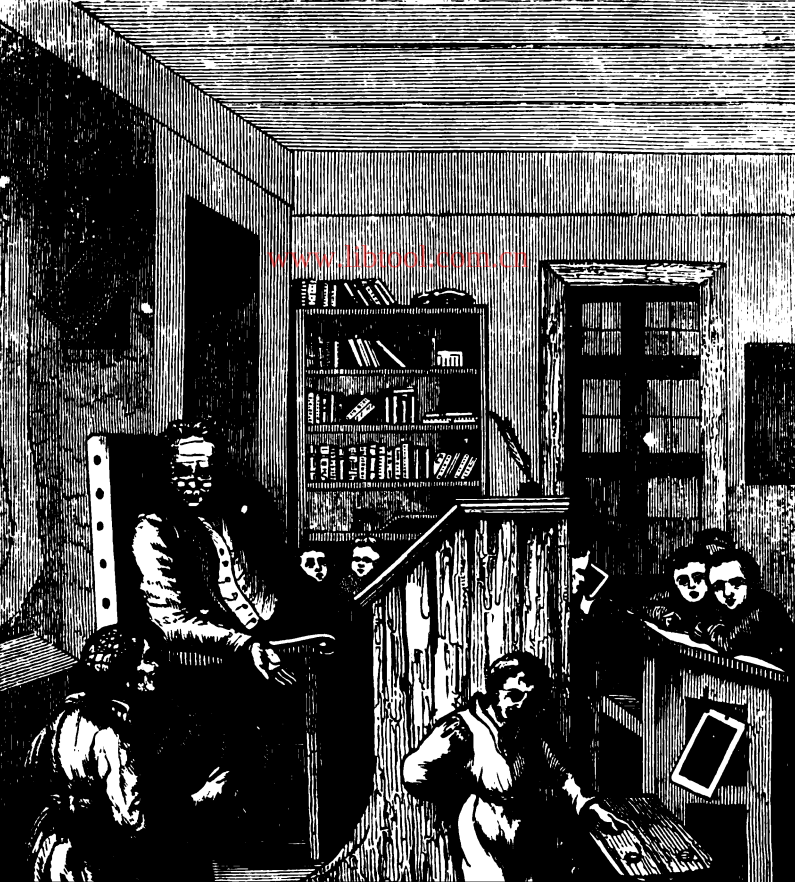

*Lipowsky a Hrajnoha anebo:
Swátek řízení božího*

Jozef Podhardský

av 8056.10.40

www.libtool.com.cn
Harvard College Library

GIFT OF

Archibald Cary Coolidge, Ph.D.

(Class of 1887)

PROFESSOR OF HISTORY

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

Hum 2. 8

Svátek řízení božího.

www.libtool.com.cn

**Weselo-smutná rozprávka
k zábavě a k poučení**

od

Jozefa Podhradského.

Budín.

Vismotist Martina Bagó. 1857.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

Maty Hrajuoha we ffole.

Lit. F. Wobianera.

Lipowsky a Grajnoha,

anebo :

Swátek řízení božího.

Weselo-smutná rozprávka

z á b a w ě a p o n ě n í.

Od

Jozefa Podhradského.

W Budíně 1857.

Tiskotisk Martina Dago.

**

Sebláci, sebláci! wy swobodné děti!
 Nech vždy požehnaní z nebe na vás letí!
 Nech ořete pluhem rolu pod žitečko,
 Nech vám pěkně swítlí to boží slunečko!
 Nech losíte látky, a hrášíte kofy,
 Nech vám bává nebe té raňajší rosy!
 Nech si poswázáte do stoboly seno,
 Nech roste trawička zas pěkně zeleno!
 A keď srpy ženců žnú zralé řežičky,
 Zpíwajte ty pěkné slowenské pěsničky!
 Zpíwajte, nech sa zpěw tím polem rozléhá,
 Kdo při práci zpíwá, na Boga spoléhá.
 Při jatwě weselá, newinná pěsnička
 Do každého klasu klade dvě zrnečka.
 W pálenice své lepšší časů nepřepíte;
 Tú bušičku w těle pitím nezabíte!
 W tých prázných hodinách místo do šleničky,
 Do slowenské ráběž knižičky.
 Mládenci! Slowáci! řemesel swých pilní,
 Wy pěkného zrostu, zdrowí, bystří, silní!
 Často sa w Labyrint světa zamotáte;
 Pozor! Tam řeč, mrawy snadno pochowáte!
 Wám wěnujem tuto slowenskú knižičku —
 By ste w hrobě neznectili
 Té, z ješčž ste pršů pili,
 W cizině sa nehaňbili
 Za slowenskú wassu chudobnú mamičku!

H. 846.1.35

I. Sirota.

www.libtoul.com.cn

Strojil byt utěšený pěkný den; ranní zory zvěstovaly světu, že sluncečko v novozrozené kráse nezadluho už vystupí na modrojasná oblohu boží, a husté tmy noční utekaly před oživajícími pablestý jeho přeč ze světa daleko, jako zlé svědomí před nebeskými pablestý tichůnko kroť za krokem na vrch vystupující pravdy. Uradované nad nastávajícím krásným ránem lastovičky hned na usvitě začaly mezi sebou o závod štěbotat; živým žvawolem slávily stvořitele svého, vítaly den nový a matky si wyprávaly, v které strany půjdu pro svoje mladé s východem slunce musky chytat polem. Ráno switlo, rosa sa z trávy zelené tratila, a jedenásetý chlapeček malý Hrajnoha wyšel z jizby na dvůr. Pod střechau otcowského domu měly lastovičky od třech roků hnízdo, v něm čtyři inladé krmila si matka. Hrdco odletowala od hnízda do širého světa, a radostně přiletěla od swých malíčků uradované wždycky přivítaná spátky, podat jim do nebořkawých otwřených zobáčků přinesená musku. Malý Hrajnoha byl už dávno v pokušení wybrat ptáčky tyto. Dnes tedy, keď matku jeho od otca železnými wydými dobitú, do blízkého města k lékařu odwézli, a otec také celú noc pil u žida, wyškrábal sa na hůru, a z hnízdečka teplučkého, v kterém si jak w swém malickém ráji radostně wolkala, wybral jedno za druhým a w labelce

sněšel na dvůr. Jsa žaluje ruky žufanlivá matka, řed
ji před očima malinké dítě, co už pět dní samo začalo na
nožičkách chodit, těžký vůz přes hlavicku přejeđe, řes
malickau; ta žufanlivě obletowaly lastowičky staré a
teskliwym hlasem úpily, wolaly za jich maličkými. Malý
Hrajnoha byl předešlého dne w škole učitelowi maličky
perotez, a Waliborowich Aničce jehlu ukradnul. S malým
nožikem podřezal nejprwé jednému mladému tenté hrdelko,
a těšil sa řed hoděné na zem bolešně pohybowalo slabými
nožičkami. Dřatním zaměřil jehlu na ředečko a pozaláwal
je řadem, řhutně sa usmívaje, řed sa mu u nohů jem tam
řwínaly, zobáčky otwřaly a slabunčým hlasem w boleřit
wolali: pít pít pít Ř tomu
přiřel řškolský řamarád jeho malý Petřif Řipowský,
wolat ho do řškoly. „Rebožátka! Řač ři to wybral?
Řnyň! řhůba, to je jeřřtě řiwé!“ Wřera řme měli we
řškole průpověď: Řdo řwřátka malé muři, ten sa luři
muři uři.“

We řškole malý Hrajnoha řhybowal z bázně řřestu za
to, ře řdúc do řškoly pobil sa s malým Řipowským
a wybil mu jeden zub. Dřuhá také řaloba byla přiřřla,
ře uři děti doma peněze řradnūt, řteré potom od nich
uměle wylūdit řnal. Wyučowání přiřnějřři řrwalo půl
dřuhé hodiny; potom řahábal učitel dřřřám pohářřu,
pro řahawu, a aby ři řrůřily rozum a přiřřřaly
„myřřlet.“

„Dřě rowné řāřěčky mořřiř řpořit řwolu;
Řednu táhni bořem, dřuhů rowno dolu.
Řigura řři moja, řed rořepneř ruky,
Řa mně řrpěl Řřiřřus Pān boleřně mury.“

Malý Lipovský myslél, a myslelo wšedó.
 Red rozpnem ruky, tedy wghlédám jako kříž ... Red
 spojm dvě čárky, jednu takto, — druhú takto | ... to je
 kříž, a na kříži je také zemitel Kristus Pán, wyprávál dnes
 pán učitel. To je „kříž“ zawolal hlasitě. Uhádel si
 malý Lipovský, widíš, kříž je to můj synu. Pohledni,
 sem poď, řed ti ruky rozpnem takto +, i ty před=
 stawuješ kříž — a kříž wšelitý budeš i ty snášat,
 budeli ša pán Bůh žiwit. Ale dúšaj wždydý w pána
 Boha, tať jak dúšal Kristus pán, kterého také na kříž
 umučili, ale potom slawně z mrtwých wstal. Nu,
 znášli jessitě twú píseň, kterú si měl na Grameně?
 Známi! „Dausej w Boha, wida strassnau bauťi wíset
 nad sebau, řdyž budaucnost s twáťi mračnau smutná
 stojí před tebau. Dausej w Boha, poruč otcí, co tě
 trápí, důwěrně, Běh swěta jest w jeho moci, on jej
 řdó wždy wěrně.“ — Dobře! odpowěděl učitel a zpytowal
 se dále: Redy slawíme uťřizowání Krista Pána? ...
 „Na welitý páteť!“ Redy wzkříšení Krista Pána?
 „Red rozdávajú čerwené wajička“, odpowěděli děti.
 A jak ša jmenujú ty swátý, řed rozdávajú čerwené
 wajička? ... Neznal žádn. „Weliká noc!“ poučil jich
 učitel. — No jessitě jednu wám zahádám; Co je to?

„Kdo to sprawí, ten to nechce;

Kdo to nese nezdrží si;

A kdo to má, ten to nemi.“

Mnozi ze žáčků uhodli, že to jest rařew — umrlčť
 trubla, jen malý Lipovský ne. Tento byl pohruženy
 w žalostí; zase mu přišlo na mysl, že už mamičky
 nemá, a dobrý otec nemocný leží doma: ani ša s ním

rice nerozmlúvá, ani ho už nikdy nepohládí, ani chle-
bička do školy neutrojí.

Jestě chybowała do desáté hodiny jedna čtvrt.
Děti sa tedy učili výpověď z písma svatého, že Žalmu
XXVII. w 10. kterú každý potom doma odříkal. A za-
vrce dal učitel s dětmi wesele zaspívat, aby mu po po-
lední s radostí přišli zase do školy: „Zaspíwaj ptáčátka
na kosodřevíně, co nám pán Bůh dat, weť nás to nemine.“

Otec malého Lipowského, než tento ze školy přišel,
po bláhé nemoci, zemřel. Malý žáček, newědomý ještě,
že jest už c e l á sirota, wstúpil do dveří, dle obyčeje
nepokročil dále, až byl wyřikal swú výpověď. Zawin-
šował tedy, w domění jeho ještě žijícímu otci a strážníkovi
swému tam přítomnému, „dobré poledne“, a klobuček
děravý w rukách drže, říkal swůj naučený Žalm: „Ačkoli
otec můj a matka má mne opustili; Hospodin wšak mne
k sobě přiwine.“ — Strážníkovi při těchto slověch žalost
stiskla srdce, slzy wystúpily a pojam ho za malú ruku,
přiwedel ho k mrtvému otcovi. —

Při kostele na swém kamentu,

Sedí holubička při jednom okně.

Ření to tam holub — sirota malická,

W hrobě jí leží už Otec i maminka.

Děti sa íhrajú, wšedko zpíwá, skáče,

Dna nebožákto, smutně hledí, pláče.

Chudobná sirota mezi ostatními,

Žal zwadlá ratolest mezi rozkwitlými.

Malému Petříkovi chudobný otec nic nezanechal,
jen dvě owečky, a jednoho psíka. Owečky prodali na
pohřeb. U Ondřeja Suchy pásal potom malý Lipowský

husy; s kúskem chleba ale, který od svého gazby na oběd dostal, vždycky se spravedlivě rozdělil na dvojce se svým psíkem. Ale ho jednu při této spravedlivosti postihnul jeho gazda, a vyrůbal s lelkou palítkou, že psíci dar boží dává. Malý chlapec ale rád měl svého psíčka, nebo tento, mimo pána Boga byl jediný na světě, co ho miloval. Druhý žádný se o něho neohlédl. Ach a on nastrže nemohl tak žít, aby aspoň od něho milovaný nebyl.

Na druhý den ráno psíka nikde nebylo; gazda ho dal cigánovi odraz, aby naučil malého husáka s chlebem lepší hospodárit. Náš pasáček od této doby dostával už o polovíčku menší krmivo chlebička. „Když dostává nezemitel hladem, a psíci dával polovic; teraz už psa není, tedy jen tvoji porci budeš dostávat. Strata po otci sděleného psíka tak zabolěla Filipovského, že se ze služby poděloval a umínil si jít světem lepšího štěstí hledati. He! jak rád měl chlapec tento už to ne mnoho znamenající dědictví po svém otci — jednoho malého psíčka! A kdyby mu byli tak rodiče zanechali malý domček, anebo krmítku, anebo kusek lůžky, anebo kusek role, nebo malý viníček! Zač by si teprve toto on byl vážil, jak rád opatroval, obdělával, chránil!...

Mimochodem buď připomenuto, že i štolský karmád jeho malý Fráňka se byl před dvěma měsíci už stratil; utekl od rodičů dosti dobřemajících, a k tomu jediný syn. Jednému křákovi na ulici vybil pravé oko a rozstřípil mu kámen na dvojno do krvi hlavu: proto z bázně před trestem zmiznul z dětiny jako Rátn z ráje. Rodiče ho ani velmi nehledali. —

Po dvouh týdnůh přimotal sa náš Lipowský do
jistého mlýna wen z wesnice osamotě stojícího; tu
ho přijali za učňa. „Učeň, mučeň.“ prawdu toho měl
Lipowský každodenně příležitost hluboce pocítit. Mlý-
nářka byla čert žena, a pálenky hluboká ctitelkyně.
Obzvlášť opila, — mučila, šticowala, bila, tlákla,
kopala, šacala, za wlasý trhala, za ušši tahala, šlahala,
buchowala, hladem mučila úbohého chlapčeka. Mlýnář
byl milowník karet, w manželstwí wěrnost nebral na
přísnu wáhu, a také pijan. Ten sa tedy málo staral,
jať sa asi jeho učňowi wobí. Jeden rok jen wytrwal
Lipowský, w jednom roce 365 dni přeplakal. Ale déle
nebylo možné. Chtěl tedy řekným spůsobem odejít,
oznámil to majstrowi, tento paní najstrowé. Jakby sa
peklo bylo prolomilo, začala chudáčka proklinat, lemcowat,
bit, tať že mštetka celého na něm nenechála. Po malem
odbychu w jednom kútečku mlýna utúlensy, pomyslel
si Lipowský mučeň: „poslední je toto muka, nedám sa
wíce křžowat; w noci sa stratím z tohoto pekla.“ —

Mlýnář odesšel pod weťer hrát w karty k židowi
do dědiny; paní majstrowá sa opila doma — mlýn stál
ticho, noc byla tmawá. Wšedko toto byla dobrá woba na
mlýn Lipowského — příhodná hodina uprsknutí, utect, a to
čím dále z tohoto místa. Lehel si tedy i on jakoby spat;
ale této noci držmal jen na psy muchu. Mštro sna
rozmyšľlal učňanský na zemi o najpříhodnějším spůsobu
úteku swého. „Majstr asnad neučiní dnes prwní wy-
minku a nepřítjde před dewátau ranní. O paní mštrowu
není starost, tá neožije až nejat o sedmé.“ W tom mu
udeťi w ušši jaleši fľopáni: „fľop fľop, fľop fľop, fľop

Klop“ Strnul celý strachem, zima ho přestola, že to majstr ide. Už potom sa spamatowal, že to Klopú malé zlaté hodinky na stěně, nad hlavau postele, kde pani majstrowa spala zawěšené. Dolehlo mu. Přissel ale do potušení. „Ta majstrowá sa mňa dost naotřufala, namučila, hladem namořila bez winy, — počkej . . . ty hodinky pojmeš za to sebau; prodáš jich někde židowi, a kúpiš si pěkný nový kabát, pěkné nové nohawice, pěknú novú čepicu, a pěkné nové kordowánské čizmy, i jeden pěkný nový hedbáwný ručník na krk. Tak ta potom někde w pořádném domě s wětšší chutí přijmu za učňa. Jestli si kúpim i pár kossel a bílé šaty. Wěru tak; to bude dobře! Ale i swědomi sa mu zamýchalo do řeti, a radilo jináče. Hned mu ukázalo w myšlenkách z Katechysmu: sedmé boží přikázání nepořádek! Hned slyšel w duchu, jak mu to w škole wysvětlowali, pěkně rozklábali . . . Těžký wnitřní boj prowstal w něm — má li? . . . ne má li? . . .

Rozželenost ale, lítost a zlost nad podstaupenými bitkami, k tomu ty pěkné nové šaty, w kterých sa už přistrojného, přicistrowaného widěl . . . naposledy zwítěžili. Milé hodinky pěkně krásně wzal ze stěny, anebo jak sa říká, za pět prstů kúpil, hodil za kosselu za nádra, a otewřel okno, přes okno do zahrady, ze zahrady přes plot, od plotu přes přístopu a — tamten! do širého swěta mařinau, přeč běžal co mohl, ani chodníka nehledaje.

Do osudného mlýna hodný kus vzdálený, sednul strachem a silným frokem unawený na zem, po jednom dlubém, smutném rolu po prawnkrát k pokojnému obdychu. Byl právě na hustém, měkuklém trawníčku, byl by si

tam přechutně zadržmal, odpočinul, hodný veliký mochem husto obrostlý kameň namatal také za podušku pod hlavu; ale ty hodinky zlaté, z té stěny sňaté, za nádrži schované, zas jen mátožili se svojím „floplop, floplop, floplop..“ Gladce bylo při srdci chlapcovi na svobodě, ale tyto nešťastné hodinky s jejich flopetem zase ho znepokojili. A to svědomí muselo být s hodinkami v jakémsi porozumění tajemném, to teprve začalo zas jen svou věčnou píseň: „Sedmé: nepotrabeš!“ Kde ani takto neodvážilo, začalo ho hrůznit, jakby mu byl z pod kameňa toho za nádra nějaký hadisko vlezl. Ty hodinky, zdalo se mu, že mu nabírají do kníků, do šibenců. Tu i tu vyfukla z pomezi černých hustých mračen a temná hvězdička; ať tá ho vždycky bodla v svědomí, myslil si, ať tá hvězdička poví to druhým hvězdičkám, a hvězdičky slunečku a slunečko světu celému. Ať lidé, ať Pán Bůh to budou vědět, ať mamička moja ještě v jejím hrobě. To ho velmi mrzelo a nepokojovalo a zaspal nedalo. „Bohdaj vás aje vás! Nešťastné hodinky! Rebych to jen nebyl se sebou bral — leďaco!“ Z nešťastného mlýna byl už vysvobozený, ale jeho pokoj boží, ten mu zůstal ve mlýně.... Co tu bylo počít? Poď on tedy wolky newolky zase zpátky do osudného mlýna, který by byl ať na sto mil daleko rád od sebe zahodil. V husté tmě ale, kde ani lamenka na cestě nebylo rozpoznat, mlýna najít nemohel, cestu stratil. Strach a bázeň mladého zloděja rostli, začal se v té hrůzi studeným potem potit, hodinky flopkali, svědomí křálo. Po dlůhem blůdění zavál tichý větříček a zapáchla pálenka. Tu se zardowala v něm utrápená hrštná dušička. Za túto vůni šel tedy jako šopow po zajícovi, a v skutku ho dowedla

ř mlýnu stratenému : nebo přes otevřené okno, kterým byl vyškočil z jizby, zábuch pálenkový z opilé paní majstrové větřík posufující daleko zanášal. Skok! tedy zase zpátky přes prítoku, přes plot, zahradu, přes okno do jizby — a hodinky rotichůntu pěkně zas zavěsil na předěslé místo. U spící mlýnářky si wšelaký smělý zastal, wšelité trpké rozpomínky mu wyronili horké slzy z očí, dal jí ještě naposledy dobrou noc, polúbil jí třikrát každou ruku a zawinšowal od Pána Boha wšedě dobré — a potom už známou cestou... do swobodného pola! Radostně vyškočil wen oknem po prwníkrát přeč z mlýna, ale nyní tak lehunko letěl polem, jakby mu byl mlýnský kameň z ramen spadel, nyní tak bystro tráčal tmavým světem, jakby ho byli angelé na ruky wzali. Tak chodí po světě jen newinná duše, tak lehunké jest jen čisté svědomí — hřích okřmá noby do paut olowěných. Utečený učen byl jako w nebi! Godinky za nádraží mu už neklopkali, od mlýna byl daleko, paní majstrowa tvrdo spala doma, nic newěděla, we svědomí sa wyjasnilo, jakby tam bylo slunečko zaswítlo; w srdci lehunko, čisto, jakby z něho za wůz smetl byl wy-metel. W této blaženosti kam přišel, tam přišel, přišel ř jakémusi stromu, či co bylo. „Tu přenocuješ!“ pomyslí si; položil si dwa kameně pod hlavu, — lehnout a spat, bylo jedno okamžení. Blízko ř ránu před switáním, w kterém čase sladké pěkné sny w obrazotwornosti nassi nám newidané, krásné zlaté světy maluwajú, sa mu přisnilo, že si widěl swého nebohého otca a swoju nebohú mamičku; pohládili a pochwálili a po plecích potlapkali ho, že wrátil hodinky a dali mu požehnání pěkné... Začínalo swítat.

triumf, kde cnost swatá nad zlým zvítěžila! Ještě jednúc
sa osmělil na zpět ohlédnút, na swůj nocleh, ale jen
teď byl už dobrý kus daleko. A tu lewau nobau na
zad, prawau k predu pomknutau, s otewrenými uštami,
s bledau jak wápnem poumíwanau preděsenau twátl, hledě
wymaleným okem na ssibenicu a hrozim. pěškau sám před
sebe, pewným hlasem promluwil: „No, nikdy, jak žiw
nikdy!! já nic neutradnem! a coby jak zle isslo — nikdy!!
Amen!“ — Wyslyš Pán Bůh! mládenčeku dobrý! Pán
Bůh ſa sprowoď! Nebe ti pomáhaj! Štastliwú ti cestu!

II. Labyrint.

Dpuštíme nyní na několik let mladého Lipowského, nechť
sa stará sám o seba, jak nejlepší može. Boha sa nespusti-
l, Pán Bůh ho neopustí. Mezi tím časem nawšštwíme
slavné město Labyrint, na západní straně ciwilizowského
okolí; půl dňa cesty pěšso od slavného Rocúrkowa vzdá-
lené. A nejlepší bude, že je dnes swatá neděla boží, wle-
zeme i my obyčajem pánů Labyrintčanů do — krčmy. Nebo
první zvědawost cestowatela, keď přijde do Labyrintu, je
ta, aby widěl a poznal lidi a obywatelů jeho. Poněwadž
tu ale kostely zwysly býwat po nedělách prázné, pusté, a
krčmy vlné, nabité — aj my, chtějce dojít cíle, a něo
žiwého luďom podobného widěti, chtěj nechťej, musíme dat
první počtu krčmě. Wybírat ani nebudeme do které?
Wšsečo jedno! do kterékolwěť; už jsú wšsechy naplněné,
nebo je už po poledni čtwt na třetí. Nyni ještě nalezneme
některých, asnáď při úplné (?) střízliwosti. Dtwěteli sme

tedy skutečně dveře do jedné takovéto pijárny, a nasse
očekávání nás ani mal nezklamalo. Stoly byly na všech
stranách pewno obsadené, a každý s takou tváří zaujal
své místo, z které bylo číst, že místo to netak skoro
míní opustit; zasednul si jako doma, rozkládal sa každý,
jakby tam měl věčné stánky svého poměšání rozložené.
Na jednom stole w kútku začínaly už muchy oživat; jinde
avšak sa ještě jen pomáli pilo, pohár za pohárem. To
je tak móda w Labryntě, pomáli začít nat. Rozmluvy
z počátku byly také jen položivé. Mezi tím bije na věži
třetí hodina; hlasy zvonů sa ozvaly, křesťanů do chrámu
volaly. Při jednom stole ozval sa hlas jeden: „chlapci!
ei nepůjdeme do kostela?“ „Do kostela? Cože nám tam
bají? Nevím nať? proč? zač?“ odpověděl druhý. „Ej,
cože tam po kostele, nechajme to starým ženám“ mrmal
třetí, čtvrtý, pátý a šestý. „Weť sem asnáď nepřepil
rozum“ tláchal sedmý. Osmá poznačená mladá šelma
zabteptal: „Mo.mo.mobli sa.sa, ne.n e mod li bli.sa,
ne.ne ma.máš chl.chl. chle.eba, ne.na.na najš sa.sa.“
„Eště je do kostela; už sem tu na třináctý roč, eště sem
w něm nebyl. Ne! Ondříšku! napi sa, júbuhú! Co uás
tam po kosteloch!“ . . . A ty zvony na té věži wyzvábaly,
smutné hlasy vydávaly, jakby svět oplakávaly, takto
ludí svolávaly:

Blomblom blomblom

Neepite neepite!

Boohu sa modlte

Poohte poohte!

Blomblom blomblom

Z krémy won won! blomblomm blomblomm

Bolllomm bolllomm bolllomm bolllomm

Achach! neidú!!

Blomblom blomblom

Uumreeš uumreeš!

Tamtenn tamtenn!! blomblom blomblom

Prázný kostel, blomblom blomblom

Plnee peeflo, blomblom blomblom

Plnee krěmy, blomblom blomblom

Práznée neebe, blomblom blomblom

Uumreeš! tammtenn!

Bom! !mmmmmmmmmmmmmmmmmm

Glasý zvonů umřly, jako bítí srdce u hrobu, po-
máli vymřely, jak dnové člověka. V kostele vyhlédaly
stolice, jako po krupobítí krasnaté pole, kde jen tu i tu
jeden klásek, jedna hlavička hore stát zůstane. Ženské místa
byli jak tak naplněné, ale ty mužské jako viničky po vi-
nobraní, jen tu i tu zapomenuté zrnečko; anebo jak v Ro-
wembri strom, jen tu i tu vadnáci lísteček, jen tu i tu je-
den starček — to mladé zelené listí už všedno opadlo, vět-
trem uletělo, vo bařinách a kalužách sa roztratilo. V krě-
mách sa horlivě pilo, jedlo, fajčilo. O hodině 9., 10. a
11. v noci, keď sa už celého týdně mozole do kase hospod-
ského přestěhovaly, zachřipnutí, vykřičení, vypotění, roz-
tráskotění, vypírých wpadlých očí, vymočených twár zne-
smětitelé neděle boží přicházeli v pijárnách k poslednímu
werssi této zábavy. Všeoobecně stála všeoobecná wada;
plesň, třesť po stoloch; cink! klink! strnk! čbrnk! hwiž-
daly pobité sklenice, poháre. Zábavu dokončily bitky a
vyhazování wen dveřmi. — Po takovémto strávení ne-
děle potom na „Blaumontágu“ sa všedny předešlého dne

w społeczności niejaki wrzecem neudekenu gławu, tu był opravdu mądry — młkał jak ryba. Ostatnie necił sa ura-
żenym, co ho někdo aj tak zrowna do praśta, do oči pro
jeho chwastamost bez wśedych ołoků wychwáłil; to uchu
jeho witanější bylo, než sflahnuti bitem prawdy. Jesli
ho ale někdo nechwáłil, tedy chwáłil sa sám, tak že pu-
štěný o sobě chýr sa jako bleśt rozleťel, a wrstownicy jeho
naposledy zapomněli, oběd první měter fútel, — wśe-
obecne sa potom w jeho po celém swětě nasbíranú múdrost
měřilo. Jen to wrtalo mnohým gławu, že ho w jádně
bílni majster pro nezpůsobnost nemohel dláho trpět. Ro-
něně počínalo něterým swítat, že: „která kráva naj-
wíc ručť, najměň mléka dáwá.“ — Druhá osoba
byl pán Rajniškay, rodem slowák, srdcem uher a ně-
mec dohromady, obnárodněný, obdrobily; halázka, která
swůj peň a koreň zapřela. Rúřel lámané uherčiny a něm-
činy podchytil jen ob řmých děti, které sa nesměli slowen-
sky showárat; jen potradmo to řinili, kde mohli, jakby
w otcowské zahrádě hrůřky byli trabli. — Třetí osoba
w spomenuté společnosti byla najpáwodnější: Tomáš
Giliřter, také řemeselník. Chlapina wyswihlá, wysoká,
hoředržaná, pyřná, wždydy pěťně wycibřená, wumí-
waná, přicisřovaná, pěťně na hladko wyřesaná, w bílých
rukawicích. Toto byla w celé společnosti najnebezpeč-
nější oweřka, která celé řádo nakažila. Náboženstwo we-
tejně uwážal w posměch, w Boha newěřil, jen w ja-
ků si natůru. Z ohledu národnosti nebyl własně ničím,
mezi jaké wrany přišel, tak řwákal. Znal wśedky řetř
rownako; jádnú dobte.... Př!... Řicho!!... Řdost
dweře otewirá! Řerajn! Sabat! Řde sa wzał, tu, —

náš Peter Lipowski, počestně oděný, pěkných milých
šatů na tváře, veselého pevného pohledu, krásného zrostu,
„čizmárský towarýš.“ Víťaj Petrif! „Kut Nóbnt!“
vykřiknul Melhuba; — „Jó Aštwit!“ zawolal pán Raj-
ničky; a Tomáš Filister, — wšedšo jeho známí, po-
zdrowil ho se „Sermuszem.“ — Lipowski sa byl, po swém
divném wyswobození ze mlyna, přimotal do jednoho města,
kde ho jeden čizmárský majstr přimnul do swého domu a
podržel za učňa na štyri roky. Majstr tento byl muž w po-
řádku přisný, w obcowání s lidmi spravedliwý, statečný,
křesťan nábožný, welký milowník zpěwu, Transcius znal
nazpamět, horliwý čtenář w prázných ob práce hodinách
Biblie, rád čítal aj jiné knižky, řeč uherštkú mluwil pě-
kně, weděl aj latinšty — nebo wychobil Grammatiku a už
začal byt Syntarista, řeč ho otec strbel na řemeslo. Li-
powski učěň w tomto počestném domě každú nedělu se swým
majstrem čítawal nábožné knihy, písne duchowni zpíwa-
wal a při tom, řemeslu dokonále sa wpučil. Nebo přes
celý týdeň sa moselo pewno pracowat, ale jaj! bylo tomu
učňowi anebo towarýšowi, který by sa byl zapomenuł a
w nedělu nebo we swátek jen ráz šidlem pichel. Tedy
lábsěk a šabel hned měli na chrbiě robotu. W jeho domě
we dně sa robilo, w noci sa spalo, neděla sa swětila.
Z takěhoto dobrého učěnstwa wysšlý, stál teraz mezi zpo-
menutými známými swými Lipowski, co třetoročný to-
warýš, do Labyrintu před dwoma měsici přiššlý. Pro
jeho mrawopočestné chování, milování náboženstwa, pře-
žíwali ho Melhuba a Filister, pro jeho nábožnost:
božsm synáčkem; pro jeho šchránliwost: držiğrossem, že
hned wšedšo nepřemárnil.

Melhuba. No, pane Cipowšty! o čem znělo dnes swatě kázání? O slowu božím?

Filišter. Ach coby wždych o slowu božím! Dnesnat text zněl o Pánu Bohu. Wím plakali ti staří lidé. Rajničky nic neřekel, ale na twáři mu bylo čítat, že ho toto bohorůhání bolelo. Cipowšty, který už tuto času znal, zachował wážený pokoj ducha, mlčel, a sšepnum Tomášowi do ucha, že má s ním něco welmi důležitěho, jeho osoby sa tšlajscího promluwit, a proto že hned ráno k němu přijde, — stratil sa z jizby.

Na druhý deň o 9-té hodině wtročil Cipowšty k Tomášowi, který si esťte w peřinách lahobil. A že wšsedo až na 6 fr. přemárnil, přepil, co přes týdeň wyrobil, přehrňal sa w jeho modlitebni knížce na poslelt — w Snáři, aby šlepal dohromady ze swojích tohonožných snů nejakowě Terno. Snimalo sa mu, že widěl mnoho opilých lidí, že zabil tři poháre, a wšselijaké bitky sa mu pletly celú noc we spání. Cipowšty, wida to, nic neřekel, ale myslel si w duchu: „Můj Bože! tento člowěk w Boha newěří, písmu swatému newěří, Kristu newěří, hlasu swědomí swého newěří, a — Snáru a snům wěří pe w ně; ne w pracovitosti, šchránlivosti, usilownosti a požehnání božím, ale we snách hledá ššťěstí, w náhodě bohatství. No, bratku! začal Cipowšty, ty máš w Labyrintě wžácnú jednu známost, na které ti mnoho záleží; a o tobě koluje w celém městě ššpatná powěšt, už neznám, či je prawda, či je lež — dost na tom, to ti može na cti šškodit. Kdekdó mluwí a twrdí, že jsi ty z nepoctiwého lože díťa, že ty nemáš Dtea. Jen to sem ti měl šdělít, nebo wím, že ti je čest wžácná... Brrr! hrom a peklo! wyštočil Tomáš jako

sohát hněvem rozpálený z brlocha, hodil Snár o zem, co? co? já? já? — já otca? kdo mi to smí powědět, že já otca nemám? můj otec mi žije!... Belice sa cítil na poctivosti uraženým. Húúúh! kmašil sa za wlasí, ale tať něčo o mně! Aby sa to jen mé Wilhelmine nedostalo do uší! Potom je se muau Amen! Hned si písem pro můj rodní list, wšsal já uklájem světu, či já mám otca? Co mňa tedy z wrby stráší! Ještě mi svět naposledy aj to odtají, obškřípi, že „žijem.“ Lipowsky odessel; Tomáš mu ani neodpowěděl „S Pánem Bohem!“ ale hned sedel a písal w půl nobawici a w jedné čižně do poly obuty pro rodní list. Ba wěru mi ještě odtaja bezbožní, bohaprázní lidé, že „jsem na světě,“ potrucowal hñewiwě roztrapa-tenau blawan. Bohdaj tých Pán Bůh střestal! Takto ubližowat mně aj mému otcowi! Žit, a otca nemět, blázni! weť to neide!

A Lipowskému přišel chudál jeden študent, wyppo-žitat si od něho tři zlaté na čižmy; do zálohu mu přinesel tať řečený Globus oblohy nebeské, t. j. takú papírowá gulu, na které hwězdy na nebi a wšsedy ty světy, které w noci na obloze spatrujeme, tať jako na mapě (zeměwid) dědiny, města, řeky, krajiny, wrchy, hory, wyobrazené jsú. Študent mu hned aj něčo na tom krátce wysvětlil. Globus tento položil Lipowsky do kúta, aby nebyl w cestě. W najbližší nedělu chybował Tomášek w krčmě, neměl kdo bláznit na Boha a náboženství; hanbil sa uklájat we-řejnosti, dokud neměl rodného listu. Na osmy deň ale při-šwital t Lipowskému aj s rodním listem s welikau pečatou zapotřčeným. No! hodi papír na stůl, tu je můj otec! Nech teraz kdo co powí! A jak sa sem tam žtrcuje a wrtí

a bráni si swoju i otcowu cęst, padne mu do sęc ten głos
bus w kętkę. Coże je to za maffina? Kufá na to. . .

Lipowski. Kde? jaká maffina?

Tomáš. Toto, táto gula, či co je.

Lipowski. A wět, já newim; ukaž, co je to? Kde
sa to tu wzalo? — Aha! to je widěs globus nebesy; toto
je ta mlečná cesta, toto jsú křence, toto kofy, toto je wág
na nebi, toto je zornička.

Tomáš. Kde si to wzal? Kdo to spravil?

Lipowski. Newzal sem to nikde; to moselo náho-
dau sem přijit.

Tomáš. Kdo to spravil?

Lipowski. Nikde; to je widěs tak samo ob seba,
to sa samo spravilo.

Tomáš. Ach ty nikdo! či mňa brěš za blázna?
Jasby sa to samo spravilo! Jasby to sem náhodau při-
šlo! Myslíš, že sem opilý, či co? . . .

Lipowski. Nechme to, co nás tam potom! Než,
znáš-li co? Ten twůj robní list ti nepomože, ty už zos-
neš w domněnce swěta jen bez otca; aj Wilhelmina to
už zná. Tomáš oblebnul jak wápno, a načáwal jak omrá-
čený s otewřenými ústami. Já sem ta wčera, pokračowal
Lipowski, w jedné společnosti zastáwal, že dostaneš dnes,
zítra robní list, kde prawda wyleze na swětlo. Ale jen
pomysli! Wšedě ti twrdilo, že co i dostaneš ten list, to
jen, praj, kněži w myslili a za peníze napisali, že ti aj
pello aj nebe aj wšedě w myslá, jen si jím zaplať! To-
máša Gillistra jasby byl na nože wzal — toto byly jeho
wlastní principy, zásady života, kterými aj drubých zpo-
háněwal, — začal ohniwo zastáwat, že co sa do Matryly

mysle, to je swaté, že sa tam nic neba vymyslet, ani přimyslet, ani proměnit, a tak sa rozpajebil při tom, jakby mu už i jeho koži bylo doháralo.

Lipowski. Ale Tomášku! daj si mi pokoj! Nač to také řeči! Však dobře znáš, že ty jsi ten, který vždycky tvrdíš, že kněží ať všedco náboženství, věčnost, nebe, cnosti jen vymysleli, aby sprosili lid na uždě držali. Tu máš s tvojau vlastní palicau odpověď! No ale, upokoj sa! Vidíš, ty to za nemožné držíš, aby sa tento mizerný papírový globus, na kterém obloha a světy nebeské jen vymalované jsou, sám od seba spravil, nebo náhodau sem přišel. Jakže můžeš to za možné pokládat, že tamty nebeské skutečné světy samy od sebe povstaly a věřit, při wině sa hádat, že není Boha, který toto všecko stvořil!... Ty si sa tak uraženým cítil, teď sem ti sdělil tu, — jen ode mňa vymyšlenú — pověš: že nemáš otca! Jak si sa hněval, jaké to bláznovství! Kdyby saš byl mohl na světě žít bez otca! A ty přece zapíráš, že je Bůh, to je toliko, jako že tento krásný boží svět a celé lidstvo v něm, nemá žádného Otca. Ty — nechceš být bez otca, nebaš si ho obtajit; a ty přece Stvořitele celého světa, Otce všech lidí, celému světu, všedým lidem chceš sám obtajit. Ty tvrdíwáš, že všecko náboženství jen kněží vymysleli; a jak si bojoval za to, že ani jen tvůj papírový rodní list nemože být vymyšlený....

Tomáš Filister umšel jako kus staly, zamyslel sa hluboko. Mysli jen, myslí! zablůdils pyšný prachu synu! Poznat ti boj wnitřní na zblednuté twáři! Poznat, že sa už poblešky wíry prodraly do chladného ducha twého, —

jen uznat a wyznat — twé bludy sa jessťe stydiš. Jen kú-
seš smélosti! Jessťe jen jeden krot! a — Pán Bůh jest
s tebau!.... Nepromluvil ani slova; ale blažený pokoj
s nebeskau radostí rozlél sa mu po twáři, jako led mrač-
nem zakryté zase zasmítil slunce; šla stála w každém jeho
oku, jako hvězdička nad Betlehémem; stisknul Lipowskému
srdečně ruku a odessel němý. Ušlechtilý Lipowský zaplesal
w krásném srdci nad zdatilým dílem, které požehnané ná-
sledky rozprostíralo potom i na jiné strany; w osobě To-
máša nebylo už od této doby svědce, a nebylo o krátký
čas ani svědených. Řidnaté křemý po nedělách začínaly
pustnout, a prázdné kostely začínaly hustnout, a ty malé útlé
newinné děti doma, přestávaly hladovité za chlebičkem
plakávat.

Wčera byl swátek třech králů, fassantové časy tu!
Lipowského potkalo neštěstí. Pod večer vkročí k němu je-
den starý žid, naporozkladá mu pěkných labátů, nohavic
a kdo zná co wšedco. Zasslahlo to Lipowského po očích,
pěkné to bylo wšedco na oko, fassanky tu! Ale z počátku
ani jen widět nechtěl ničeho a odprawomal neodbytného
židáka, — přišel potom do potušení koupit něco. Po malé
chvilky byly wyjednané malé kapsové hodinky, žid jich za-
cenil za 13 zl. šajn., spustil ale z ceny jeden krajcar,
stříbro že bylo 13-té próby — stály tedy 12 zl. 59 kr. šajn.
Lipowský si myslil, aj krajcar je dobrý, kdo si newáží kraj-
cara, nikdy nemá ěrossa. Potom wyjednal jeden černý la-
bát, pěkný mocný (na oko) za 14 zl. šit. Kúpil pěkné černé
nohavice, dle ujistowání žida z nepřeležaného sukna za
6 zl. šit., a na to přejal žid od něho jedny staré nohavice
před dwoma roky za 2 zl. šajn. kúpené — w 5 zl. šajn.

Žid vytáhel kus křidly a na stole mu takto Conto napísal :

- 1) Hobinky 12 zl. 59 fr. Prawda-li?... Ano!
- 2) Rabát 14 zl. — „ Prawda? takže?... Ano!
- 3) Nohawice nové 6 zl. — „ Prawda-li?... Ano!
- 4) Nohawice staré přelímám w . . 5 zl. — „ Kolko je to bohromady?

Summa . . . 37 zl. 59 fr. šříbra.

Z toho sa ale odtáhne za přeláté staré nohawice . 2 zl. — fr. šří... prawda-li?... tak je!

Zostane k platění 35 zl. 59 fr. šří.

Žipowšty to wšedčo jessiě raz spočítowal sám, mnoho sa mu to widělo; ale darmo, summa aj Žipowštemu dobře wysšla. Doma měl sedem kusů pětizlatowek, to bylo 35 zl. šří., jessiě měl dat židowi 59 fr. šříbra, ale neměl jen samé šříbrné gřossly. Žid měl zase jen samé dwadecátníky, krouně bankowek. Wyrownatí tedy podle wypočítowání židowěho těch 59 fr. takto : Žid dal Žipowštemu dwa dwadecátníky, a tento židowi 34 gřossly.

Za túto jednu malú půl hodinu, ošlamal židák, w počítowání dobrý majšter, Žipowšého jen w rávání tom šestkrát, a to o pěťnách pár takto wymozolowaných žetých.

1. W prwním rádku 12 zl. 59 fr. šřaja, položil mu w šříbře; tedy ošlamal ho o 19 zl. 28½ fr. w. č.

2. W rádku šřtwrtém ošlamal ho tím, že mu 5 zl. za jeho staré nohawice neměl rávat k platění.

3. W tom samém rádku 5 zl. w. č. ráta mu w šříbře; a

4. řed mu to potom z 37 zl. odtahuje, už zase do-

bře stojí 2 zl. št.; — vssedlo k osohu žida, ke škodě Lipowského.

5. W poslebním rádku 35 zl. 59 kr. ošlamal ho dwakrát: najprw 59 kr. w. t. ráta mu jako hore, w štké bře, a

6. pobruhé; sed přemínali dwadecitky a grossky, zase ho oplel. — Kolik měl Lipowský židovi podle prawdy a wyjednání platit? Kolik platil skutečně dohromady? A o kolik byl ošlamán?... Anebo jinými slovy, jak welká „daň hlúposti“ z neznámosti počtu mšel platit neboráť za půl hodiny? Daň hlúposti a neopatrnosti je na světě najwětší; netlači, neboli nás jen proto, že o nt newíme. — Lipowský nechal to Conto na stole stát, za pět dní, wždy sa na to chudál díwal a dívil. Židál to spočetowal jakby šfúkrul; a on díw si rozum neposlámal přitom. Židisko písalo pěkně, krásně, jakby malowal; a co on napísal, bylo w také jakési onakwé, každá jeho litera na papírti, jak kdy pawúk do mléka spadne, taká nízaká, ani taká ani taká, prám jen na potutwárné přesslabylowaní. Mrzela ho celá táto historia! Rebych jen toho židáčka mohel někde dochytit! šštrábal sa kdesi za uchem. Z cíle tohoto sa Lipowský w prázných hodinách nachodil sem tam po městě, šššwal kdesi ulice krásně krásně, ale židovi nikde nebylo možno přijít na stopu. Už jednár wyleze mlsý žid z jakéhosi domu; Lipowský přiskočí k němu, myslí si: už ta mám! dobře je! už ho nepopustím! „Židáčku, dobrý weter! podte ke mně na chwílkú!“ Židovi to nebylo po srsti, nebal wšak na sobě nic znát, wolky newolky, ššl. Židáčku! začal Lipowský, co mám bukem na měsíc platit, sed máa budete každý den užít

přestočil, aj on zůstal na oto takáto spánštěná směl, které
 sa ani pozlátka wiry už nedrží, aby už jen také uřádal
 světu jakú takú parádu. Poněwadž widěl, že nawšstěwo-
 wání chrámu božího sa považowalo w Labyrintě wůbec
 za znamení nesilosofické, newzdělané, sprosté hlavy, proto
 on, wnitřnímu puzení a citu, který ještě sladká mamička
 do srdce malého chlapečka byla wšstěpila, nijaž přebce
 odolati nemoha, tak potichu, tajmo, sřytě, jakby sa byl
 do cizí lomoře lámal, řebý jen mohel, wřadel sa do do-
 mu božího, z knížky slowenské sa modlíwal a zpíwáwal,
 ale jen w dobře pozamyňnaném přibytku; knížku slowenskú
 bedliwě wždy držel před dětmi pod zámek, tam řbe bři-
 twu. Byl on totiž máličko přibřdý, ba dlužno powěděti,
 řuseř lačné změšřtančené pýchý sa ho přichytilo, jakowú
 hustě jest widěti w Labyrintě s welkomožnau psotau spá-
 řenú. Proto hanbil sa přináležeti do počtu národu řhubo-
 bau tlačeného, jehož wěřřina w Labyrintě, jako někdy
 Izrael w Egyptě, jen děláním řěhel, nádenictwím, po-
 řluhowáním při jednířoch, přinúcená jest plniti řle li-
 řery ten wýřof řiwóřitele: „W potu twáři řhlěb řwúř
 řísti budeš!“ On sa řhubář domýřwal, že rozum, mau-
 řrost, řest, řtateřnost, nábořnost, jen w pěřných řerných
 řrařoch a řabářoch přebýwá, že je to tá jediná a prawá
 lawička ře wzdělaností, ořwětě a řlawě, řeb sa někdo ná-
 řrodu a jazyřa řwěho wěřejně před řwětem ořřekne, oře-
 řná, — matřám a ořcům řwým w řemi na řroby napluje,
 a wřradne sa jako řiřřta do cizého řwora, ř nářodností
 cizí. Řipowřřý sa byl prawě dneř wěřer wyřral s pánem
 Řajniřřkaym na dobrý pohář wina. W cestě jim přišřel
 w úřřety řtarý řrotár. Řipowřřý, řeb přěřřli otolo něho,

stratil vŕŕectú weseleſt, a powěběl, že on dnes sám nezná proč, nebude moci byt weseleſm, ſeb tohſto trájana ne-
pojmu ſebau, nechby ſa též w žiwotě ráz aſpoň při ſwě-
bídě, dobře potužil. Rajničſky též bodlo při tomto ne-
očekáwaném nowém náwrhu coſi, ale — ſrátit noſem,
newidělo ſa mu to. Než Lipowſky ſrátě prámo ſprawil,
pojal drotára do hoſpody, ſedli ſi wſſeci tře do jedneho
kútká a hoſtina ſa začala. Pán Rajničſky ſa z počátku
hanbil oſtatních hoſtů, ať to wim, ſterého jináče nebyl
nepřítelem, mu nie nechtělo — ráběj by byl hoſt ſeděl
w trůn. Lipowſky meztím rozlázal huſ, dobře ciwili-
zanu, wyſſmenu, na čerweno wyſſečenú, na ſteru ſa
potom hned chutnějiſſi pilo, tať, že ať pán Rajničſky za-
pomenu na chleby ſwěta. Jaká nehoda ſa Lipowſkému
jeſſtě nebyla ſtala, potkala ho dnes. Wſſeci byli mimo-
rádně wesele; w tomto rozweſelení ſa nám Lipowſky pod-
napil — a že mu pán Rajničſky při každem přípítku ať
s drotárem po chlapſky odpowídali, i ti to dwa doſoudle
zmokli. Tentokrát odpuſtíme Lipowſkému, a radi buďme,
že ſa za čtyři roky měſſtami ſwého w Labyrintě w opilſtwě
hrobnem neſtal. Drotár, ſeb ſa do wúle naſtil, nowil,
neſtál wíce o nic, darmo ho ſilili a núkali — ale puſtil ſa
jím tam do zpěwu, do zpěwu krásného, ſlowenſkého, jakby
ſama wſtřená radoſt byla zpíwala, jakby ty pěkné pěſničky
tam kdeſ w ráji byl naſbíral. Lipowſky, jen tať mládnú
radoſtí, a s drotárem začal wyzpěwować tať. Rajničſky
ſeděl w proſtředku; a jako, ſeb z jedné i z druhé ſtrany
dům hoří, chytí ſa plamenem ať ten ſtřední, tať ať on ſam
začne wyťahować jeſſtě pětnějiſſi, jeſſtě náſſentějiſſi zpěwy
ſlowenſké, tať že nowým a nowým pěſničkám nebylo počtu,

lonca. V této winové nadšfenosti připijali si zpěváci nassi
už aj z práždných pohárů w ty stravy, kde ani ničo nese-
běl. Jak začal drotár jakúsi píseň trenaňskou, Rajničkay
radošti přemožen, připil mu na bratrstwo, Lipowšy ho
nasledowal, wšeci tre si začali tykat. Bylo po půl noci.
Konečně smutlo předci tčerému, jeho už tuším neschobilo
do domu sa ubírat; ale jak sa rozlučít! Lúčení, lúčení!
weť je to těžká wěc! Naposledy wymotkali sa jaksi až pob
bránu, a tam sa pristúpilo k weliké úloze, že konečnému
rozlučowání. Drotárowi to už trwalo při dlúho, utřil
sa do kúta a pewno zaspal. Lipowšy ale a Rajničkay, ob-
jali sa pewno ololo křtu, jako led w horách dwa duby
spoluzrostli, a o šěnu opřeti (aby nespadli), tam sa bo-
sláwajú a bošláwajú, a nařikajú, plačú jako krajinský dešť,
ani jeden neznal proč? a zač? slzámi si wzájemně twáče
umýwajú a zas utřajú. W této plačlivé blaženosti začne
najeďnu Lipowšy lítostí potrhaným hlasem: bratřisku! bra-
třisku! nebošlámaj mňa už toľko! Weť sem já slowál! a ty
nedheš tím byt, čím jsi! Tu začal Rajničkay hrubo si po-
čínat, fotil Lipowšého do prsů, a že nedobře naňho, že
ho za slowáta drží, začal rob swůj zapírat, tajit, jako
Petr Pána. A či nejsi? obořil sa aj, hněwem přemožený
Lipowšy. Rajničkay ale chytil ho za wlasý jak jastráb
kurásko, tať že sa wymoci nijak nemládal. Začala sa mezi
nimi bitka, — a jak sa nejlepší držali, wtedy sníwalo sa
drotárowi w kúť, že chodí po domoch, a začewe mocným
hřdem ze swa to swoje: „Rájny! pínny! sóny! stíty!“ až
sa slawení strážilo, a psy až w třetí ulici zbuřtili.

Jak zpěw kohúta w síni biskupowé bodnul w srdec
Petra, tať bodlo wywolání toto Rajničkayho. Sned wy-

vustil Lipowského, objal ho do náručí, políbil ho s plá-
čem a sflabikoval: „Petrík můj! Peterko! ty si můj!! já
ta už nikdy nepopustím! můj si ti! Amen!“ „Už je tomu
potnást roků, co sem já přišel jako malý Drotár sem do
Labyrintu; jeden majstr mňa podwedel, abych přistal za
učňa — no ještě sem takého dobrého přittela neměl!“ a
přitištnul Lipowského k srdci, diw obom kebra neprastly...
Nuž ale — Drotárem?? si ty byl za mladý!? zadivil
sa Lipowsky; toš mi předce ještě nikdy nepověděl! Ach
drotár, drotár, plačal Rajnička s opettetau na prsa Li-
powského twáří; můj nebožský otec, Pán Bůh mu daj
slávu věčnú! Jano Rajnička, byl ten slavný, we-
líký drotár, co byl až tam na druhém světě, w Americe
fdesi!

Po tomto upřímném wyznání začali nassí vyplakani
básníci pod bránau pěsnické skladat, nebo které znali,
ty byly už wyzpívané. Silný dlůhý plač jich naněkoliť
wytrizbil, — jako černé mrakno wyjasní sa, led z něho
trochu odpršalo. Lipowsky zpíwal tenor, Rajnička wy-
šahowal bas. Kraz tam začnú, tam začnú, takúto pú-
wodní harmoniu šahat:

Lipowsky: Žiw Pán Bůh Maďarů, aj ty jejích ženy;
Dte w kéné srdce, má Maďar rožený!

Rajnička: Ale diwnějšiho nemá Latra stáka,
Jako srotowaný lbeť ze Slowáka!

Lipowsky: Slowanom daj Bože, wíce statečnosti,
Abysa hanbili smilnit s národností.

Rajnička: Newděnějšich nemá Arkonoš hawranů;
Jak newěrných rodu a řeči Slowanů!

Dbadwa spolu: Nemáš to pěknější na světě muzky,
 Jako sworné síly, přibuzné jazyky! —
 Ten národ slowenský, zlé vytáhnul losy,
 Celá světa psota trávníčku w něm kost.
 On je to jezero, w kterém kdekdo lowí,
 Kdekdo oře na něm, jak na swém wolkowi.
 Kde studňa wysychá, on je mořem světa,
 Kde třeba záplaty, tam ho ten svět wpletá.
 Nech žije svět celý! Buď každy to, co jsi!
 Nač národ k národu záwiš w srdci nosi.
 Boží je sluncečko, boží wšedky světy,
 Slowan, Němec, Uher, wšedco boží děti! —

Na štěstí sa nadabíl jeden známý, a odwédel každého domu. Celau cestau, přepletajúc do wšelijakých wpsylonů nohami, wytahowali si nassi zpěwáci pod bránau složenú píseň, každý swoju půwodnú polowičku. Ženičko! já sa jmenujem Rajnička, abys wěděla, wpsylon sme dnes zahodili.... Dobře je, dobře, jen si lehni spat, už budú tři hodiny s půl noci. Dobrá ženička neznala, co sa porobilo, led i ze sna ještě Rajnička wylřikowal „státa“ „Tatra.“ — Ráno sa chystaly děti do cizojazyčných škol, otec sa zobudí.... Sem počte, děti moje! ušajte mi ty waffe „Irký.“ No, toto wpsylon na konci wyřikite takto — už sa woláte Rajnička; můj otec byl Jano Rajnička, Drotár, aby ste wěděli, a wy ste jeho wnúčence, půjdete mi do slowenské školy; dnes zůstanete doma, hrajte sa, máte ferie. Dětom nebylo wíc třeba, wylřikowaly, radowaly sa, jakby jim byl dědko Drotár z mrtwých wstal. Ženička — (táto byla rodem z orawské stolice), sa jen tak pomlčky pod nos usmíwala.

Za čas svého tovaryšství šhospodářil si Řipowsky 700 zł. w. č. a to takýmto způsobem: při svých spoluto-
varyšsích upozoroval, že každého dne strawí každý 9 kr.
stř. bezpotřebně, před poledním na rumplář pálenky, po
poledni na pohár wina. On si wyppočítával, že to učiní
do roka asi 135 zł. w. č. — upřesnil tedy od toho, a kapi-
tálil mu zostal w kapsi. — Rozy ale ubíhaly jako woda,
Řipowsky byl w najtrásnějším věku mladošti; umínil si
teda, že stane za majstra a začne na swou rukou. Při tomto
úmysle naučil sa ještě lepší poznat svět. Na swým chu-
dobným známým z milosrdenstwa i polonahým, wyhlád-
lým, wyzimeným dítkám, porozpožičával své mozole, a
ted nyní sám potřeboval a požadoval svoje, widěl, že
polowice z jeho 700 zł. je na stracené warě, že může nad
nimi křít spraviti. Pod jedním rokem přijatý byl za majs-
tra. Red mu prwnkrát ponukli páni majstři w cechu sto-
liktu mezi sebou, po přestátech těžkých bojoch a překážkách,
tak mu bylo při srdci wesele, blaženě, jakby ho byl na
hodinu do nebe posadil, jakby mu byli za wšechy dosahab
přetrpené, pocitné strasti, za ušlownost, schránliwost,
korunu odměny, wěnc uznalosti položili na hlavu! Ra-
dosti sa mu wšedno měnilo w očiach. Stworí roka robil sám;
začal ale nestačit, cítil potřebu tovaryšsa anebo i dvouh.
Bez gahdinky wšak, rozmáhl si, to nepůjde dobře. Ne-
žůstává jiného, jako dobře sa oženit. Dobře oženit! Bože
můj, to je velké slovo. Pod dobrým oženěním rozumí
sice svět, mnoho peněz dostat a tak tímto, prawdaže leh-
kým způsobem, zbohatnout, stat sa pánem, aňi newědět
jako. Ale ted aj mlčením pomíneme, že ty ženská gresse
býwajú někdy weliké, široké jak lopata, dobře sa oženit,

neznamená přece wždych, maubro sa oženit. Nědo sa maubro oženil, a nedostal se ženickau jen dvě pracovitě, schránlivě ruky, a trpělivě, bohobojně srdce. A nědo zase dostal i domček i peněz, i plně časné a truhly štátka, a přece — uzná si potom sám jobě, že věru sprostě sa oženil, nedobře sa ulakomil. — Jednau přissel byl Lipowsky do jistěho domu, kde si mezi jiným i to wyprávali, že tři míle od Labyrintu w jedné malé dědině žije stodesetročný, ssedivý jak jablon, staručký, moudrý, zkusený muž, co jen za dukát přehovoří. „Ej! to je něco netaždobenního, pomyslel si Lipowsky; stodeset roků, jen za dukát přehovořit — to musí byt potom přehovořené — za dukát! Jestě sem nikdy dukáta newiděl.“

Po celém Labyrintě sa mezi známými rozletěla ta pověst, že Lipowsky o zdech dusse hledá na cosi zlatý dukát. Co ten chlap jen chce s dukátem?... Wsseckých swoich známých a přátelů ponawštěmowal Lipowsky, ale tat mu to těžko šlo s dukátem, za který si neomylně chtěl zlaté moudrosti swážiti, jako led si chce někde chudobná obec školu wystawiti: půl ciwilizowaného swěta přežebte, a doneše 50 zl. Co mnohého Welkomožného zapowědná, pobočná lástka stojí do roka, za to by si aj osm chudobných wesniček dost úhledných, příhodných škol nastawělo; co sa neraz přes jednu noc překarbani, za to by sa pět učitelů celoročně počestně přežiwilo; co chrstí, celé stáda honácích psů, plně prostranné stáje zbytečných z marné náruživosti chowaných koní do roka stojí, s tímby wssecky učitelské chudobné wdowičky a siroty jedné krajinky, jako prst obemřeté, wyžily, a po službách trpělych chléb trápení po strytech kutečcích by slzami kropiti přestaly..... Ro-

nečtne přišlo Řipowštinu na um, řek u křesťanů dušata dostat nemohel, aby se obrátil k židům. A dobře si rozmyslel; od prvního Izákového potomka, kterého na cestě potkal, dostal hned za papíru pětný, žlutý dušat, novotutý in natura. S dušatem tímto vybral se Řipowšty na druhý den za vlásořána s milčením, povinnému starcowi na děvinu, aby si vyžádal od něho světlá moudrosti a rady, jaké znamení mu má sloužiti za neklamné, za jisté a bezpečné, šťastného, pokojného, zdatilého manželstwa?... Starček sbedivš, celý už do hrbky sletěný, řek přijal dušat, takto počal howorit:

„Může člověk slo rozumů míti, předece nemá pojištěné, že dobrou ženu vyrozumuje. Dobrá žena je také dar od Hospodina. Proto přede vším, za dobrou ženu se modli vroucně k Pánu Bohu; potom ale, na to má člověk rozum, aby i tento užíval. Při vrouci modlitbě tedy, rozumem považuj, a požaduj, a žkímaž toto:

Která se w kostele sem i tam wšfetečně ohlédá, s ošma po wšfedy kútoch nestydatě sřílá; tu nebeť! Tá aj jako manželka za druhými bude kufat. — Která se w kostele chycháce a směje; sřítěstí její wěter rozchytí, rozvěje!

Která wždycky měni sřaty a w tom si čest hledá, řek řážou nedělu, řážde swátky do nowých a nowých se může přístrojiti, co i doma při tom do tydna půl funta masa newidí — tu nebeť! Tá bude mřlowat módy, t. j. přemínky aj w manželstwě. Jako sa jí řážde rúcho hned jak ho raz dwa obřělka, znechutí, a po nowém wždychá, zemřrá, tůží; tak aj potom!.... Módy a newěrné manželstwa mají wlasť w Patřizí.

Která miluje upřímně chrám boží, nepřichodí pozdě,

aby wffeci lubé její pěkný ručník widěti; tu wezmi! Ta ať manželka svého upřímně bude milowat.

Která sa při nestydatých žertoch chutně, wespust zasměje; té sa chraň. Které i při z pozdaleka na nestud nasrážejícím dwůsmyslném slowě zapálené ružičky na líce wyšlupí; té ruka ti žiwot zbláží.

Která sa až pod bránu samotná wyprowázá, a tam řetěz dlůhých řetř sama nadwazuje, až w nohy ozábe — tu nebeť! bude bezočiwá.

S kterau sa šlupá mamička často muss dohadowat, že mnoho mydla zpotřebuje, každú handričku wyperé — tu wezmi! bude čistoty milowná.

Která sa wždy se swými súdružičkami po kútkoch po bolu sfustky showará, a tajnosti miluje — tu nebeť! bude ti nošwat do domu klewety. Klewetné ženy jazyk je océlka, zuby kremen, kterými jistý swáru do přátelství pokojných susebů křeše... Ufflechtilé panenky nemajú tajnosti.

Která je pyšná, newlídá, bířky hore nosem, na ulici pychau nadutá, newí jak má kročit — te pokoj baj, ... je sprostá! Která je máličko hrdá na seba, tu ale chwálím; nebo která o sobě nic nedeřší, nic newebe, nemosí mít cnošit, w které by si mohla wěsti.

Red kterú přetwapíš při drhnutí bláží, a ju to zas mrží, jakoby kradla — nech ju! tá sa za dobré styběti bude, a w lenivosti widí welké pánsktví.

Red přijdeš do domu, a w kuchyni w jednom kútku randlíčeš, w druhém kútku neumith tanit, na ohništi zababraná ližička, pod ohništěm hrbka smětí, w jizbě w jednom kútku jeden ručník, w druhém kútku sukna, na jedné

stolici zášterka, na druhé rozestlá kofela a jehla s nitkami
kdeš na posteli a náprstel kdo wi kde? při peci na zemi
roztáhnutý utěrák, s kterým si panna slečna vymydlené,
wymívané bílé táhlé hrdelko a hladkú twár utírala a
který připrostá, přidobrá mamička po dcerussce s wypra-
cowanýmá modrozilnatýmá rufama zdvihnut a na místo
zawěsit most — kde teda matka služkau a dcera
paní jest w domě; led z popod postěle, jako žabítky
z močidla, wyfukajú smětky, z leniwosti newymětené; led
na łasni neotčistěný hřebek, při zrcadle zapomenutý kus
wyčesaných wlasů od rána... jujj! Na ulici w tanci, ci-
frowaná, umytá; kdo ju zná, tu nepýtá!

Která, led přidobrá, připrostá matka něco rozka-
zuje, — odfrkuje jako jazwec, jakby jí na welkém bruf
byl naostřil jazyček; do každé naložené práce ubírá se
s mrmláním, newrle — a led za to polarhá matka dce-
russku přisněžším slowem, žwěsí nos jak morka, oči zmračí
jako Rain, led si zabíjál bratříčka Abela w raji, naduje
twát hněwíwú jako led slunečko, strassliwé, sřlaskedé mračno
zastře — takú nebež!... Která neznala uctit, milowat,
poslúchat rodičů, jakby znala milowat manžele!? Zlá dcera
doma; zlá manželka wen z domu. Takú radim, keré práce
w rukách hoří, a w práci je weselá jako ptáček na zelené
ratolesti we weselem hájíčku.

Naпоследы, také daj přebnost, která zná z adwentních
jednu, z wánočních jednu, z postních jednu, o wzkřísšení
jednu, o ctném sřlechetném žiwotě tři, a o křži a trpě-
liwosti de wět nábožných písní na zpamět.“ — —

Toť byly řeči stodesetletého, do hrbky sřetěného star-
čka. Jen zlatem byl l rozwázání mřčenliwý jazyč jeho;

ale aj zlatý dešť pravdivých řečí přšel ze ztuffené bla-
wícky jeho. Ne ze zřstu jádosti promluvil jen za dušát,
ale proto, že z blůholeté ztuffenosti znal, k čemu lehee
přijdeme, newážíme si toho; čím co dražší platíme, tím
to hlůbeji w srdci nosíme. —

Ůbohé panny! Tak přisněmu řádu swěta wystawené
bílě poblawí! Jak obzwláště při — a na wás i tá sebe
menší waba, dost maličkě zapomenutí, welmi hned křičí,
a zlé swětlo hábže na wšecky ostatní cnosti! Cnosti pa-
nenky jsú zlatá retěž, stoobňiwłowá; — jedno ohniwo
nech sa zlomí, celá retěž sa přetrhne. Jako na bělunkém
čistém růchu tak maličkě, špinawé mščečko, jako je ma-
lowé zrnto, každému hned udeť w oči; anebo, jako do
oka padlý sluneční prášek, hned celého oka zrať pomutí —
tak na wás, tak při wás zpozorowaně dost malé zapome-
nutí, malá nedbanlıwoť, která sa při mládencowi ani
na wáhu nebeťe, z wěnce panenstých cností wassích hned
wysřlbuje jednu krásnú ružičku. A i ten wyžtý w ra-
dostěch swěta mládenec, kterého ruže newin-
nosti dáwno už opršely řdeřady po swětě, hledá
při wzywolené panně tolik cností, tolik na nebi
hwězdiček!

Bože můj dobrý! — tak sa tu ohlášť ten panenstý
mladý swět — weť sa to člowěk někdy aj nahněwá, ob-
powí a obřtne sa na tu mamičku, co při tom aj tak zle
nemyslí! W tom kostele widět mnoho pětných řát, už jen
chce člowěk widět, máli která ještě pětnější. Ze usřlechtilé
panny nemajú tajnosti! Ba už to má člowěk také důležitě
wěť, co jedna druhé, ale jen pod pečeti mlčenlıwoťi musť
řepnút; nebo co by to bylo za šamarátka, aby šamarátce

i tu sebe tajnějšší tajnost nesdělila, co sa ale každému veřejně nemůže na taníři předložit. A že pod tau bránau sa neposhowárat! Wešby to nebylo ani věčně, newyprowodit! On přijde neraz w nejvěšším blatě, w dešti, w lejamici z tať daleka až hen z třinácté ulice, a potom by ho člověk ani jen teď tak trošku newyprowobil, a tam dvě tři slovíčka nestratil!...

Proč ale ten zkusený statec, který při nás pannách tolik cnoti hledá, a každou chybu tak ostro sudi, proč také i ten náš mladý svět mužského pohlaví nepřeošwal na své přísné své kritiky a newypočítal také, nač má i ubohá panna hleděti při mládencovi, kterému, led sa o její ruku a srdce uchází, má udělit zaslíbenou přednost? Ale jen nás takto pokritizowat! Weť je to ne tussim na svém místě, jen nasse panenské slabosti takto popřetrásat, a wšedky nescnosti mládců, jen tak mlčky pláštěm lásky a šetrnosti pěkně krásně zakryt, jakoby ozaj wšedco sami angelé byli. Jestli při nich má láska přitryt množství hříchů, proč této lásky nezasluhuje i nasse útlejší pohlaví?...

Jen za máš trpělivosti! Prawda, prawda, starček ten hluboko sáhel do svědomí, přimoc prawdy mu wyprsselo ze zkusené hlavičky. Než, k uspojojení, pořadíme jedno: Složte sa i wy panny na ten jeden dukát, a podme teč k starci mlčenlivému o zlatú radu a poučení. „Já dam sama tři dukáty!“ „Já dam štyri!“ „Aj já štyri!“ ozíwaly sa rozhorlené hlasy z chóru pannen.

Dost je dukát jeden; podme!

W jizbě stodesetročného, mlčenlivého starca, útlé wyslanstwo bílého pohlaví začalo takéto wěst slovo: Zkusený statečku! přišli sme o radu, o radu zlatú. Panen-

stých mravů tak přísný káratel! prosíme medle, jaké jsou cnosti, jaké jsou hříchy k powážení při mládencích? Kterému my, útlé pohlaví, máme z nich udělit přednost? ...

Bázný starček, do hrbečky sletěný, pozdvihl svoji šedivou, stodesetročnou, zkusenou hlavici, na twáři jeho vyrazená byla laskavost se žalostí, a teď takto začal mluvit, v každém oku jeho vystúpila slza hlubokého zármutku.

„V našem nynějším změšťančeném světě, pozůstává rok mládenců našich welkoměšťských z dwanácti měsíců: první měsíc se menuje Nowember; druhý Nowember; třetí Nowember; štvrtý Nowember s Aprílowau nestálostí; pátý Nowember; šestý Nowember; sedmý, osmý, devátý, desátý, jedenáctý Nowember; dwanáctý Řístopad. ... Viděli ste která k posledu Nowembra zelené listy na stromoch?“ ... „Já newiděla! Ani já! Welmi žídka a už jen tak požlutý.“

„Jak řídko jest widěti w nowembrowém počasí list zelený na stromě, tak řídko jest widěti nyní při změšťančené mládeži mužské, wzorných mravů mládence (pannám twáře oživajú, w očích pokojná veselost), — od slavných, hluchých Labyrintů vzdálené tiché wěsnické, panenské to ostrowy nezkalené čistoty, teď radostně vyjmeš. Ale není divu! Dokud by wynesli do veřejného přísného života jakové cnosti? Krčmy jsou jejich kostely a nedělné školy; karty jejich zábavné, vzdělávací knihy; kouření jejich pycha; opojné nápoje jejich radosti, nedostatek a zápal; nestydaté wtípkování, nemravné řeči, jejich moudrost; po hostincích wady, bitky, jejich zábawy, kratochvíle; pijárně jsou jejich spořitelnice; opilství bez míry jejich hrdinství, o závod běhání; hýření po

nocích, podezřelé domy, hnízda wyžábých, dávno oprch-
lých, stokrát z koteňa utrhnutých, wypáchlých, wywabých
ruží, — jsú jejich rozkošné raje, w kterých newinnost swá
s weselostí ducha a čistotau lebečewědomí do přimčasněho za-
kopávají hrobu (pannám twáře blebná, w oku žalné hrastá
stý); wáblivé, mámitel hry s welkými výhledy, jsú je-
ích nádeje a sliby štěstí; srdce jejich schránka bezuzdných
náruživostí; náboženství jejich, jak w poli studnička,
w zapomenutosti, prachem, smětmi newěry zanosená. —
Požehnaný mládence! který w tomto labryntě podwobů
nezmyšlils cesty boží! —

Proto, — právě proto mají byti panny všemi
možnými angelskými cnostmi čím bohatěji ozdobené! Ča-
rowná a welká jest moc a vláda cnostné, důstoj-
né, nábožné, moudré panny a potom mladučké man-
želky i na zvěčlé, surowé srdce. Dna, lastawosti swau,
přemůže diwofost, beznáročným, upřimným milowáním,
ohrabi swatú manželsú wěrnost manžele, hrabbámi
swatými, hrabbámi nepřelomnými! Red w man-
želstvě psota zaklope na dveře, láska hoře wymalowaného
někdy mládence, wpletuje wen ožnem, w domácnosti
nasleduje swár; tu je to ožamžení! w kterém man-
želka swau bohobojností, důfáním w řízení boží, pokor-
nau oddaností do wůle jeho a nepřelomnau trpěliwostí
swau, zjaswiti má příkladem slabému u wíře zúfalcí! Při
wytrwalé bohobojnosti milované manželky, oprchnú po-
máhy i z takéhoto manžele zemské plewy newěry a wšelých
nemrawností. Na běhu těl teleauců stojí pěkné, jaré
stromy; a u boku důstojných manželeť, i z lehkomyslných
rázní mužové. Proto ble, při pannách tak dotírám na

cnosti ! Nevychovajšli matky lepšši počolenti, nezeflechtšli manželky tyto zesuwowelé mrawy swěta, — co spomůžemu ! ? ... Łasša i drawé, diwé žwěti w horách pútá ; u boku důstojné panny, lastawé, stybliwé manželky, spadne časem surowá kůra ze stromu diwého ! ...

Prčina nejhlawnějšši tohoto zdiwění, znemrawněni, odkřeslanění sa swěta, ježt zmiznuti wnitřních sil křesťanských welemocných z církewného zapadlého žiwota, — kulhawé, zmšlené, jednostranné wychowávání w domácnostech, — množstwi nezdarilých manželstwi, kde sa náklonnost i dobrému hned w zárodě zabije, — a buďto slawny bez wůle a moci anebo mizerný, zapomenutý, jen na dobru wůli bez prostředků i cíli obmezený staw wůdců lidu a národů. ...

W potutwárné práci swět sa mučí, znojí,
Náboženstwi, wíra, na úhoře stojí.
Zapádajú, hasnú, žiwé wiry zore,
Wšecel rozum w pluhoch zapráhnutý oře.
Duch wpluěně celý we fabřikách kuje,
Swět myšlěnký wěěně s časnuu nespojuje,
Ciwilisáciau to kulhawau sluje :
Čas ufáže, —

Ram s ní ?

Ten swět zawesluje !

Dědowé, w žalosti ? ... i modlitbě, do šila !
Wnuť ? ... wleze i židowi, tam psotu přepijá.
Dtcowé nábožní, Tomu, nad oblohuu,
Wnuťowé wíc wěrá snárom nežli Bohu.
Swět sice necaufá, wždydy i předu spěchá,
Wššať kolečka zadní někdy w zabu nechá.

W Labyrinthoch rozum chladný swadbu stroj,
A newěstu jessiťe mať při prsoch toj.

Wěil jen wlaštní, ne tež cizí bolí rana,
Sešli Bože swětu weselšího rana.

„Ach, jak ho mám seslat, řek ten můj, či váš swět,
Poléwá žihlawy, wadne mi w školách swět.

Synové ne z děwky, ale z té swobodné,
Sion můj, ten swatý, změnili w řubenu,
Do mnohých, že mnohým pochůtkám šilenau,
Pod zástawau swatau, bojujících swodně.

Kterí pak mě božské w něm sstěpi učení,
Newěčnosti, pýchau, psotau jsú mučení.

W tom dvojím stawě muť, twář jim smutek fryje, —
Za třeť!!... nespořojnost, z twář těch aj swět pije!

Weselost při bláskách, je angel w zárodě;
Kdo ju w nich uděšá, s anjelem jich lúčí!

Tyran matka, masem frmi nemluwnátko,
Múdrý wůdce jen to, co pochopia, učí.

Z náboženstwa útlým, jen šálky jarné,
Po stupněch do nebe! skoky vždy jsú marné. —

Ti naši otcové mnoho radi pěli,
Proto aj upřímně, dobré srdce měli.

Se zpěvem nadšsenost w národech zemirá,
Zpěwy táhnú národ k Otci Wšsehomíra.

A nad život w Bohu nic na swětě není,
Bez zpěwu wšak srdce w hrudu sa promění.

Bez zápalu míra sa w duchu seštalí,
A zápalu není, řek zpěwy přestaly.

Zpěw ducha k životu wyššímu posvěti,
Kde zpěwy umlknú, tam je swět zafletý.

Zpěw aj mrtwů wzkřísí jistru weselosti,
Zpěwem aj sřediny jessťe raz omládnú,
Zpěw aj do stárečka naleje mladosti!
Hrob žalosti je zpěw, pestunka nádeje,
Plewy zúsanliwé z ducha přeč odwěje.
A leď aj ty slaw z dussičky wzmoldá,
Aj to rany jessťe w srdci sladce bolá!
Zpěw je řeč nebesťá: — nebesťe zjewení
Bez zpěwu sa slabo w duchu zakorení.
Sluch, widění, um, cit, zpěw, jsiť duchu žlaby,
Jsiť lawičky zlaté, do oswěty swaté!“ — —

Toto bylo poslední slovo šedesetletého starca.
To powěděw, wypustil ducha a usnul snem smrti, jako
nemluwnátko anjelem ufolébané. —

Lipowsky si wpsal do srdce každé slowičko z úst sta-
rečka wysslé, literámi nezapomenutelnými, a mūdře po-
užil ke swému dobrému, co od něho slyšel. A dobře, že
sa takto pořádl, — kdo sa rádí nezawadí — nebo jak mi-
nulo osm měsíců, důstojná panna Susanna Oliwedých
stála u boku jeho jako manželka, chudobná sice ale praco-
witá, schránliwá, cnostná; na rukách nebyla ozdobená
drahými, zlatými prsteny ani náručnicemi, ozdobená ale
zlatými wlastnostmi. — Při jeho swadbě stalo sa neshťestí;
w třetím domě wypuťnul oheň, kde studňa prámě pokazená
byla, nebylo s čím hasit. První sused byl Štěfan Dřime-
čy, dalece známý, rozchýrený sedemdesát procentowy užer-
ný lichewník w Labyrintě; tento ze swého domu prodá-
wal za peníze woduť haseně, a na druhý pen dal sa po
celém Labyrintě strže ochotného Melhubu za dwa poháte
zhyšlého piwa rozhlasowat, že on byl ten přítel slowěčen-

řtwa, který nebezpečnosti ob celého okolí welkodušně odstřánil, a za všeobecné dobré zásluhy si žil. — Minul rok jeden, minul rok druhý, Lipovskému všecko šlo dobře, šťastí sa mu ličotalo, jako pěkný na hladko vybrušený slenný pohár na slunci; šťastí mu křivilo jako ruže w Máji. Ale to šlo rozbilo sa, a ty ruže uwadly — Pán Bůh ho namřtivil těžkau nemocí, w které půl druhu roka nepowstal z lože. Co byl řhospodařil, řrowilo sa, řemeslo řeklo, přestalo, řhuboba wřkročila, přátelé až na několik máličko ho opustili, dobře známi už neznali, neznal ho už celý svět. Nemoc mu nechála 20 zł. dlužoby na starosti... Řech si nám milý Pán Bůh jen řdramí řas dáwa, mluwil ř trpělivě milowané manželce, důřejme jen a powřilujeme sa, řase nás Pán Bůh pořehná — powřiráme sa.

Řať sa jim z počátku w řemesle všecko nad očekáwání dobře řářilo, řať jim to wřil řhubákom nechřtělo wice řkřit do řolaje zpářky. Šťěřtí utečené nerádo sa wřáti. Wřdyň jim řyřbowalo do zlatěho řessř dewate-náři řrossř. Řěř dwadřet zlatých dlužoby horko řařko odplatili za tři řřwřřě řoka. Řen za dněm utěřal, přota sa zmáhala, řosřla jako plamen, řed na řopu slámy ředne, pewno sa řiř přičyřřila řať řlepeto řařa, řed sa přřřa lapř. Ředenřrát blřřřilo sa polebně, odbila už jedenářřa řodřina na wěřř; řnidání neřylo nijakěho, ř obědu neřylo řrajcárka w celěm domě. Řu řázem, mimo wřřěho očekáwání zamřřžgnů dwěře a wřřočř do řizby — řdo? řán Šťěřřan Řřmedy, a ponuřne řim nepořřadánř, neprowřenř 20 zł. řř. pořřřat na řřwřřř řoka, aby sa přaj řať nemowřli trápřit. Řdoře by nepřřřjal w nauřř, řed ři řessřř sami přřřřbů ponuřřnř! Řylo dobře! Řdoře by w přotě, wybládnřř,

neptíjal peníze ! Wšak aj wyhladovaná musſla wletť často do sýtě pawůla. D dwa týdně po tomto samopríslém sstěstí onemocněla utrápěná, usuzovaná mladá manžělka Řipowského; sstwi roka přessel, nemoc neobessla — zaplatit nemohli. Wětitel Ossmedy byl nakloněný pod tau wýminkau ještě jeden sstworť **rol česat**, **jestli mu** **wybijú** a podpíssú písmo na 40 zl. stt. Psota w rozpakoch aj železo láme — písmo na zlatých sstýridcet místo dwadeceti dali, jmena si podpíssali, nebo wšak dat a podpísat moseli. Řipowská sa o měsíc zotawila z nemoci. Z druhý sstworť rol přiletl jať na křídlech — řed je člowěk dlužen, čas letť jako ořel — 40 zl. zase jen nebylo. Mladá Řipowská, ženitka utěšená, mladá, duchem, srdcem i tělem pěkná, krásná, swárná, milá, přiwětivá, nacházala sa práwě po prwníkrát w tom položení, řde měla přijítť hobia na jeť; řwitel nádeje pod srdcem materinským w takěto úzkosti, bídě, nedostatku, psotě a trápení, často, ach často slzami napájela, w utajených kútečkoch hořko plakawala. Wětitel Ossmedy brojil, wšěctky trpě činil, ři jim welké dobrodini neprolázał — a za jeho dobré, takto sa mu obsluhují; prosbám ale a slzám natolil sa dal přebca naklonit, ře přískal ještě na prodlužení lhoty ř platění na 14 dni, pod wýminkau ale, jestli mu wybijú písmo na 80 zl. stt. Řdo sa topí aj břitwu obejme; — dali nebo wšak dat moseli. D 14 dni Ossmedy, zlopověstný, wúbec známý užerný lichovník w Łabyrintě, dal jim wssedo sprodati a zaplatit si — ani jen slámečky nezůstalo w jizbě. Užerní a medwed majú to společného, ře obá ř srdci přiwínú, obejmú, a objímáním usmrcují. Na druhý deň po této žalostné nehodě manžělka Řipowského porodila dcerečku. W celém Ła-

byrintě nebylo kloučka, coby byl chtěl chudobné této rovince
při krsti sv. posloužit. Přítel jeho Tomáš byl přec odesel
z Labyrintu, Rajnička zemřel od žalosti, od Dřmochého
podobným způsobem na wnivost přivedený; děti jeho cho-
bili po žebroťě. Zanésl si tedy Lipomský přimorzenú de-
recku ke krsti sám, a dal jí jméno své nebohé matky :
„Anička.“ — No, nech nám milý Pán Bůh sám pomáhá,
tak se rozmlúvali mezi sebou dva manželé po třech tř-
dňoch, ale v tomto Labyrintě nezostaneme. Nic
jich tam už netěšilo, ani těšit nemohlo; — z prodaného
domového rádu, po zaplacení dluhů a útrat, dostali zvy-
šek 13 fr., i odebrali se bez odkladu na jednu děvinku
Dřudné, 17 míl od Labyrintu vzdálenú, v novém by-
dle nové šitěti hledající. Město nenešl z Labyrintu se-
bau, jen tyto tři věci : malú dečekku Aničku, opravdu
v slzách počatú, v slzách pláči narozenú, — dobré svě-
domí, a — žalostné rozpomínky. Pán Bůh jich sprowod !...

Stalo se, že ten užerník zemřel. Všecel jeho nasbí-
janý, namydřaný, z možol krwavých vypřešřovaný, z chu-
dobného ludu namytřkaný statek, zmynul jako dým, a sho-
řel u děvink plamenem nepožehnaní a ohněm křáby, na
každém gressi spočívající. Zemřání jeho bylo žalostné,
pohřeb hrůzy plný. Každý nespravedlivý lameně ve zdi
domu jeho plakal, a tak slžilo lamení všecdo. V posled-
ním boji smrti widěl vůkol svého lože tůny všech těch
utruděných, oklamných, osřoděných lidí, wdow, šrot
a bídných chudobných, kterých welkými úroky k žebroťě,
k žufantivé žalosti a k štorému hrobu přivedel, před ča-
sem na druhý svět poslal. Zdálo se mu, že widí, kterať
mu tůny tyto postav ludských drží před očima z II. Mojš.

22, 25. 26.: „Půjčš-li peněz libu mému chudému; nebudeš jemu jako lichovník, aniž ho lichvou obtížíš. Půjti w základu vezmeš rúcho bližního svého: do západu slunce jemu je nawrátíš.“ Zdálo sa mu, že widí, kterak tíny tyto lubské hned w první noci po pohřebě hrob jeho obkopaly, truhlu jeho na drobné kuse podrobily, uchytaje každý, co mohl a vymoláwaje: toto je za můj ěroš! — a toto za můj! — toto za můj zlatý! — tento kšinec za můj krajcár! — táto zlatá litera za moje mozole! — a táto za moje! . . . Zdálo sa mu, že duchové poklamanych zesnulých w celých hejnách přiletěli, obstali a obsebli dům jeho, jako na pozemí křdele černých wran, řed sa na dům spustí. W ředci myslél, že má velké hnízdo hadů, kteří wystřowali a wypínali biadné hlavy, wypíjali mu oči, trhali z něho maso, jako ne jeho vlastní, cizími mozoly wypasené, a pili krew jeho. Po jeho pohřebě sa mezi půwěřitým ludem i taká roznesla powěst, že jak ho do truhly zabíjali, wyškotilo na wrch jedno velké černé moráčiřko, třikrát zatřepotalo řídolama po deskách a w okamihu sa přepadlo do rářvi, zmizlo. — Staré půwěřivé řeničky ři ale nebalý wyhodit z hlavy, že z řistých lidí úři počuly, řekti ho widěli po řmrti řhodit a při řfnoch domů okolo půl noci postáwat s jedným bílým zakřowaweným řučnířtem, řterý w rukách nosil a ře řažděmu „wy perte mi můj řučnířek“ prořebně přimoláwal. — Že takowěto půwěřiwostí mezi řlowenřkým ludem rostú jako huby po řesřti, to je řnámó. Neřh řemře něřdo wěřejně řnámý řezbořný, neřh řa pořchowá něřřerý neřřlášřný, co řiwotu řwěmu řám nářřlně učinil řonec — hned ho celá řsada řědává po řmrti řhodit — a newiděl ho přede řařen, anebo widěl ho

w obrazotwornosti své utvořeného. Půvěrčivosti tyto saublasně zatracujeme; ale myšlenku, význam, w nich jako zrnečko stryté w smetách, zavinutý, oslawujeme. Takéto významnější půvěrčivosti mezi nassim newyždelaným, nábožným ludem slowenským, jsú jako špatná sškorupina, z které sa ale keď přijde plnost času, krásný ptáček wyléhne, a sškorupina sa potom mezi smětí, kam patří, odhodi. Nesličná jest w životě matky, keď počala, postélka; ale kdoby ju chtěl pro její nesličnost před časem zničit, rozlát, — newinného angela, malinké nemluvnátka, obraz boží by w ní zabil. Z zem nassa byla na počátku nesličná, ale duch boží wznášal sa nad wodami kalnými. W takýchto významných půvěrčivostách ludu nasseho ukrytý je zárod svědomí, z kterého sa hlas súdu božího nepowědomě ožiwá. Keď národ náš časem w duchu národním k wyždelanosti a oswětě prawé wedený a přiwedený bude, powěry tyto hlupé přestanú, a svědomitost jeho ponese w skutečném životě přewýborné owocé spravedliwosti boží. Že si lud slowenský obzwláštne rád, myšlenky a prawdy náboženstwa a wíry, jako národ básnický, zpěwawý, do takéhoto básnického rúcha sám obléká, to je znamením radostným, že jsú w něm základy nadšsenosti a zápalu za věci nadzemské, že wzájemnost wplywu časného žití a života za hrobem, není w duši jeho roztrhnutá, a že wychowávání tohoto národu — nemá-li býti od rázu národního ducha jeho odseknuté — musí a má býti tussim básnické, t. j. ne nabíjení jen hlaw chladnými známostmi, ale podávání mu známosti myšlenkau boží, níž wúle nabýwá welemocných síl, wždycky odusšewněných — zápal ducha swatého, slunce oswěty, které

ne jen osvěcuje, ale aj posvěcuje. Národ slowenský jest národ dogmatický; u něho sa mravnost ujme, jen z wíry wysílá, jak z kořena swého wyrostlá. W dusi každého, i toho z nedostatků osvěty půwěřčiwého Slowana, wždydy tyto dvě, nikdy jedna sama, myšlenky žijú: „Smota je pode mnau, Pán Bůh je nade mnau!“ Preto si swědomí jeho při ubížení prawdě boží, básní: „Wyperte mi můj ručnícek,“ a tomu podobně.

Takéto významné powěry, w kterých aj pospolitý lud nepowědomě jen myšlence vlastně wěti, — proto wykořenowání jich tak těžké — jsú mravní báseň, prawda w ruchu neprawdy. Takto, — básnité jen, dobří lidé, až aj wám přijde plnost času, kde powěry z wás spadnú, a myšlenky boží w duchu a prawdě we wás žiti zostanú. Mezi takšmito powěrámí a nemravnými mravy swěta ciwilisowaného — těžká by byla wolba.

III. Dědinka „Osudné.“

Osudné, byla dost wellá dědinka, mezi úrodným polem a dobrými pasinký rozložená, na dvě hodiny od samé osady dalekými širokými horami a wrchy otočená. W prostřed osady stála dědinská kréma; na boku za humny kdesi, mizerná dědinská stola. W krémě byla wypasená židowka, oči jak dva ořechy, twář jak měsíc na plně, na každém uchu půsfuntová záussnica, na hrble zlatá řetaz, tak mocná, že malé telátko mohel za nů t hrantu přiwázat, a w ssábes wšedky prsty na rukách zlatými prsteny třetí próby, jako súdky obručemi, w ssytech radoch obítě. A ten židál s pěkně ostříhanau hlawau, bystrý jako jassité-

řica. W dědině sstole učitel wymučený, chubý jak třísečka, jakby ho byl před hodinau z kříža dolu sňal; smutný, nechutný, neweselý jak jakína, řed už dewět týdnů ani jen netwaplo. Přes leto po potůčcích chytával a prodával rašy a ryby. Dbywatele osady dobří, stateční, ale jináť sprostí jak holuby w horách. Řipowští w Dsudném jako čijmát žil spositojeň; co aj z wentu nepřichobilo do domu nejake wšznamnějši sstěstí, wšak sstěstí jedno, které mu i nepřizníwé osudy ponechati musely, byla jeho domácnost, pokoj boží s láskou we sworném manželstwí. Trpělivá, pořná, nábožná manželka platí w smutných, těžkých dobách za půl nebe zemského; nepřestí může tedy jen druhú půl sstěstí stroftotat. Jak poznali obywwtele Dsudného Řipowského způsobnost, statečnost, zběhlost w písmě a počtech, wymolili si ho za notára a wplázali mu ročně sstýry měrice žita. I to bylo dobré.

Jednoho řasu, po dlúhotrwaniwém suchu, dalekým pomumláwáním mračen tam řdesi nad horami, oznamowal smutné děvince příchod swůj — požehnany děstí. W půl hodiny začalo řropit, řřřat; bylo po poledni i páte hodině. W řarém, poplátaném řepěňku, s řabelkau na boku, tlustú palicu w ruce, wstúpil do pronajateho přibytku Řipowských jakšři řarý muž; prošil o poseřřwání rozpáraných čížem a o nocleh. Byl to jeden řarý hoblinár, řterý už mnoho roků swětem chobil a z napravowání hodin řa žiwil. Řichý děstíř padal celú noc, na druhý deň nepřestalo, na třetí deň řa lélo. Staručký hoblinár řa mřgel, že moři byt řa dlúho řýmto dobrým lubom na obřř. Řipowská wšak, řa řo na něm řhabala, řařertowala s řařawým, řěžným úřměčem: nic to nerobí, řatečku! Pán

Půh nám dal hosta a běstiček požehnaný nám ho zbržuje. Starček sa uspokojil, z twáre mu bylo widěti, že táto dobrobrádnost jej welmi dojala, a na sštwrtý den, keď sa pěkně wyjasnilo, ubíral sa dále. Od té doby hodinár tento přes cel wšetráké wždycky nawššiwil, lebykolwěš ho cesta taby wědla, přibytel Lipowššy. Kde pognáme upřimnost nepřetwárení, tam je člověk doma.

Zlý sůsed.

Swět tento jest tak krásně, mūdře od Boha spořádán, že mu nic nechybje, aby byl časným nebem, jen angelé; ale že lidé w něm nenažiwajú w angellšé upřimnosti, proto je krásný swět boží pro lidi často peklem. Při poctiwé čudobě možno byti sšastným; na samých dušátkách a dwadcatníkách nesedí sšěstí wšluchně. Že nám na štomě časného žiwota owocé sšěstí a pokoj je tak žtícka leby může dozrát, přitina jest, že owocé to hned w šlibném kwětě od lidí zničeno býwá. Wšl wšlka usšetí, ale člověk člověku je na swětě wšl. Lipowšš by byl w Dsudněm při své poctiwé čudobě a sšránliwé pracowitosti spokojeně žil, leby mu tento pokoj zlý sůsed nebyl kalil a radosti žiwota zabíjal. Tento zlý sůsed byl Pawel Klason, — w celé dědině ho ale přezíwali Korhelem, jináče sa náňho ani nedopítal. Celé dni wysedíwal u žida, wečer pozdě přišel wždy napítý. Leby si míwal pěkně sštyti wšly, tři pěkně krawy, osmdesát owček; wšedý tylo wšly, krawy, owčky po otcowi šděně za málo roků potočil w korhelšiwě, jen jeden pár wšchublých šhubených wšlků zůstalo k orání žanedbaných zemí. Každého dne přinašsel něco na sůsedowi Lipowššém, co mu w cestě žawa-

dílo. Pod chvíli sa wabil, wytkfowal, profkinal; čemu wyhnúti možno nebylo, ani surowec ten aj na rovném chodnítku sa potkel — každému ublížil, žádného neussfektil. Red přissel do některé společnosti, byl jako diwoť wepr z hor přiletěný, každého jazykem svým umazal. Bez hříchů, bez wady, ani žit nemohel, jako ryba bez wody anebo u šíí paná, bez blata; wtedy byl najzdrawšší, led sa jako wepr w bahně w dařemných wadách a hryzení se susedy mohel wyrazit. Jednúc na smrt onemocněl, že sa pět dní nijak možné nebylo s někým wywadit. Wšedšým susedom zhořčil žiwot, aj Lipowštemu. Najsmutnějšš ale dní měla při něm jeho mladá, pořádná, dobrá manželka. W ožralštwě namočil prowaz do wody a tak si ženu tyransky bez wšedě přičiny celú na modro zbil. S ustrnutím čekáwala už toho wečera, kde jať búrka s hromobitím wstupowal do dveří. Jednú, okolo Hromnic byla silná zima, až dech na ústách zamrzal. Po půl noci wolá kdoš u oken Lipowšého zúsanliwym woláním — byla to ženička korhelowa, bosá, polonahá, ledwa se žiwotem uběhnuwšší, hledala útočiště u suseda Lipowšého. Od té doby za odměnu wícekrátě wybil korhel Lipowšým wečer w opilštwě okna, těžkými do přibytku wrhnutými skalámi. Lipowšky nejednú powěděl, že nebhýwá sice w samém pekle, ale w blížkém susedštwě pekla samého, z kterého mu jistry i do jeho pokojného nebe často doletují. Přirozený následek takowéhoto žiwota byla konečně citliwá psota w domě korhelowém. Jednú wzal s welikým hříchem posledni dvě měřičky žita na trh, probal jich, a dokud wšedco nepřepil, nepřissel domu. Žena, která doma za pro Boha ničeho neměla, ani pro sebe co do úst wžit, ani jen pro před.

dwoma týdni od prsu oblúčené dělátko — přeplakala ten čas u Lipowských, kde bláhé rady wedli wšeci, jakby sa tomuto zlému dalo odpomoci. Konečně urabili sa na čemsi, co i potom nešťastná ženicka mistrorně wykonala. Korbel, fed wšedco do posledního krajcára přemárnil, přikwitnul domu. **Ráno. Instalace. Orat.** Při obchodě naložil ženě, aby sa o 12 hodině ustanowila na roli, a přinesla mu oběd. Poledně zajwonili, — žena sa ustanowila — koš zakrytý s obědem pod wrbu do chládku při roli do trávníčka položila. Seblat, který neměl co doma ráno zajest, w oračce wyhládel jak mlk. Dřamžitě pustil tedy pluh z ruky, ani wolky nemypráhal z járna, a pádíl k obědu pod wrbu. Ze starého zvyku a ne z nábožnosti, smešel šírák z hlavy a pomodlil sa polední modlitbu — a pať s ukrutným appetitem pokrýmku z kossy odhobí! Ale jak sa zděsil — fed w kossi na místo jídla a obědu, widěl swého vlastního, malinkého synáčka — spícího. Neměděl, co to má znamenat, ač naněkolik tussil, ... wywalil strnutý oči na před ním stojící ženu, která bedlivě pozorowala, jaký dojem to na něho učiní. „Jez!“ powěděla k němu hlasem, který srdce aj kosti proniknul, a ty nejtrpčejší wyčítky do swědomí jeho hoděné w sobě obsahowal, — „jez!“ pravila, — „to je wšedco, co sem ti dnes mohla k obědu přinést, fed si wčera a předwčerem wšedco do posledního haléra přemárnil! Strow a poží wčil toto twé jediné hlasem umožené dělátko, nebo wšak umožené byt most. Ty, jako otec jeho, máš wětší práwo k němu, nežli hlab, který ho sežžrá!“ Tyto důrazné slowa přebrały ze sna chlapečka w kossitu, zobudil

sa, otevřel očka, a hned vypnul proti otci malé ruce, jako malý šimátek sed svoje paročky wen z domčeku svého vystřel, a začal s nasywenau hubičkou žalosně natíkat. Takto oběd, ty důrazné slova ženy, ten plač nemluvnátka, působili hluboce na něho. Zblednul celý, zamyslel sa — a rázem twapně skočil hoře, padne ženě s plácem ošolo krku a prosí, aby mu odpustila, že od této chvíle nikdy noha jeho do krčmy newstoupí. — Slib skutečně zachoval, hospodářství, ač velmi ztenčené, sa pomáli zotawilo, stal sa dobrým manželem, otcem, susevem. Lipowšy w něm a on w Lipowštem měl od té chvíle najupřímnějšího přítele, a o krátký čas kmotra. Před tím i tu práci konal už Lipowšy nemrle; wčil jakby mu byly ještě dvě ruce přirostly — i ten svět mu byl veselší. Dobrý sused, velké štěstí; dobrý přítel, ještě větší. W každém upřímném přátelství na světě jest utřpytí klíček, z něhož sa časem něco milého wywinuje, jak to až w dalším běhu osudu rodiny Lipowšých a Pawla Klasoňa (bývalého korbela) stvržené uwidíme.

Za deset roků přebýwání svého w Dsubném, kúpil si Lipowšy domček se zahrádkau, na horní straně na samém konci osady. Srdo si ohlédal často svůj nový nábytek, malá knička vždy paprala, šabla, plela, okopávala w té zahrádce, děti si weselo běhaly po dvoře. Celá rodinka byla w srdci blažená, jakby půl světa bylo jejich bývalo. Až ten domácí psíček veselší si wolal na pazdery na slunceku; na svém vlastním smetišku i ty kostky chutnější si drůzgal. Kdykoli šel Lipowšy s těžnami na trh, vždycky sa pět šestkrát ohlédel na svůj možolně nadobyty domček se zalíbením a s radostí. — Bylo to ráz

w sobotu po poledni, Lipowski ponáhlal z weltrhu přes husté hory s 30 zl. domu; začalo zmráwat, ted dorazil do Dřubného. Ale ach! jaké diwadlo sa mu otewřelo w osadě! Půl děbiny ležalo w popeli, a domček jeho, w kterém tak mnohá cnota a pobožnost swátek swůj často swětřiwala, až po zemi přehořený w rúnoch, dýmem a plameněm offlahaný; otaděný komin, dřewem ohotělým podepřený, sa práwě před jeho očima sředel na hrčku. Robínku swoju nassel sedět uplakanú pod lipau na pohorřelém trawníčku. Po bláhé němé chwíli, po přemožení prwní bolesti, promluwil: „Neplačte děti moje, neplač má ženětko! — Na zemi nic neni nasse, wšedco je boží! Pán Bůh bal, Pán Bůh zase wzal.“ Ztrápená Lipowská jessěť lepšši začala nářkat. „Důfaj ženětko moja! přestaň hořekowat. Pán Bůh má tři komoře, z kterých ludom dary swé rozdáwá, a jessěť jen jednu sotwy načal — on zase požehná!“ — Pawel Klason, kterého dům nebyl shorel, přissel k Lipowským, a wšfecť moseli, dokud swůj dům neoprawi, bytemi i sitem u něho setrwáwat.

Horro, řážno, z wětšši částky na blůžobu za drabě peněze od žida, opravil a nowau střechau pokrýl dům swůj Lipowský. Žizba byla ale pustá, náradí žádného. Na holučkě zemi, to byl stůl jejich, na zemi na holé slame bylo lůžko jejich; wšedco bylo zhořelo, jen Anička jednu modlitebnú knížku, na kterou otec její welmi mnoho držel, byla ochránila. Tu wzaly wčil pro robínku Lipowských počátek smutné, těžké časy, psota, nedostatek, tesklivé, bláhé, bezesné noci, starosti, trápení, welký křř. Wšedco zase utratili, nic jim nezůstalo, jen láska w domácnosti a důfání w řizení boží s trpěliwostí swatau — to jim ani

w ohni nezhotelo. Celé dni někdy nejedli jen kásek jačmenného chleba, a i tento často museli si odtrhnout od úst, aby jen malé, polonahé děti newiděli mřet hladem. Ze osadu nešťastí ohňu potkalo, utratil Lipowský aj ty štyri měřičky žita, ročního notářského platu. Ochráněná modlitební knížka byla nejbohatším pramenem, z kterého sladké potěšení a posily vážívala rodinka strápená.

Lipowského byl osud už po wšelizakých wrochch trápení a dolinách zármutku powobil, wždycky wšak dosawáb Pán Bůh jen pomohel wen z trní nedostatků; ale wšak už sám začal jakosi pochybowat a nádeje tratit. Každý den mu byl dlůhý jako věčnost, a ty hodiny noční, jako jedno století, nekonečné: ač nebo čas jen w radosti a štěstí utěká náhle, weselost je ošel, který rychle do wysoka wyletuje a w slunci sa oku stratí; — minuty trápení wáhamo sa hýbú z místa.

Přes dědinu Osudné chodíwal častěji jakýsi kramář se dwoma oseblanýma psy, na kterých wšelizaký towar byl naložen, na jarmarky (weltrhy) po okolitých městech. Jakási mladá ženská ho na cestách jeho wšady spro-wázala.

Kramář tento sa častěji přistawil u Lipowského a tam někdy aj přenocoval. Kedykoli ale nawštitwil Lipowských, poněwať mu známa byla jich tlačící chudoba; po každé urobil i sobě i celému domu kapitální traktu a malé děti s několký grossmi obdarowal. — Právě sa byly setkaly zase dwa dni, kde chudobná rodinka teměř ničeho neměla w ústách. Wyhládnuté děti na druhý den před zmřkáním natřkaly hladem, plakaly kdekteré po kútečkoch stulené, lomily ručičkami jako na dni súdném, pýtaly chlebička, kte-

rého nebylo. Jedno trojročné dívčátko w roztrhaném rubáčku sedělo u dveří na násypku, hned vyplakávalo pláčem, hned si zase obdychlo, hned pláč svůj zase proměnilo w žalostný zpěw. Red nebylo w domě nedostatků, řed switly někdy dwa, tři, weselejší dnové, tenkrát si děvčátko malé pod lipau, ~~wleb sa na báňky hrálo~~, zwoľlo zpíwávat:

Háju, háju, háju, na hore kalinka,

Už si zpíwám, už sa krútim, ešte sem malinka.

Wčil ale na násypku, řed selsáblo w plači, takýmto zpěwem wyrážala wen ze srdčka, wen z dušičky mladé, žalost, zpěwem si cukrowala trpký žal a těžký hlad takto:

Plače nám, plače nám, tá naša mamička,

Že nemáme múčky, ani už chlebička.

Bože můj, Otče můj, co to bude s náma,

Už plačeme wšecí; Pán Bůh je nad nama!

Po tomto žalném zpěwě zahleděla sa malinka zpěwáčka do swěta, a hleděla srmo před sebe, jak sa to člowěk zahledí někdy, řde myšlenky zastanu, jakoby w bolesti zawáznú a silně do swěta opreté oko předca tenkrát nic newidí. Maraz jako u wytržení stočí ze země hoře, letí na křídlech radosti do jizby, jakby bylo groš našlo, a sotwy dechu popábajúc wítěznoplesajícím tónem oznamowalo roditěm, že zahledlo tam daleko na druhém konci dědiny dwocy osedlaných psů kramárových. Po chvíli wstúpil skutečně do dveří aj sám kramár. Jakby samo slunečko bylo wstúpilo do přibytku, a tam pěkně zaswitilo, wšedky mračna smutku sa hned rozjasnili, slzy stratily, náteky umlkly. Kramár si hned sedel na lawičku, wytáhel svůj měšec, a — o půl hodiny masa, wina, chleba, bylo wyše

potřeby, vařilo sa, péklo sa, smažilo, pilo, jedlo vesel^o, ze wšech^{ých} stran s ohnivým appetitem. Žalost celého domu obrácená byla w radost a weselí. Lipowski hledě na svoje po tak trpkých dnoch^{ích} dňoch^{ích} uradowané děti, pomyslel si w duchu swém: *Óh Bože!* jak šťastný je člověk **bohatý na světe; s několika** ~~grošmi~~ ^{grošmi} jak nebesná radost může hned vyfúzlit tam, kde wšec^{to} už bědě podléhálo. —

Kramárovi to neušlo, aby byl nezpozorowal i na rodičoch i na dítkách mimořádné trápení; čerweno vyplakané oči na děloch, a wyhladované twáře byli toho svědkové. Zzeptal sa po swostné večeři, keď už wšecⁱ ostatní tvrdo zaspali, Lipowského, jak sa mu wadí? *Plu bo k* w zdech^{ých} nutí — byla odpověď. Kramář ho poklopkal po plecⁱ a řekel, aby sa nic nestaral, že on ho přiwede k takým prameňom pohodlnějšího žiwobytí, kde sa k němu a jeho dětom psota nikdy nesmí zblížit. Na druhý den zabawil sa kramář a zůstal při swostném oběd^ě, který až do štvrté po polebni trwal — potom sa odebrali i s Lipowským na jarmarek.

Už sa bylo dobře zmrklo, keď přišli spolu na kraj hor; už byla hustá tma, keď přišli do prostřed hor, ke křížným cestám. Tu zastál kramář se swými psy, a zahvízdel na prstoch na wšech^{ých} štyry strany světa. Na zahvízdnutí toto, stal sa w horach šuchot. Kdo opíše ztí^žnutí a strnutí statečného Lipowského, keď na raz z husté hory deset mocných chlapů, jako duby, wyšločilo, a s raz dostným wítáním pozdrawowali kramára. — „Tu sem wám přiwedel nového kamaráta; za jeho wěrnost wám ručim.“ Na čej nasledowalo hned bratrské a radostné wí-

tání nového kamaráta; každý z těch deseti chlapů podal a silno potrásel ruku Lipowštemu. Lehce jest si pomyslet, jak bylo tomuto otolo srdce, a jak by sa rád byl widěl doma w jeho staré psotě a bídě! . . .

Kramář, který nic jiného nebyl, jako zbojnického tohoto spolků hlava, **počal li vyprávět, že** jeden bohatý mlynář pod horau dostal k rukám tyto dni dewět tisíc zlatých, které ještě této noci wyzdwižnūt, nebylsby zly jarmak. Nářada táto byla jednoblasně přijatá, — Lipowš byl u brány mlyna za strážného postawený, ostatní wladmati sa do jizby. Mlynář a mlynářka byli powázani, wšedky kasně a trubly popřehledané, — hledaných ale peněz nenasslo sa nikde. Sebrali tedy co nassli a co mohli, a wrátili sa do hor zpátky. Celé dílo bylo we dwěch hodinách wykonané. W horách sedli do kola, a podělili sa na rowno; Lipowštemu sa usšlo pět zlatých. Kramář s Lipowštem sa odebrali domu. Sotwy byli samotní, začal Lipowš kramářowi trpě wščitky činit, že ho na takto cesty swědel nepowědomého, a těch pět zlatých — oprawdu krawuú mzdu, jak jich menowal Lipowš — nechtěl si do lonca podržat.

Kramář přeshyssel cestau toto třestawé na oči nadhazowání se zdánliwau pokorau, peníze ale nepřijal. „Pdrž si jen těch pět zlatých, a škot twou bázliwost. Red tak wolíš, red tak sám chceš, zostañ teda chudobným čertem aj na dále. Ale — toto si dobře zapamatuj! Wyjdeli tedy z úst twých jen najmenší slowíčko o tom, coš widěl a počul, tedy twůj dům ti nad hlavau ještě jedenkrát sboří plameňem a před twýma očima žena aj děti sa w křwí budú

lúpat, tobž samému naposledy na patnást kusů hlawa sa rozletí. Na to sa ti zašlínám, už či w Boha a či w čerta wěříš!" Slowa tyto s takovým výrazem byly spojené, že sa o tom, co předpovídal, ani najménš nedalo pochybowat. Lipowšty na cestě, co kramář nezpovídal, zabíjel těch pět zlatých kamší do bariny; těžké byly jak centové staly. A wětšimu zabezpečení swému, odefryl i druhú, dosawáb u sebe skrytú tajnost lúpežník kramář a wyznal Lipowštemu, že on jest jeho býwalý školšty kamarát, jestli sa na něho ještě rozwmíná, Michal Hrajnoha. Mezi rozpomínkami a showorem o dětinských časoch přišli do Dsudného a rozlúčili — rozjeli sa, — Lipowšty w pravo domu, Hrajnoha w lewo do hor. —

Lipowšty, o žiwot své rodiny pečlivšy, tajnost túto zadržel u sebe. Stráža a strach ho přejali wždydy, strnul na celém těle, kdykolwěš pozdějším časem Hrajnoha wtročil do jeho domu, co sa ale už jen velmi zřídka stalo. Dslowil-li ho kdy, aby s nim zase wšlet do hor učil, — „Pán Bůh mňa zamaruj od takého chleba!“ byla odpověď Lipowštého.

Zase minúlo pomály několik roků; ale chudoba Lipowštých nechtěla sa minút. Co sa wyrobilo, tím sa mofeli dluhy u žida na oprawení šotelého domu učiněné splácet, — a splácání tomuto nechtělo byt konca kraja. Čim wíce splácal, dlužoba jen wždydy zostávala jakosi jednatá. Předca wšak byl žid užerný milosrdnější od neblahé paměti Dšmedého w Labyrintě, jmenem křesťana, srdcem, žiwotem horššího od pohana. Dšmedy, Bohu rád slúžil slowem, a děti boží na zemi rád klamal,

bral; žid, Bohu rád slúžil ceremoniou, a rád vybral také groš, kde sa dalo. Nesveddomiti byli oba, čertu slúžil jeden jak druhý, ale tento posledni předca s menší ufrutností.

U prostřed těchto trampot, měli otec a matka w domě jednu radost, jedno ~~zvláštní potěšení~~. Byla to jejich 17 letá dcera Anička, w Labyrintě narozená, na Dsubném vychovaná — panenka, jak malina, líčka bledočervené, oči syblivé, hanebné; čelo důstojné vážné; srdce smělé, pokorné; ducha veselého; zrostu spanilého. Dcera tato byla opravdové obradování a obdarování nebeské. Neukazovala nikdy zamračené, newrlé twáče; u prostřed největší bídý, psoty rozveselila wšedco; co sa jí aj od srdečka slzy lély, předca ukázala weselost, aby více ještě nezarmútila. „Zpívám si wesele, líčka sa mi smějú; ale od srdečka slzy sa mi lejú.“ Obratná, poslušná — myšlénku rodičom ze srdca vyžítala — spokojná, trpělivá jak baránek, kde kročila, kde zastála, tam byl zpěw, užší, krásný zpěw slowenský. Dům Lipowského býwal vždy jako wymřetý, smutný, pustý háj; Anička jak sláwik w něm, který ho rozveselował. Zvoný, že rozhánajú mračna, zpěw Aničkyn rozháňal smutek z domu. — Co byla aj jen chudobná panenka, předca ona to byla, která w celé osadě najbohatšího mládence srdce blažila. Byl to mladý kovářský majster Martin Klačon, syn po bratrowi Pawla Klačona (někdy korhela přezíwaného), s Lipowským smotřeného. Mladý Martin častěji nawštěwúwal se swým stricem Lipowským, a tak Aničku poznat sa naučil. Měl on po swých rodičoch pěkný dům, role, lúky, zahrady, štěpnice a při tom čemeslo wýnosné pilnowal. „Co-

bota, neděla, bohďaj přileťla, Žeby sem milého čim flo-
rej widěla.“ Zpíwávala si blažená Anička. A mladý Mar-
tin, w ten milý sobotný wečer, sed sa pětně wyumýwal
w studeném potůčku, čistú kofellu oblékel, bílý ručníček
do wyssnurowaných nohavic wložil, křiwý kofíček za flo-
bútku položil, pětní wohačku pro Aničku natrhal, naj-
pěknějších swětlů kofedady aj po súsedoch potradmo naway-
bíral, či w děstí, či w suchu, či w zimě, či w letě za-
běhnul si na zálety k Lipowským do pětně čisto poumeta-
ného dwora, — za ěroš by w něm nebyl nassel smětečku.

Jednoho tichého wečera, sed Anička w jizbě prábľa
a při wrčení kolowratu jal při muzice wšedky pětničky
swěta posbírala, na násypku před domem seděli Lipowský
se ženau a takto sa showárali :

Martka. Jakže to jen bude, Bože můj! s tau na-
ssau Aničkau? Ten Martin ju už nemchá, ani ona jeho.

Otec. Nuž, jal milý Pán Bůh dá!

Martka. Weí ale, aby sa tá swadba naposledy ještě
nerozběhala. Red....

Otec. Co je ji súděno, weí ju to nemine.

Martka. Na budúci sassiný, že dotírá welice, aby
měli sobáš, wyprávála mí dnes w kuchyni pod kominem.
Ona ale že si chce ještě popanensstít až do Mája, a w Máji
mět swadbu. Nuž ale to ona jen proto oddaluje neborla,
pro tú psotu.

Otec. No, weí do Mája ještě pěkný čas. Dotud
Pán Bůh pomože nejal.

Martka. Ale či sa ty ještě úřáš ozaj něčemu do-
brému?

Otec. To je jas teč od teba! Já wždy dúřám, aj

dušat budem. A proč bych nebušal, keď mám w toho — tam hore nade mnau!

Matka. Na čemže, prosím ťa, jakú úfnosť môžeš ťadat. Co den, to deň, wždydy horší; bída, psota, nedostatek s každau hodinou roste, jako ten tin člowěka, keď mu už slunečko zapadá. w.libtool.com.cn

Dtec. Keď zapadne, či zas nemychodí??

Matka. Ten Máj tak přileť, jen naráz tu bude. Šrossa w domě nebude, sobášu bude konec, celá swadba sa rozšpe.

Dtec (bolestně si vzdychne). Weť má ještě naposledy dost času ke wšsedému. Jestě je mladá.

Matka. Člowěk má w životě jen třikrát štěstí; není dobře opustit hned prvního. Ach Bože můj! Bože můj! Keď ji ani krawičky, ani té truhly, ani kus toho plátna, ani ničeho dať nemůžeme! Jako to jen bude!

Dtec. Cože máme počat! Hvězdu s rukau nesro-níme dolu.

Matka. Ani jen tá swadbu není jak odbawit. Reby nám jen Pán Bůh z toho žida už raz nějak pomohel. (Z baleta widět starého hodinára w roztrhaném poplátaném tepěntu, tlustú palicu w ruce, strašatú tanistru na botu).

Dtec. Cože čudák ten hodinář, pohlední jen, o té palici tak bídně sa wleče, bledý jako smrt, jistě je nemocný.

Matka. Bože dobrý! Čudák! ten není w dobrě koži. Zase nám nowé trápení přibudne. Dost má člowěk swěho kříža. Reboráček starý! wěru sa ti ten zas jen k nám čudákem ubirá. Jak budeme moci, už ho jen přiwíneme, na cestě mu nedáme zahynút. Čhobže, čhob, domed ho, weť už padá.

Lipowšty wstal hore, šel w ústřety hodinárowi, přimědel ho za ruku do jizby, Anička hned obložila kolowrat, a jakau najlepšší mohla, přichystala postel, Lipowšta si wypožičala od suseby za ližičku másla, a uwarila proňho randlíček poléwky; nemocného, bídného opatrowali, obsluhowali wšeci. Za každý podaný pohátek wodičky, děkowal wděčně wýslužné Aničce, požeňdawal ju stokrát za hodinu, winšował odplatu u Pána Boha tisícnásobnú. Celých dwanášt týdnů wpležal w nemoci staručtý hodinář, Anička byla až do konce jeho opatrowkyňa; dwanášt blůbhých týdnů minulo, ale trpěliwost její nepominula. Starček chradnul, wadnul, až uwadnul a odebral sa, se zawinšowaním domu Lipowšého a libomilné Aničce obzwláště, požeňdání a hojné odplaty boží, do lepššího, pokojnějššího, wděčnějššího swěta. Jeho wlastní syn, jak sám we své nemoci byl wyprávwal, wyhnal ho před dwaceti roky z jeho wlastního domu, od které doby chodil swětem sem tam, nikde zůstáwajícího místečka nemaje, žiwio sa z napravowání hodin. Před swau blížlau smrtí prošil Lipowšého, aby ho dal jakkolwěť si pomůže, počestně pochowat, že mu wšedky jeho útraty bohatě nawrácené budu, aby jen hned písal do města N. k jeho synowi, který tam co bohatý pán žije.

Četky pro nemocného a pohřeb wrazili Lipowšého, který w statečnost slow statečka pewně wěřil, do 15 zl. š. nové dlužoby u žida. Hned po pohřebě písal Lipowšty po poště bohatému synowi hodinářowemu; ale minuli štyřti neděle, odpowěd nepřišla. Poznowu píše druhý list, odpowědě žádne; píše list třetí, štwrtý, — wšedko darmo, jakby byl do mora ryby wpúšťal, žádná nepřišla zpátky. Anička už byla zasnúbená, swadba o tři týdně, nowá dlu-

žoba na trfu, stará jen do polowice splacená, w domě
trajcára peněz! Wšedko, a jen wšedko zle, a wždydy
horší. Mrzel sa otec, hněwala sa matka, nebo tyto pe-
níže aj s bohatau náhradau za ten pohřeb a za léky, měli
jistě jako už w hrsti. S tým by sa byla aspoň tá swadba,
už jen pro swětistú hanbu nejak obbowila, Ani žid už ne-
chcel swětit gressa. Nikdy sa jessťe manželé tito nepodo-
bowali, až při této příležitosti. — Kde je psota;
tam je hřích!

Matka. Tak je tohle! tu si to máš! Ty jsi kaž-
dému dobrý, kšselu dáš ze seba; a led ty co potřebuješ,
to řa žádný nezná. Tvoje vlastní děti mosí byt wíl pro
twoju dobrotu neschastné. Jessťe sa aj tá swadba rozejde;
— rozejde, mosí sa rozejít: ani na ten sobáš nemá w čem
jít.

Otec. Nuž ale, či sem toho chudáka měl wen wyho-
dit nemocného? Co on mohel za to, že má tak newdčného
syna?

Matka. Wyhodit, — kdože ho řákal wyhodit?...
Ale led to Pán Bůh ze wšedých stran jen nás samých
třesce! Bože můj! Bože můj! Co sme už tí najhorší na
swětě! Wět už mosí wšedka trpěliwost člověka opustit.
Co si wčil jen počneme, o Bože můj, Bože můj!

Otec. No, jen nezáfaj! Čím wětší kříž, tým bližší
nebe!

Matka. Ach Bože můj, už osemnást roků, co sme
tu, ten kříž je wždydy weliký, a to nebe wždydy daleko.

Otec. Nezáfaj že, nezáfaj! Na swětě sa mosí lu-
dom aj zle wobit.

Matka. Mám sa ale jessťe nikdy newobilo dobře,

ač nikdy, nikdy ještě, nikdyžle, — na nás už Pán Bůh docela zapomnul.

Otec. A co by jistě zapomnul, my předca našich nezapomeneme.

Matka. Jaj co tam po твоjích řečách. Dost na tom, že je nám, už horší být nemože.

Otec. No vidíš, tu ho máš! Kde už nemože být horší, netrap sa; dá Pán Bůh, bude už lepší.

Matka. Ale milé mi s takýma káznama! S tím děti nenafrmíš. Řeč psom tráva roste, řekťoně posapú. Bude už lepší... Rám už ani lepší, ani nelepší; ani horší, ani nehorší nepřijde nikdy. Už sa mi celý život spříčil.

Otec. Nerůbaj sa tak ne; nemíš co mluvíš. Řeč bylo by na světě, from dusse větší potvory, jako člověk, řekby mu nikdy žle nešlo, a vždycky jen dobře.

Matka. Sama bych už nic nedbala o seba — ale nať nám Pán Bůh jen ty niewinné nebožátka děti dal, řek hladem mofá umřet!

Otec. Ženo! netrať rozum. S Pánem Bohem sa nepravot; přehráš!

Matka. O moje potěšení drahé! Moja dcéro milá! Překně si řa možem wybat. Ani plachetky, ani ručníčka, ani něčeho, což jeho jest! A swadba přede dveřmi. Tu hle, máme tento starý řepěň, záplata na záplatt, tanistru a palicu po tom hodinárowi, možeme řa jen po řebrotě wybrat.

Utrápený Řipovský wezme do ruky ten starý řepěň, přehledá ho, samá lata na latě. Řepěň obhobí, wezme tanistru, přehledá ju, a najde wnútri welký zapečatěný list. Co je to? Čistá „Testament.“ Opečatí, otewře:

„Ve jméno Boha Otce, i Syna i Ducha Svátého, Amen. Ducha mého porúčam Bohu, tělo mé do hrobu k sladšímu odpočinku. Kdo mňa do smrti doopatrowal, a počestně pochowat dal, tomu porúčam tento můj starý kopeň, který sem přes dwacet roků, na wšech mojích cestách nosil, — a wšecdo, co je w něm; túto tanistru, také wyše 20 lét starú, a wšecdo, co je w ní; a túto palicu; moju wěrnú kamarátku na cestách mojích, i wšecdo, co je w ní. Alexander Dubowsky, hodinář. w. r.“

Lipowský. No, už sme obohaceni! Ten nás dobře zaopatřil, Pán Bůh mu tam odpust na druhém světě. Jestě po smrti za dobrodini posměch si z nás urobil. Tak je to, — urob tomu dobře, posměch máš odměnu.

Lipowský ten Testament chudák čítal a čítal jen, čítal: „tento můj starý kopeň... a wšecdo.... co je w něm.“ Cože w něm može byt?... Přehlédá wšecdo, kdejakú věc po znovu, najde tam kapsu — hledá, mrví, smátrá...

Žena (zvědavě). No? Cože je w ní?...

Lipowský (smutným hlasem). Nic.

Žena (nabívaná). To je dobré do oka.

Lipowský odhodí mrzutě starý kopeň, vezme do ruky tanistru, přehlédá, hledá...

Žena. No — co je w ní ještě?

Lipowský vytáhne malé hodinářské klíčky a kladiwečko.

Žena. To je dobré bolavý zub vytrhnout. A my si wšeci můžeme vytrhat aj zdravé, — nač jsú nám? Ten zemáť, keď ho někdy má člověk, aj tak přehlíne.

Chudák Lipowský, kterému tyto muky a kříž studené

nikdy, nikdy ještě, vyjádřil ale,
h docela zapomenul.

Dtec. A coby jistě zapomen-
apomeneme.

Matka. Jaj co tam po
ale je nám, už horší byt

Dtec. No widiš, tu by
si, netrap sa; dá Pán B

Matka. Ale mlč mi
atrmíš. Nech psom tráw

epší... Rám už ani
nehorší nepůjde nist

Dtec. Perubaj
by na světe, trou

Matka. Sam
im Pán B

dem mosá
tec. Zep

š; pře
atka.

atka.

atka.

atka.

atka.

atka.

atka.

atka.

atka.

zas
štěl

spadne

ancu puš

hlavně děti

Cepowstě jen

je s hrustkowého

ity; zamolám děti,

obejde přeč, plešne je

na hromádka.) Cipowstě

aticu, jach? mu bylo dwa

mi fluje sem tam, natrásá, aj

tuffim papit w ní trčat. Bezme

rozfratí — a tu uzel Ban-

Rifluje s palicou ještě, a

floně futenice rozplášil,

floně futenice rozplášil,

floně futenice rozplášil,

floně futenice rozplášil,

floně futenice rozplášil,

floně futenice rozplášil,

lešala, a ničeho nebyl dostal. Vstala
věkovi jíblo. Režtē cifrowané wy-
je. rowant.

hnutí. Anižka a mladý
svém najpamatnějšš
ženicha, i mladé
ll, ne sice hůj!

ca Mája. U
pán P y
mu rada ostatní
ozletěné duše, abyli
z domácích, z bázně,

můj dobrý! popřehlébajme ještě
ru. Snad aj tam bude něco, nebo
utě: „a wšfecto, co je w nich.“

aká chytrá, nenasytá, kde má něco dě-
ci dědičové na světě! Ještě ti nemá
Ještě sa jí máli!.... Nuž ale jen přebca,

— cobych neměla dost, cobych nebyla s tým spo-
ale jen jakby snad ještě.... Zatnu párat, řezat

sepeň, a wypárajú w něm zassitě dvě Banknóty po
sto Zlatých. No widíš, powí Lipowsky ženě, to si možíš
wtíl dat do oka, neboš powídala, co je w sepeňi, že to
do oka dobré. Párajú tanistru, wypárali tři pět zla to w
ty. Ženičko! přebcas ty dobře hádala! Co je w tanistři;
že to bude dobré na bolawý zub. Mňa už wšfecty zubý
bolá, nebo dnes nejedli. Túto jednu pětku possli přemě-
nit, a spravíš dobrú wěteru. S ostatním mlčme, nebo
svět je zlý. Ani žiwé dušši mi nepowěž! Ani přeb dětmi

bota, neběla, bohďaj přiletěla, Žeby sem milého čím flo-
rej widěla." Zpíwávala si blažená Anička. A mladý Mar-
tin, w ten milý sobotný wečer, keď sa pětně wyumýwal
w studeném potóčku, čistú kosselu oblékel, bílý ručníček
do wyssnurowaných nohawic wložil, křímý kosiček za klo-
búčik položil, **pětná mohačku pro Aničku** natrhal, naj-
pěknějších swětů kdesady aj po susedoch pořadmo nawy-
bíral, či w děšti, či w suchu, či w zimě, či w letě za-
běhnul si na zálety k Lipowským do pětně čisto poumeta-
ného dwora, — za ěroš by w něm nebyl nassel smětečku.

Jednoho tichého wečera, keď Anička w jizbě prádla
a při wrčení kolowratu jak při muzice wšsedky pěsničky
swěta posbírala, na násypku před domem seděli Lipowský
se ženau a takto sa šhowárali :

Matka. Jakže to jen bude, Bože můj! s tou na-
ssau Aničkau? Ten Martin ju už nenachá, ani ona jeho.

Dtec. Nuž, jak milý Pán Bůh dá!

Matka. Weť ale, aby sa tá swadba naposledy ještě
nerozběhala. Keď

Dtec. Co je ji sůděno, weť ju to nemine.

Matka. Na budúci sassiný, že doštrá welice, aby
měli sobáš, wyprávávala mť dnes w kuchyni pod kominem.
Dna ale že si chce ještě popanensštit až do Mája, a w Máji
mět swadbu. Nuž ale to ona jen proto oddaluje neborka,
pro tú psotu.

Dtec. No, weť do Mája ještě pěkný čas. Dotud
Pán Bůh pomože nejat.

Matka. Ale či sa ty ještě úřáš ozaj něčemu do-
brému?

Dtec. To je jasť keť od teba! Já wšdy důřám, aj

búfat budem. A proč bych nebušal, keď mám w toho — tam hore nade mnau!

Matka. Na čemže, prosím ťa, jakú úfnosť môžeš ťadat. Co den, to deň, wždycky horší; bída, psota, nedoplatek s každau hodinou roste, jako ten tin člověka, keď mu už sluncečko zapadá. www.libtool.com.cn

Dtec. Keď zapadne, či zas newychodí??

Matka. Ten Máj tak přiletí, jen naráž tu bude. Šrossa w domě nebude, sobášu bude konec, celá swadba sa rozšype.

Dtec (bolestně si vzdychne). Weť má ještě naposledy dost času ke wšeděmu. Ještě je mladá.

Matka. Člověk má w životě jen třikrát štěstí; není dobře opustit hned prvního. Ach Bože můj! Bože můj! Keď ji ani frantěky, ani té truhly, ani kus toho plátna, ani ničeho dať nemůžeme! Jako to jen bude!

Dtec. Cože máme počat! Hvězdu s rukau nesrovnáme volu.

Matka. Ani jen tú swadbu není jak odbawit. Reby nám jen Pán Bůh z toho žida už raz nějak pomohel. (Z balela wibět starého hoblinára w roztrhaném poplátaném sepenku, tlustú palicu w ruce, strašatú tanistru na boku).

Dtec. Cože chudák ten hodinář, pohlední jen, o té palici tak bídně sa vleče, bledý jako smrt, jistě je nemocný.

Matka. Bože dobrý! Chudák! ten není w dobrě loži. Zase nám nové trápení přibudne. Dost má člověk svého kříža. Reboráček starý! wěru sa ti ten zas jen k nám chudákovi ubirá. Jak budeme moci, už ho jen přitvineme, na cestě mu nedáme zahynút. Chodže, chod, domed ho, weť už padá.

Lipowšty wštal hore, ššel w ústřety hodinárowi, přiwédel ho za ruku do jizby, Anička hned obložila tolowrat, a jakau najlepši mohla, přichystala postel, Lipowšá si wypožičkala od susedy za lžičku másla, a uwarila proňho raudličet poléwky; nemocného, bídného opatrowali, obsluhowali wšeci. Za každý podaný pohátek wodičky, děkowal wšlbně wšslužné Aničce, požehnáwal ju stokrát za hodinu, winššowal odplatu u Pána Boha tisícnásobnú. Celých dwanášt týdnů wyležal w nemoci staručký hodinář, Anička byla až do konca jeho opatrowkyňa; dwanášt dlůbhých týdnů minulo, ale trpěliwost její nepominula. Starček chradnul, wadnul, až uwadnul a odebral sa, se zawinššowáním domu Lipowšého a lidomilné Aničce obzwlášťe, požehnáni a hojně odplaty boží, do lepšého, pokojnějšého, wděčnějšého swěta. Jeho wlastní syn, jať sám we své nemoci byl wyprávál, wyhnal ho před dwaceti roky z jeho wlastního domu, ob které doby chobil swětem sem tam, nikde zůstáwajícího místečka nemaje, žiwio sa z napravowání hodin. Před swau blížkau smrti prošil Lipowšého, aby ho dal jakkolwěť si pomóže, počestně pochowat, že mu wšsedky jeho útraty bohatě nawrácené budu, aby jen hned písal do města M. k jeho synowi, který tam co bohatý pán žije.

Řeky pro nemocného a pohřeb wrazilí Lipowšého, který w statečnost slow statečka pewně wěřil, do 15 zl. šš. nové dlužoby u žida. Sned po pohřebě písal Lipowšty po posťtě bohatému synowi hodinářowemu; ale minuli šštyři neděle, odpowěd nepřišla. Poznowu píše druhý list, odpowědě žádně; píše list třetí, šštwrtý, — wšsedo darmo, jakby byl do mora ryby wpúšťal, žádná nepřišla zpátky. Anička už byla zasnůbená, swadba o tři týdně, nowá dluž-

žoba na trfu, stará jen do polowice splacená, w domě
trajcára peněz! Wšedko, a jen wšedko zle, a wždych
horší. Mrzel sa otec, hněwala sa matka, nebo tyto pe-
níže aj s bohatau náhradau za ten pohřeb a za léky, měli
jistě jako už w hrsti. S tím by sa byla aspoň tá swadba,
už jen pro světskú hanbu nejak oddawila, ani žid už ne-
chcel swětit gressa. Nikdy sa jessťe manželé tito nepodo-
badowali, až při této příležitosti. — Kde je psota;
tam je hřích!

Matka. Tak je tohle! tu si to máš! Ty jsi kaž-
dému dobrý, kosselu dáš ze seba; a led ty co potřebuješ,
to ta žádný nezni. Tvoje vlastní děti musí byt wíl pro
twoju dobrotu neschastné. Jessťe sa aj tá swadba rozejde;
— rozejde, musí sa rozejít: ani na ten sobáš nemá w čem
jít.

Otec. Nuž ale, či sem toho chudáka měl wen wyho-
dit newoněho? Co on mohel za to, že má tak newděčného
syna?

Matka. Wyhodit, — kdože ho kázal wyhodit?...
Ale led to Pán Bůh ze wšedých stran jen nás samých
třese! Bože můj! Bože můj! Co sme už ti najhorší na
swětě! Wět už musí wšedka trpěliwost člověka opustit.
Co si wčil jen počneme, o Bože můj, Bože můj!

Otec. No, jen nezúfaj! Čím wětší kříž, tím bližší
nebe!

Matka. Ach Bože můj, už osemnást roků, co sme
tu, ten kříž je wždych weliký, a to nebe wždych daleko.

Otec. Nezúfaj že, nezúfaj! Na swětě sa musí lu-
dom aj zle wdit.

Matka. Nám sa ale jessťe nikdy newodilo dobře,

ač nikdy, nikdy ještě, vždycky zle, — na nás už Pán Bůh docela zapomenu.

Otec. A coby jistě zapomenu, my předca našich nezapomeneme.

Matka. Jaj co tam po twójich řečích. Dost na tom, zle je nám, už horší být nemože.

Otec. No widíš, tu ho máš! Red už nemože být horší, netrap sa; dá Pán Bůh, bude už lepší.

Matka. Ale mlč mi s takýma kážňama! S tím děti nenakrmíš. Red psom tráva roste, fed koně pokapú. Bude už lepší... Nám už ani lepší, ani nelepší; ani horší, ani nehorší nepůjde nikdy. Už sa mi celý život spřítkil.

Otec. Nerůhaj sa tak ne; newíš co mluvíš. Nebylo by na světě, from dusse větší potvory, jako člověk, feby mu nikdy zle nešlo, a vždycky jen dobře.

Matka. Sama bych už nic nedbala o seba — ale nať nám Pán Bůh jen ty newinné nebožátka děti dal, fed hladem mofa umřet!

Otec. Ženo! netrať rozum. S Pánem Bohem sa nepravot; přehráš!

Matka. O moje potěšení drahé! Moja dcéro milá! Překně si řa možem vydat. Ani plachetky, ani ručníčka, ani ničeho, což jeho jest! A swadba přede dveřmi. Tu hle, máme tento starý kepeň, záplata na záplatě, tanístru a palicu po tom hodinářovi, můžeme sa jen po žebroťe vybrat.

Utrápený Lipovský wezme do ruky ten starý kepeň, přehledá ho, samá lata na latě. Kepeň odhodí, wezme tanístru, přehledá ju, a najde wnútri veliký zapečetěný list. Co je to? Čítá „Testament.“ Dopečatí, otewře:

„Ve jméno Boha Otce, i Syna i Ducha Svatého, Amen. Ducha mého poručám Bohu, tělo mé do hrobu i sladkému odpočinku. Kdo mňa do smrti doopatrowal, a počestně pochowat dal, tomu poručám tento můj starý kopeň, který sem přes dwacet roků, na wšech mojích cestách nosil, — a wšedko, co je w něm; túto tanistru, také wyše 20 lét starú, a wšedko, co je w ní; a túto palicu; moju wěrnú kamarádku na cestách mojích, i wšedko, co je w ní. Alexander Dubowsky, hodinář. w. r.“

Lipowský. No, už sme obohaceni! Ten nás dobře zaopatřil, Pán Bůh mu tam odpustí na druhém světě. Ještě po smrti za dobrodiní posměch si z nás urobil. Tak je to, — urob tomu dobře, posměch máš odměnu.

Lipowský ten Testament chudák čítal a čítal jen, čítal: „tento můj starý kopeň ... a wšedko co je w něm.“ Cože w něm může byt?... Přehlédá wšedko, kdejakú věc po znovu, najde tam kapsu — hledá, mrví, smátrá...

Žena (zvědavě). No? Cože je w ní?...

Lipowský (smutným hlasem). Nic.

Žena (nabívaná). To je dobré do ošá.

Lipowský odhodí mrzutě starý kopeň, vezme do ruky tanistru, přehlédá, hledá...

Žena. No — co je w ní ještě?

Lipowský vytáhne malé hodinářské klíčky a kladiwečko.

Žena. To je dobré bolavý zub vytrhnout. A my si wšeci můžeme vytrhat aj zdravé, — nač jsú nám? Ten zemák, keď ho někdy má člověk, aj tak přehlíne.

Chudák Lipowský, kterému tyto mušky a kříž studené

tropaje potu jako zrna brachu na čelo vyhnaly, zas jen křtá a hledí do toho Testamentu, div ho olem nepřestělel: „a túto palicu, a wšeccko, co je w ní.“

Žena. Snáb w ní čerwíř drewo wrtá od hladu; hladní ždělí hladného — **Lipowsky** jen přehlědá, frutí, wrtí, obracá milú palicu, jak tanečnicu w tanci; ale palica zůstala len palicau. Začne při wrchu babrat coří, — palica sa pěkně odfrutí; w palici widět díru, ale w díře — nic. Trase, wrtí, natrářá, či něco newypadne, ale — ničeho nic.

Žena (rozžlobená). Ba sa měru jeřtě do tancu puřtí s tau palicau. Počkaj, přijdu ti co chwíla hladné děti s plačem, hned budeš mět aj muziku k tanci. (**Lipowsky** jen potrářá a mřluje wřelljat.) Tak! tak! je z hruffkowého dřewa, jen dobře tras! popadajú hruffky; zawolám děti, aby přišli sbírat. (**Žena** nahněwaná obeřbe přeč, pleřne za sebau dweře, div sa dům nestybel na hromádku.) **Lipowsky** ale jen kam wrtí tam milú palicu, jakby mu bylo dwa- nářt muzikantů wyhráwalo, mřluje sem tam, natrářá, aj sa mu coří zajdá, že widí tuffim papřt w ní třeat. Wezme pruřtř, a wyřtutí ho wen. Rozřtutí — a tu uzel Bank- nót! . . . skoro zamdlel. . . . Mřluje s palicou jeřtě, a tu — kotul úc! jakby byl s pod řloně řufence rozplářřil, pěkných, okruhřých, řluřučřých buřátů sa wysypalo po celé řtřbě. Tak sa to na té řemi řigotalo, jako na nebi hwězdičky w noci. Běřt wen do dwora a wolá: Řeničto! Řej! Řde řř?

Žena (nahněwaná). Řdebyř byla! — w řoři!

Lipowsky. Řde řřú ty děti? Zawolalař řřch už? Řeř přijdu ty hruffky řbírat, už sem natrářel. (Beřbe do řtřby.)

Žena sa nalezala, že sa pohel z rozumu. I pro Bo-
ha! co je tomu člowěkowi! Weselý je, jako blázen. Ještě
jen to jedno nám chybuje. Wejde si za mužem, hledí na
něho nalezaná, bleďá, s vyčerpáním ofem, — Lipowský
zaše jí hledí wesele do očí a za stolem mlčí, ... ona mluví
sa po jizbě, sflape po těch durtách, až ji Lipowský ušáje
prstem na zem, potom ušáje na stůl na Banknóty. Mladá
ženička sa hned udobřila, jen splešla před sebou rukama,
— hned srozuměla tomu Testamentu. I nechť toho statečka
milý Pán Bůh tam osláví a dá mu radost nebesů, ten
nám wypomohel ze psoty! — Rozletěné dukáty posbírali,
wšecdo schowali; žádnému ani z domácích, z bázně, aby
jich newytradi, nepowěděl.

Žena. Ale mužičku můj dobrý! popřehlédajme ještě
aj ten kepeň, a tu tanistru. Snad aj tam bude něco, nebo
stojí w tom Testamentě: „a wšecdo, co je w nich.“
Ej widíš ti já! jaká chytrá, nenasytá, kde má něco dě-
dit; jako wšeci dědičové na světě! Ještě ti nemá
na tom dost! Ještě sa jí málí! ... Nuž ale jen přebca,
přebca, — cobych neměla dost, cobych nebyla s tím spo-
kojná; ale jen jakby snáb ještě. ... Začnu párat, řezat
starý kepeň, a wypárajú w něm zassité dvě Banknóty po
Sto Zlatých. No widíš, powí Lipowský ženě, to si mohlš
wtíl dat do oka, neboš powídala, co je w kepeňi, že to
do oka dobré. Párajú tanistru, wypárali tři pětizla towa-
ry. Ženičko! přebcas ty dobře hábala! Co je w tanistři;
že to bude dobré na bolawý zub. Měna už wšecdy zuby
bolá, nebo dnes nejedli. Túto jednu pětku posli přemě-
nit, a sprawiš dobrou wěteru. S ostatním mlčme, nebo
svět je zlý. Ani živé duši mi nepowěz! Ani přeb dětmi

šlowička! Ach cobych wyprávala tomu, co sem si snád na rozum sebla? S tím mosíme mlčat; sme tu na konci dědiny, mohel by nás tu upect. Lipowšťa, jaš wyššla wen z jizby, zawolala si Aničku pod komin, a porozprávala jí o tom welkém štěstí, ale s přikazem, aby tu tajnost jen u sebe zadržala — potom ju poslala do dědiny nakúpit. Anička w radosti, prwe než nakúpila, stawila sa u swého Martinka na dwore, co ješttě nikdy neurobila, a wyšttěbotala mu wšsedo to weliké štěstí, ale s přikazem, aby tuto tajnost tak zadržal u seba, jako ona, nebo že jí mamička neřázala nikomu to sdělit. Už tá tajnost wěděly štyři osoby; prwe než Anička domu sa wrátila, wěděla to už celá osada a na druhý den ráno, až hen na třetím chotáři. O nedlůhú dobu, byl na stole kus upečeného masa, pecen chleba, holba wína, a žbán wody, aj sůl. Anička šla za humny děti zawolat, aby šli jest, že mají pečenku aj chleb. Jako řed gazdinka wyjde na dwůr, a začne wykřikowat: pi pi pi pi pi! pipušky! pi pi pi! běží hned ze wšsedých kútů kufátka; tak běžaly hned malé děti na wolání Aničkyno, jaš počuly, že chleb a maso je na stole. Jaš přišly ale na dwůr a newiděly tam oseblaných psů kramárových, nechtěli jít do jizby, — newěřili, nebo dobře si zapamatovaly, že jen wtedy dostaly něco dobrého pod zuby, řed tam kramár byl chodíwal. Až jich Dtec powolal, wššly; najedli sa wššeci wesele — jen na jednu wěc zapomenuli wššeci kromě Aničky — poděkowat Pánu Bohu za to požehnání. Wěru, prawda, prawda, powi Lipowšty, podaj mi tam tu knižčku. Okolo stola zaspíwali, pomodlili sa, poléhali, zaspali. O půl noci zobudí sa Anička že sna, a přijde jí na um, že při wěčeti na domácího psíka zapome-

nult, který od několko dní už ničeho nebyl dostal. Všala hned hore a wynesla aj tomuto jídlo. Režtē cifrowané wyfrucowání ocáštem bylo jeho děkowaní.

Tri týdne přeletěli jako okamihnutí. Anička a mladý Martin Klason měli slávit w životě swém najpamatnější den — swadbu. I w domě mladého ženicha, i mladé newěsty chystalo, strojilo sa wšedco k weselí, ne sice búj! búj! ale pořádně, statečně. Byl 24. den měsíce Mája. U Martina Klasona seděl si za stolem w lidný pán Pytač, jako radní pán, na kterém mnoho záleží; ostatní swadebníci okolo něho, zajedli, zapili si trochu, aby nabyli smělosti, pro mladého ženicha tu Aničku Lipowských wyphstat. Pytač sa jen tak múdro showáral s tým pohátem, aby úlohu swoju dobře wymést mohl. U Lipowských seděl už také za stolem hrdý, přísný pán Ddawáč, jako nezajalý Wellkomozný, od jehož přivolení neb nepřivolení dnes mnoho bude záwiset, w úplné powědomosti této své wzácné, důležité hodnosti, která jen tu nemilú stránku má při sobě, žeby člověk aj měl tenkrát před sebau na stole plnú slenicu „toho pokussenta,“ ale moší „s dobrým pomálu,“ aby ten rozum neuletěl a celý swadebný obrad nebyl potom pokazený.

Klop! Klop! zaklopalo na dveře Lipowských.

Ddawáč. Wolno! — Dveře sa otevřely, wtročil po předku pán Pytač, za ním celá reťaz mládenců, starců, pannen, a mezi nimi ředeš strážný, jak sialka w trávě, Martin Klason.

Pytač. Daj Bůh štěstí, zdraví k tomu,
Požehnání wášímu domu.

Pokoř boží, duch weselš,
Nech promíwá dům wáš celš.
Toto pozdravení neseme srdečné,
We wzácném přibytku přijmite náš wtečně.

Odbawač. Witáme wás wzácní páni!
Až wám pokoj požehnání.
Koho we wáš cílíme?

Pytač. Dowolte, tajnost tú sobě zadržíme;
Kdo sme, co sme, jessťe nepowíme.

Odbawač. Keď úlohu tajnú hráte,
Odpowěď snad nám jen dáte,
Na nasse zvědawé řeči,
Které zjednawěť smědčí:
Zjewíte snad: co žádáte?...

Pytač. Nic, dořub náš nepoznáte;
Nic takého, co nemáte.

Odbawač. Zdaleka ste tedh wzácní páni hosti?
Aspoň to nám řekněte, kdýž jineho nie.

Pytač. Welmiť zblízka, — ne zdaleka:
Tri chotěre, wrchů sedem,
Nám je toľko, co troť jeden,
A Wám je blízko míl tisíc.

Odbawač. Z kterého ste tedh toli, neďbám, mesta, —
Jakowá wáš preďce, k nám přiwedla cesta?

Pytač. A přibytku wassemu? chodniček nadeje.

Odbawač. Nadeje je ratolest tam z wyššišho swěta,
Ona w žiwot zemšty milé kwitky wpletá ;
Tedy sladkých nádejí wy hledáte jmení ?

Pytač. Ach sladkých nádejí těch sebau dost máme,
Nowé teda žádné wíce nehledáme,
Jen te, kteru máme sladké vyplnění.

Odbawač. Družičky nádejí jsú túžby žižniwé,
Túžby nedočkawé, plamenné, ohniwé.
Co na prázdno kwitne, tam blaženost wadne,
Sklamaná nadeja polož srdce kradne.
Želi nebe cestě wassi k nám přizniwé, . . .
Sdělte swú důweru, a —

Pytač. Sdělíme celú.

Srdečnost wassa nám dodala smělosti ;
A kde je uprimnost, tam jsú wšedny cnosti. —
Přicházíme ze swěta, kde je wečné jaro,
Kde sa před člověkem trápení schowalo.
Kde jen wšedko kwitne weselučkým kwětem,
Kde je wečně, wečně, wšedko mladým swetem.
Kde sa každá žádost, každému hned splní,
Kde wšedny chodníčky, jsau samé ružičky,
Kterých ještě ostré nebožrálo trní. —

Tam jeden mládenec chce z jara mladosti
Wystaupit a ninohé tam nechát radosti.

Chce z jarneho swěta,

Chce z jara do leta

Přejíti, a —

Proč ? to on zná,

Z jara milých radostí w leto trdných starostí.

Odbawał. Długo to mładenec! pieszczony mładenec!
Ze śmiecia ratunki! Do młotów śmieci! ..
Mezi tym —
Kto jām zię chce, jām ja tresce.

Pytał. Ale tak, nie tak, mój młody panie!
Nem sążeś teletto waz, a fririca sahe.
Mładenec náš, led opuści świat jeden,
Za jeden jeterń, chce piętnięśich sedem.
Za sążny weselny w mładenstém świecie krol,
Storakú odmienu, aj użerny árol!
Za jednu stracenu tam pefnú hodinu,
Chce práteľu nowých hned celú robinu.
W náhradě za pětně kwětáci rużičky,
Chce dvě pracowité, schránliwé ručičky.
Za krásnych śialek plný les, úboći,
Chce dvě wěrne, modré, usmíwawé oči.
Za rozkwitlú plným kwětem makowicku,
Chce pefnú, okruhľú a múdru hlawicku.
A slowem, co en tam opuści, za wśedko,
W nádawku, aj jedno uprimné srdečko.
A tak s týmto potom, přes uwitau z kwětú
Lawicku, chce přejít — aj... do trubných
swětú!

Odbawał. Mhm! či tak! to je něco jiné... hm.
To není zle premyslené, jať sa z prwu zdálo.
To tak wyhlédá, jako — utect umysel maje,
A lázat sa wyhnat z teškwého ráje.

Pytał. (třwa hlawau)

Odbawač. A za túto křivbu! potom, w náhradě
Důstojnú pannu??

Pytač. To, to, to! my tu hledáme;
A chodnítek naděje přivedel nás rázem
k vám z rovnůčka sem!

Odbawač. Kdo vám cestu k nám ukázal?

Pytač. Kdožebý ukázal,
Pán Bůh nám ukázal z vysokého nebe.

Odbawač. Co žádáte, co čekáte při hledané panně?

Pytač. Bohatství a krásu! — Bohatú a krásnú!

Odbawač. To ste k nám zmyslíli milí páni cestu,
Takúto my pro vás nemáme newěstu.
To klopte na dveře, tam kde jsú paláce,
Nasse bohatství jest: s ch r á n l i w o s t a
p r á c e.

Pytač. To sice právě doma; nezmyslíli cestu:
Takúto my světem hledáme newěstu.
Takéto hledáme bohatství, ne zlato,
A takú krásu,
Co vzdoruje času,
Kterú věk nezmění v popel, vrach a blato.
Krásné, dobré srdce, pěkné mravy k tomu,
Hledáme; pýtáme, pannu z vášho domn.
(Tichá přestávka. Panna s družičkami přijde.)

Odbawač. Takúto důstojnú máme w domě pannu,
Vychovanú mravně pod boží ochranau.

Tu já představujem vašému mládenčí,
V toruně pannu české, v nevinosti wenci.
Bolte si swobodně, co sa widí tomu :
„Pannu“ — nebo „koffítek“.
Hledátele krásnější nevěsty,
Brátte sa swobodně ještě z krátké cesty.

Pytač. (Která otkem pannu ob hlavy do paty.)

Sotra sme zočili,
Už sme wywolili . . . „koffítek“.
Koffítek uwitš z májowých ružíček, . . .
Ale a j t á P a n n u w něm! —

Oddawač. (Postráší hlavan.)

Wy jať widet máte až došti smělosti,
Wy více beřete, nežli wám rři slůchá,
Uchytíte ruku, řed wám rři ponůká :
Nu — neobám ! aj tať buď dobře. .

(Oddawač i mladé nevěstě.)

„Žaloba na teba ! Panno roztomilá !
Cos to tam w zahradě wčera porobila ?
Utrhlaš ružíčku, pustilaš dol wodau,
Pustilaš w nadeji, na dobrú náhodu.
„Teč potočku dolu, plow bílá ružíčka,
Wyhledaj mi swětem dobrého mužička.“
W potočku sa wčela maličká topila,
Na ruži pustenej žimot ochránila.
W třetím sa chotári z ružíčky oživá :
„Pomožte ! powřm wám, řde Anička býwá“ —
Řetřla tá wčela řor wodau na zpátř
Dowedla mládenca až na dwř twé matř —

Šťastně! — ti plávala puštěná ružička,
Privědla už teba dobrého mužička. —

(Vážně, vážně.)

Ušlechtilá panno! z božího řízení
Ty je v tvém životě v e l k é okamžení!
Už ať tebe přátel zaspíval w frowině:
"Co komu sůdno, že ho to nemine!"
Už sa máš rozležnat s panenskými časý! —
Už zstanú sami otec a mamička,
Co ťa vychovali od tveho malička.
Wen z domu ťa dajú, jak rozmarín z jara,
Kterýs celú zimu w ošně zimowala.
Zp meň že si často na mamičku sladkú,
Jať utrhnutý kwět na swoju zahrádku.
Zpomeň na otcovský dům a w něm mladý wěť,
Jať tá ružička na její kótenet —
Zpomeň! ledzpomenes na swůj panenský máj,
Jať zpomíná ptá ek na swůj zelený háj! —
U přibytku tohoto mládence cnostného,
Řízením božím ti už zasnúbeného,
Stojí malá zahrádka, ale smutná pustá,
Jen travička po hrádkách zelení sa hustá;
W té zahradě ružička zasaďená ty budeš!
A jak ruža zahradu rozweselí celú,
Tak ty cestu života učiň mu weselú! —

(K mladému ženichovi.)

Ty cnostný mládenče! pob mužskou ochranu
Priviň si ť w ě r n ě mu srdci túto pannu!
Tažko ju mamička, h o r k o vychovala,
Wenčet jej' panenský t o b ě zachowala!

Žehnám ta strž Boha, wšedko co ti swatě,
Strž wšedky radoſti, strž nadeje zlatě;
Žehnám ta strž ſladké otea matky jmeno,
Strze twé newěſty newinnosti wěno;
Žehnám strž myſlěntu na swatý ſůb boží,
Na ſlib, ſterý ſrdce twé w oltáři ſloží;
Žehnám ta strž twůj hrob, strž prach z těla
twého,

A jeſtliž ráz žehnám, strž Boha živého:
Zadrž ſlib wernosti, láſky k této panně,
Dobre opatrená nech je w twé ochraně!
Láſta twá a wernost buď ſtálá co ſkala,
Abý na den dneſní niſdy neplakala.
Kde možeš, rozweſel, oſlaď jí těžký ſwet,
Do muže útlejſší jeſt panna z raje kwět. —
Láſtau a ſwornosti nech wás Pán Bůh ſpojí,
Zažky, wáſſen, križ, nech wás nerozdwojí!
Žíte dlůho blaže! Wždy w božím pokoji!
ſlaſtliwú wám ceſtu! A tať — buďte
ſwojí!

Požehnání otea, požehnání matky,
Zabežpečuje wám w ſwětě život ſladký. —

P y t a ě . (K rodičom newěſty.)

Wám, wáží rodiče! Dítě matko drabá!
Co tu tať teſtliwý w budúcnost hledíte,
Ked dcéruffku waſſu, co čeká, newíte:
Za wychowávání,
Wzdáváme wrůcné,
Poděkowání —

Grde m děkujeme, ne jen slowem ušně !....

Je ste nám tať cnoštnú pannu wy-
chowali,

Jať na zretebłnicu w ofu pozor dali,

Milovaná matko! děkujeme wám —

Red dcerussku milú přeť bereme wám —

Ten wáš dům weselý, už wám bez ní
spustne.

(Chór pannen a mlábenců zpívá.)

Spustne dům bez panny, řed ju přeť obnesú,

Jať sláwik zpěwawý, řed odletí z lešů. :|:

Spustne jať zahrádka, strhaná do wěnců,

Jať klasnaté pole pod rukama ženců. :|:

Jako strom, řed z něho to owoce strasú,

Jať zelená lúčka, řed jú na jar spasú. :|:

Spustne, jať děbinka, řed spadla wěжіčka :

Jať řer, řed řa z něho utrhone ruжіčka. :|:

(Seden hlas.)

„Wydat ři dcerussku, to je půl pohřebu!“

(Chór pannen a mlábenců.)

Panna ide po swém swadebném pohřebě :

Buďto do půl peřla, aneb do půl nebe. :|:

A mnohá z pannenřtwí ráje weselého

Přejde nebožátko do peřla celého. :|:

Nejedna panenka w sladkú swadby dobu,

Dořhowala řwoju weselořt do hřobu. :|:

A uwadla potom jako liřt z jawora,

Řed z řonárka řwého odpadel do mora. :|:

Dostal; a nej raje, ružeť červená,
 Smať mŕtú a živa, kmeňa živého ::
 Dostala dŕva, jašter ťaví tráva,
 Jašter krmí sa, a ťa mŕtveľa ::
 Lešmí sa smertím mŕtvm ťavím tráva,
 Jať jať sa smertím, lešmí tráva. :|

(A mladé nevědy strážní.)

Le naši nevědy tuhle raje tráva,
 Nech potají Bože raje to tráva žatí. :|
 Nech ť tučo stávie tráva w nebe brána,
 Porúčame ti ju, žeť baťi ochrána. :|
 Ružička mŕtve, bory opadajú,
 Jeťi dobre čas, nech wjedy trwajú. :|
 Ešli ji, sešli ji, o dobre Bože náš!
 Moc radoťi z nebe, wŕaf jich tam doťi náš! :|

Pytať. (A rodičom mladé nevědy.)

Dosawád ste měli By na ňu své zrení,
 Budúcnost sdůvěřte božímu řízení!

(Chor pannen a mládenců.)

Dosawád ste měli By na ňu své zrení,
 Budúcnost sdůvěřte božímu řízení! :|

(A rodičům nevěstinám.)

Pytať. Nech Wám za ňu slzy w očách tak nehrajú,
 Oddawať. Red ružička kwitne, tedy ju trhajú.

(Wšecť zpívajú.)

Nech Wám za ňu slzy w očách tak nehrajú,
 Red ružička kwitne, tedy ju trhajú. :|

Po dokonaném sobášsi otevřela sa u Lipowských swadební hostina. Na předku stola seděla Anička, mladá newěsta pod wěncem, s blaženým mladým ženichem, a tak radem nasledowali ostatní. Začaly sa na stoly donášat weliké, široke, hluboké myse: starejší sa pomobilil, hostina sa započala. Wšedého bylo dost, a; toho ponuku, a blažené weselosti najwíc. Ženičky jen tak púl o ťem si hleděly do tých tanstů, jedným okem wždycky blusťaly kradmo se zalúbením na tú mladú newěstu, která sa překně, krásně mūdřila, jen tu i tu k ženichowi slowičko stratila. Jak sa najlepši jedlo, kde sa wezme tu, jeden z nassich slowenských krajanů u dweří, — poctiwý dro-
tár. Jak widěl, že tu swadba stojí, že tu dnes z droto-
wání nic nebude, odtkwapil přec mlčky; ale Lipowský, wida ho okolo oken přejit, zawolal ho a wolky newolky mosel si zasednúť a spolustolowat s nimi, — radowat sa s radujícím. „Pite, jezte krajanke! jako doma; neče-
kajte ponuku.“ Po chwily sa začalo připijat na zdrowí. Lipowskému sa při prwném připitku pufel w ruce pohár tak, že wíno wšedlo sa wylélo a pohár na dvě polowičky rozletěný na drobné kůstky na zemi rozbil. On nebyl člo-
wěk půwěrčiwý, nic si z toho nerobil; led sa jeden pufel, wzał si druhý. Ostatní ale si to wykládali, že to praj, není dobré znamení. Jedna sedemdesátidewětročná babička, které už staroba celú twář brázdami rozryla, seděla w kú-
tě; ta by si za sto dukátů nebyla dala wyrazit z hlavy, že Lipowský do roka do dňa nezemte. — Po připití mladé-
ženichowi a mladé newěstě wyšednul pán starejší hostů, aby někdo něco přelnehó zahádal. Wšedlo zwolalo, aby sa urobil počátek od hlavy. Načez sa sešbiral teda mladý žet a takúto zahádal hádanku: 6

„A keď mňa už ťímali,
 Pěkně ť pľávali,
 Potom hlavičku
 Ťľobu ťľávali
 Kamenem trľgali
 A keď to chľas
 Pľali mňa dali;
 Na poly ťľálili
 Na ľuse trľali,
 Naposľery predca
 Koľťami trľali.“

Mnozí hľdali, že je to ťrom; Ondrej Pavella, že
 haluz; Martin Wrablic, že je to chľb; druzí, že od-
 ťúzenec, a jeden, že je to motyľka. Mladý ženich př-
 pil Wrablicowi, na znať, že ten dobre hľdľu rozľ-
 ťtil. — Za mladým ženichem zahľdala mladá newěťka:

„Kľetka pěkná zľatá, modromalovaná,
 Kameňmi drabhými pěkně wyľiľdovaná,
 Na wysokých horách, na dáwnom dubiľťu,
 Zawěťená wyťi za zľatú ťľuffľiľťu.
 Milliony pľáľťu je zatwořených w něj,
 Wťťecí jedno myľľá: „ľako wyleťeť z nej?“
 Ale přeť užunľé tě kľetky dwěťeľťka,
 Súľasně jen jedna moľe wen hlaviľťka.
 Proto jen po jednom wen z nej wyleťujú,
 Wyleťené niľdy ťa wic newracujú.
 Černotmawé wťťecí majú ľľidla ľawé,
 Ľľo ťněh běľunľé ľľľbeľeľťka prawé. —
 Ľľo ťa takľto jeden wolá pľáľeľť?
 Powěľ a uhodni, ľľoť byl dobrý ľľáľeľť,

Michal Karasiát zžtknul: to je „štraka tá slépa,
 „druhý, že je to „husár,“ třetí, že „ptáci hníz-
 do,“ Ján Malina hádal, že to bohďaj nebude „měsíc.“
 Jedna ale družička tvrdila: to je „list na stromě.“
 Na wšsedo toto krútila mladá newěsta owěncenau bla-
 wičkau. Na to wstal z místa pán Starejší, wzał plný
 pohár do ruky a zawinšowal mladým manželom takto:
 Co nám ženich a mladá newěsta zahádali, my jim wšsed
 toho winšujeme. Ženich zahádal chléb, mladá newěsta
 — „deň“... teda chléb jejích wězdejší dáwež jím Pán
 Bůh každy den. Celá swadební společnost weselo potwr-
 bila s pohármí winš tento. Načej družička newěsty takto
 zahádala ďalej:

Šned z jara, wčas z rána —

(Kde zornička zapádala, ta strana sa čerweňala,

Deň esť neboli, tma sa rozšypala.

Ptáčkové hrdelka k zpěwu napráwali,

A slunečko z lesů už už wyžeraly.

A škriváncet utěšený, Do wysofa wyletělý,

Wyžeral — či ide deň? . . .)

Napily sa rosičky,

Mobrooké sestričky.

Stúlily si blawičky.

„Ach skryme sa, utúlme sa,

Zase príjde dnes do lesa,

Skryme sa jej očičkám,

Běda našim blawičkám.“

Hlas rozlehá sa po rosi,

Pěkně krásně zpívá křosi,

Newidět ho, a je w lesi.

„Ach stryme si hlavičky
Do tej hustej travičky,
Rajbú nás jej ručičky.“
Už slnečko ide hor,
Děwčátečko wyjde z hór,
Na zelenú pažitu,
Cože ono hledá tu?
Hledá, hledá rado by
Reby nasslo, zdwihlo by —
Cože ono, co tak hledá?
Maliny? či jahody?
Hledá, hledá, nie newidí,
Jať wětríček nepřezradí. . . .
Ale šselma maličky,
Utálené sestričky
Prozradil on děwčátku,
Zahádaná máš hádku. —

Po této hádance dobala chytrá družička tyto slova: Kdo túto hádku z mládeňců neuhodne, musí položit pokutu, náš pán Starejšší odsúdi, jakú. Wšeci mládeňci lomili si hlavy, hádali wšelico, ale neuhodli. Pán Starejšší ich teda odsúdil, musel dat každý každé panně bílý ručníček. Pýšily sa ty panneny s pěknými ručníčky, že s nim tak lahúčko přišly. Na posúšení mládeňcom porad ich přetrásaly, přehlédaly, jedna druhé ukazowaly, jak jsou utěšené pěkné, krásné, nowučičké nové, jen wčera kúpené. Wypytowaly sa šselmičky mrzutých mládeňců, zač ich kúpili, u toho? tedy? pro kterú? Potom sa začaly mezi sebou na oko dohadowat o tom, které sa dostal najpěknější? Ta twrdila, že je jí ručníček je bělunký, bílý

jako ten sněh; jiná chválila svůj, že je iť je w světle slunečka wypraný, bílý, krásný bílý jako jasný deň; jiné zase zvelebowały ty pěkné čipečky okolo, až naposledy každá měla najpěknější. Mládenců to mrzelo. Ján Malina powí k pannám: nepýšte sa ne, wet nám wy jich zase dáte w sobotu, a to aj za tytečku zwadlých kwětů. Slovo to popůbilo panny, hned si wšecky daly slovo na jejich pannenstě wěnce a party, že kteráby z nich ten ručnický zpátky dala, nikdy si nebude smět ani smutnú, ani weselú pesničku zazpíwat a to nikdy, ani led tráwu bude trhat. Kteráby ale aj to přestúpila, nebude smět party nosit potom. — Jedna stará babička měla mezi pannami wnučku; táto powí: Nezaklinajte sa dietky moje tak wělice, nezaklinajte, to je uedobře! —

Že ale o jednu pannu bylo méně než mláďenců, panny odsúdili, že Pawel Stonoha, který ručnicka svého z pokuty neměl komu dat, na místo toho musí dále něco zahádat, aby ani on nezůstal o suchu. I zahádal tedy mladý Stonoha takúto hádku:

„Husár mi wychował mať pod holým nebem,

Wina nepijala, nepohrdla chlebem.

Můj holič mňa najprw ostříhá, oholí,

Potom krk podreže — hádaj či mňa bolí?

A led už duffička ze mňa wyletěla,

Zubyčky wyššterím z bledučtěho těla.

Děti já naplodím jako hora listu,

A led sa napijem, plachtu lúbim čistú.

Dítky moje wšecky swěta řeči znajú,

Němé jsú, předeč sa s každým showárajú.

Kdo mňa zná poháňat, dobře sa mu wobí,

To hned aj rol nemá, proto sa mu robí.

W kosťe sa nespočítam, handry oreť, rysem,
S dobrým pohontčom dobre si ja žijem."

Po této hádance dobál mládenec Stonoha tyto slo-
wa: túto hádku nikdo nesmí hádat, jen panny; a která
neuhodne, musí vrátit bílý ručníček mládencomi zpátky.
Strnuly pannenty nad touto výmínkou, jakby jí byl Ji-
hlavau pohladil, zlekly sa o svoje ručníčky, a w strachu,
že by člověk uhádel? Hábdy to ty pannenty, wšelijak
hábdy, nebo by ty ručníčky nebyly rady na zpátky daly,
nebo sa na ten pád smutných aj weselech zpěwů na pan-
nenské wěnce i party byly wšetečně podobřkaly, slowem
pannenským zawázaly; ale bílé, pěkné, krásné ručníčky
mosely dat zpátky, nebo ani jedna orecha nerozbila. Mr-
zalo to, bolelo to, ty děvčátka, že takto schodily, takú
hanbu žislaly, tak lehúnko k nim ty ručníčky přišly, a
tak lehko zas přeč išly; snadno jíh nabyly, snadno aj
pozbyly. A wšeděho toho byla příčina ta družička, co
první náwry k tomu urobila. Dobře si ce myslela, ale
zle to wypálilo. Wšeci mládenci sa zase pššili, ručníčky
na posušení porad wytahowali, přehledali, přetrásali,
pěkné jíh witali, jak sa jim tam, kde byly, wobilo, wy-
ptávali; wychwalowali si jíh, jak sú utěšené, pěkné, krá-
sné, nowučičké nowé, jen wčera kúpené. Jedna z přítom-
ných matek, chtěla neborčám pannám z této kaluže wen po-
moci, a zahádala mládencom:

"Suťa nemám, nepřebírám,
Gajdos nejsem, gajdujem,
Po nocách rád rajdujem,
Po cinteroch wandrujem."

A tam plačem, plačem, plačem,
Dwa lampášky nosim, stáčem;
Gazdinka pri peci w zimě,
Se mnau spolu — prade — dtime !"

Pět mládenců hned vytklo, že je to obrazel faleš-
ných ženicek — „kocla“ a ohrabiti sa tým osvědčením,
že bílé ručnický jen pod tau wýminkau přinawrátia pan-
nám, led sa jim předložá tři pohádky, a oni by ze
wšeckých třech ani jednu neuháblí. Tu už pannám
šhasly wšedky nádeje — Bože můj dobrý ! wzdychaly si
neborcky, kdože by ze třech neuhádel aspoň jednu ! Ale
sme schodily, neschastné ručnický, tam jsú nasse pěkné, slo-
wenšské pěsnický ! Jako jen na tu trawičku chodíwat bu-
deme, led si zpíwat nebudeme ; jako ty zralé řežický zež-
nat budeme, led si zpíwat nebudeme ! Jakože to seno hra-
báwat budeme, led si zpíwat nebudeme ! Najwíc to mrzalo
nassu chytrú družičku, ... ona to wšedko nawatila s její
náwrhem. Táto tedy seštwala wšedky myšlenky, sháněla
wšedky muchy dohromady, jakby tým mládencom přes ro-
zum přeběhla. Maraz stane hore a we jmenu wšedých
pannen, projewí tento náwrh : „Kdokoli z hostow muž-
ských předloží také tři pohádky mládencom, z kterých ani
jednu žádný z nich nerozlusťtí, ten si za odměnu z pannen
tú najkrásnější bude moct wybrat do prwního tancu.“
Ze wšedých stran leťely hádaný jak orechy ze stromu ; ale
mládeneci jejich ručnický pewno si bránili, jako obležení,
swau pewnost, — wšedky předložené hádky hned pěkně
uháblí. Drotár, před stolem pěkně wumyšwaný, sa ne-
staral o nic, ten si jen potahowal do taníra, a roztrajo-
wal pěkně, wolně, dobře pečenický, hrdlowal sa s obí-

Žehnám ta sřz Boha, wšedó co ti swatě,
Sřz wšedó radostí, sřz nadeje žlatě;
Žehnám ta sřz sladké otea matky jmeno,
Sřze twé newěsty newinnosti wěno;
Žehnám sřz myšlěntu na swatý súd boží,
Na slib, který sřdce twé w oltáři složí;
Žehnám ta sřz twůj hrob, sřz prach z těla
twého,

A ještě ráz žehnám, sřz Boha živého:
Zadrž slib wernosti, lásky k této panně,
Dobre opatřená nech je w twé ochraně!
Láska twá a wernost buď stála co skála,
Aby na den dnešní nikdy neplakala.
Kde můžeš, rozmesel, oslaď jí těžký swet,
Od muže útlejší jest panna z raje kwět. —
Láskau a sworností nech wás Pán Bůh spojí,
Razky, wášeň, križ, nech wás nerozdwojí!
Žíte dlúho blaze! Wždy w božím pokojil
Šlastliwú wám cestu! A tať — buďte
swojí!

Požehnání otea, požehnání matky,
Zabezpečuje wám w swětě život sladký. —

P y t a ě . (K rodičom newěsty.)

Wám, wáží rodíče! Otče matko drabá!
Co tu tať testliwó w budúcnost hlebíte,
Ked dcérusku wassu, co čeká, newíte:

Za wychowávání,
Wzdávání wrúcné,
Poděťování —

Grďc e m dĕkujeme, ne jen slovem uřnĕ !....

Je ste nám taľ cnostnú pannu wy-
chowali.

Jaś na grzebniaku w ofu pozor dali,

Milovaná matko! děkujeme vám —

Red dcerušku milú přeč bereme vám —

Den váš dům veselý, už vám bez ní
spustne.

(Chór panien a mládenců zpívá.)

Spustíne dům bez panny, řed ju přeč odnesú,

Jať sláwiť zpěwamý, řed odletí z lešů. :|:

Spustine jať zahrádka, strhaná do věnců,

Jať flasnáté pole pod rukama ženců. :|:

Jako strom, keď z něho to owoce strasú,

Zaf zelená lúčka, fed jú na jar spasú. :|:

Spusine, jať dědinfa, řed spadla wěžička :

Zafker, sed sa z něho utrhone ružička. :|:

(Jeden blas.)

„Vydat si dceruſſku, to je pŭl pohřebu!“

(Ehbr pannen a mládencü.)

Panna ide po swém swadebném pohřebě :

Buďto do pŭl pŕŕla, aneb do pŭl nŕbe. :|:

A mnohá z pannenství ráje veselého

Přejde nebožátko do pešla celého. :|:

Mejedna panenka w sladkú swadby dobu,

Dochowała swoją wesełość do grobu. :|:

A uwadla potom jaso list a jawora,

Red z fonárka swého odpadel do mora. :|:

Opadly z něj ruže, ružičky červené,
Smutek nesí w srdci, trídělka žvěšené :|:

Opuštěná chodí, jakby svět stratila,
Jakby litowala, že sa narodila. :|:

Testní za panenstým věkem slastiplným,
Tak jaro za ptáčkem z lesů uletěným. :|:

(K mladém newěště obrácení.)

Té nassí newěště tvoje ruky swaté,
Nech podajú Bože dnes ty klúče zlaté. :|:

Nech si dnes otevře zlatú w nebe bránu,
Porúčáme ti jú, pod boží ochranu. :|:

Ružička uwadne, hory opadajú,
Její dobré časy nech wždycky trwajú. :|:

Sešli jí, sešli jí, o dobrý Bože náš!
Moc radosti z nebe, wšak jí tam dosti máš! :|:

Pytač. (K rodičom mladém newěštý.)

Dosawád ste měli Wy na nů swé zrení,
Budúcnost sdůwěte božímu rzení!

(Chor pannen a mládenců.)

Dosawád ste měli Wy na nů swé zrení,
Budúcnost sdůwěte božímu řízení! :|:

(K rodičům newěštým.)

Pytač. Nech Wám za nů slzy w očách tak nebrajů,

Oddawač. Red ružička kwitne, tedy jú trhajů.

(Wšeci zpíwajů.)

Nech Wám za nů slzy w očách tak nebrajů,
Red ružička kwitne, tedy jú trhajů. :|: ...

Po dokonaném sobáší otevřela sa u Lipowstých swadební hostina. Na předku stola seděla Anička, mladá newěsta pod wěncem, s blaženým mladým ženichem, a tak radem nasledowali ostatní. Začaly sa na stoly donášat weliké, široke, hluboké myse: starejší sa pomodlil, hostina sa započala. Wšedého bylo dost, ať toho ponutu, a blažené weselosti najwíc. Ženičky jen tak púl o ťe m si hleděly do tých tanstů, jedným okem wždycky blusťaly kradmo se zalíbením na tú mladbú newěstu, která sa pěkně, krásně mūdřila, jen tu i tu k ženichowi slowičko stratila. Jaz sa najlepši jeblo, kde sa wezme tu, jeden z nassich slowensstých krajanů u dweř, — poctiwý drotár. Jaz widěl, že tu swadba stojí, že tu dnes z brotowání nic nebude, odtkwapil přeč mlčky; ale Lipowstý, wida ho okolo oken přejit, zawolal ho a wolky newolky mosel si zasednúť a spolustolowat s nimi, — radowat sa s radujicimi. „Pite, jezte krajanke! jako doma; nečeťajte ponutu.“ Po chwěly sa začalo připijat na zdrowí. Lipowstému sa při prwném připitku puťel w ruce pohár tak, že wíno wšedlo sa wylélo a pohár na dwě polowičky rozletěný na drobné kúšťy na zemi rozbil. On nebyl člowěk půwěřčiwý, nic si z toho nerobil; leď sa jeden puťel, wzał si druhý. Ostatní ale si to wylábali, že to praj, není dobré znamení. Jedna sedemdesátwětročná babička, které už staroba celú twář brázdami rozryla, seděla w kúťě; ta by si za sto dukátů nebyla dala wyrazit z hlavy, že Lipowstý do roka do dňa nezemře. — Po připití mladobienichowi a mladé newěstě wyblodnul pán starejší hostů, aby někdo něco pěkného zahádal. Wšedlo zwolalo, aby sa urobil počátek od hlavy. Načť sa sešbiral teda mladý žet a takúto zahádal hádanku:

„A keď mňa už stínali,
Pětně si zpíwali,
Potom hlavicku
Úbohú štípali
Ramenem družgali
A ešte do ohňa
Pálit mňa dali;
Na poly spálili
Na kuse ťezali,
Naposlady predca
Kostkami trhali.“

Mnozí hádali, že je to strom; Ondrej Pawelka, že baluz; Martin Wrablic, že je to chléb; druzí, že súzenec, a jeden, že je to motýľka. Mladý ženich pripil Wrablicovi, na znak, že ten dobre hádku rozluštil. — Za mladým ženichem zahádala mladá newěsta:

„Kletka pěkná zlatá, modromalovaná,
Rameňmi drahými pěkně vykládaná,
Na vysokých horách, na dáwnom dubistu,
Zawěšená wysi za zlatú stuffičku.
Milliony ptáčků je zatwořených w něj,
Wšeci jedno myslá: „jako wyletět z něj?“
Ale přes úzunké té kletky dvěřčka,
Súčasně jen jedna mo že wen hlavicka.
Proto jen po jednom wen z něj wpletují,
Wpletěné nikdy sa wíc newracují.
Černomawé wšeci mají trídla lawé,
Jako sněh bělunké křídelačka prawé. —

Jako sa takhto jeden wolá ptáček?

Pověz a uhoďni, kdos byl dobrý žáček,

Michal Karasiát zžtknul: to je „strašatá slépa,
ka,“ druhý, že je to „husár,“ třetí, že „ptáci hníz-
do,“ Ján Malina hádal, že to bohďaj nebude „měsic.“
Jedna ale družička twrbila: to je „list na stromě.“
Na wšecťo toto krútila mladá newěsta owěntenau bla-
wičkau. Na to wstal z místa pán Starejši, wzał plný
pohár do ruky a zawinššowal mladým manželom takto:
Co nám ženich a mladá newěsta zahádali, my jim wšecť
toho winššujeme. Ženich zahádal chléb, mladá newěsta
— „deň“... teda chléb jejich wezdejši dáwejš jim Pán
Bůh kažďy den. Celá swadební společnost weselo potwr-
bila s pohármí winš tento. Načež družička newěsty takto
zahádala ďalej:

Sněd z jara, wčas z rána —

(Kde zornička zapádala, ta strana sa čerweňala,

Deň esťt nebol, tma sa rozšypala.

Ptáčkove hrdélka k zpěwu napráwali,

A slunečko z lesů už už wyžeraly.

A šštriwánček utěššeny, Do wysoka wyletěny,

Wyžeral — či ide deň? . . .)

Rapily sa rosičky,

Modrooké sestričky.

Stúľtly si hlavičky.

„Ach stryme sa, utúlme sa,

Zase prijde dnes do lesa,

Stryme sa jej očičkám,

Běda nassim hlavičkám.“

Hlas rozléhá sa po rosi,

Pěkně krásně pívá křosi,

Nawidět ho, a je w lesi.

„Ach stryme si bławičky
Do tej huslej trawičky,
Nasbú nás jej ručičky.“
Už slunečko ide hor,
Děwčátečko wyjde z hór,
Na zelenú pažitu,
Cože ono hledá tu?
Hledá, hledá rado by
Reby nasslo, zdmthlo by —
Cože ono, co tať hledá?
Maliny? či jahody?
Hledá, hledá, nic newidí,
Jať wětríček nepřezradí. . . .
Ale šselma maličky,
Utálené sestričky
Prozradil on děwčátku,
Zahádanú máš hádku. —

Do této hádance dobala chytrá družička tyto slova :
Kdo tuto hádku z mládeňců neuhodne, musí položit po-
futú, náš pán Starejší odsúdí, jakú. Wšeci mládeňci
lomili si hlavy, hádali wšelico, ale neuhodli. Pán Sta-
řejší jich teda odsúdil, musel dat každý každé panně bílý
ručníček. Přisily sa ty pannenky s pěknými ručnicíky, že
s ním tať lahůčko přisily. Na posušení mládeňcom porad
jich přetrásaly, přehlédaly, jedna druhé ukazowaly, jať
jsú utěšené pěkné, krásné, nowučické nowé, jen wčera
kúpené. Wypytovaly sa šselmicíky mrzutých mládeňců, zať
jich kúpili, u koho? kedy? pro kterú? Potom sa začaly
mezi sebou na oko dohadowat o tom, které sa dostal naj-
pěknější? Ta twrdila, že její ručnicek je bělunký, bílý

jako ten sněh; jiná dymálila smůj, že je jí je w světle slunečka wypraný, bílý, krásný bílý jako jasný deň; jiné zase zvelebovaly ty pěkné čipečky okolo, až naposledy každá měla najpěknější. Mládenců to mrzelo. Ján Malina powí k pannám: nepřijďte sa ne, wet nám wy jich zase dáte w sobotu, a to aj za čtyřku zwadlých kwětů. Slovo to popůdilo panny, hned si wšecky daly slovo na jejich pannenské wěnce a party, že kteráby z nich ten ručníček zpátky dala, nikdy si nebude smět ani smutnú, ani weselú pesničku zazpíwat a to nikdy, ani led trámu bude trhat. Kteráby ale aj to přestúpila, nebude smět party nosit potom. — Jedna stará babička měla mezi pannami wnučku; táto powí: Nezaklinajte sa bletky moje tak wělice, nezaklinajte, to je uedobře! —

Že ale o jednu pannu bylo méně než mláďenců, panny odsúdili, že Pawel Stonoha, který ručníčka svého z pokuty neměl komu dat, na místo toho musí dále něco zahádat, aby ani on nezůstal o suchu. I zahádal tedy mladý Stonoha takúto hádku:

„Husár mi wychowal mať pod holým nebem,

Wína nepijala, nepohrdla chlebem.

Můj holič mňa najprw ostržhá, oholt,

Potom trř podreže — hádaj či mňa bolí?

A led už dušička ze mňa wyletěla,

Zubyčky wyščerím z bledučtěho těla.

Děti já naplodím jako hora listu,

A led sa napijem, plachtu lúbím čistú.

Dítky moje wšecky swěta řeči znajú,

Němé jsú, předeč sa s každým showárajú.

Kdo mňa zná poháňat, dobře sa mu wodí,

Co hned aj rol nemá, proto sa mu rodí.

W kosť sa nespottm, handry oreu, rysem,
S dobrým pohontčeuu dobre si já žijem."

Po této hádance dodal mládenec Stonoha tyto slo-
wa: túto hádku níko nesmí hádat, jen panny; a která
neuhodne, musí wrátit bílý ručníček mládencowi zpátky.
Strnuly panneny nab tauto wýminkau, jakby jich byl ži-
blawau pohlabil, zlešly sa o svoje ručníčky, a w strachu,
čože by člověk uhádel? Hábdaly to ty panneny, wšselijak
hábdaly, nebo by ty ručníčky nebyly raby na zpátky daly,
nebo sa na ten pád smutných aj weselých zpěwů na pan-
nenstě wěnce i party byly wšsetečně prodříkaly, slowem
pannenstým zawázaly; ale bílé, pěkné, krásné ručníčky
mosely dat zpátky, nebo ani jedna orecha nerozbila. Mr-
zalo to, bolelo to, ty bewčátka, že takto schodily, takú
hanbu získaly, tak lehúnto k nim ty ručníčky přišly, a
tak lehko zas přeč išly; snadno jich nabyly, snadno aj
pozbyly. A wšseděho toho byla příčina ta družička, co
první návrh k tomu urobila. Dobře sice myšlela, ale
zle to wypálilo. Wšseci mládenci sa zase pššili, ručníčky
na pokusšení porad wytahowali, přehledali, přetrásali,
pěkné jich witali, jak sa jim tam, kde byly, wobilo, wy-
ptáwali; wychwalowali si jich, jak sú utěšené, pěkné, krás-
né, nowučické nowé, jen wčera kúpené. Jedna z přítom-
ných matek, chtěla neborčám pannám z této kaluže wen po-
moci, a zahábala mládencom:

"Suka nemám, nepřebírám,
Gajdos nejsem, gajdujem,
Po nocách rád rajdujem,
Po cinteroch wandrujem.

A tam plačem, plačem, plačem,
Dwa lampášky nosim, śláćem;
Gazdinka pri peci w zimie,
Se mnau spolu — prade — dżime !"

Pět mláďenců hñed wytkřřřlo, že je to obrázek faleš-
ných ženětek — „ŁocŁa“ a obraběli sa tým osvědčením,
že bílé ručěníčky jen pod tau wýměnkau přinawrátia pan-
nám, řed sa jím přebloží tři pohádky, a oni by ze
wšřeckých třech ani jednu neuháblí. Tu už pannám
řhastly wšředky náďěje — Bože můj dobrý ! wzbýřchaly ři
neborcky, řbože by ze třech neuhádel aspoň jednu ! Ale
řme řchobily, neřřřastné ručěníčky, tam jsů nasse pěkně, řlo-
wenřřě pěřníčky ! Jako jen na tu trawěřku řhobíwat bu-
deme, řed ři žpíwat nebudeme ; jako ty žralé řěžěřky žej-
nat budeme, řed ři žpíwat nebudeme ! Jakože to řeno hra-
báwat budeme, řed ři žpíwat nebudeme ! Najwřř to mržalo
nassu řhytrů družěřku, ... ona to wšředō nawařřila ř jejř
návřřem. Łáto řed řessřřwala wšředky myřřřlenky, řháněřla
wšředky muchy dohromady, jařby tům mláďencōm přes řo-
zum přeběřřla. Maraz řtane hore a we jmenu wšředčých
pannen, projewřř tento návřř : „Řdokoli ž hostow muž-
řřých přebloží řalé tři pohádky mláďencōm, ž řterých ani
jednu řáden ž nřch nerozřřřřřřř, řen ři ža odměnu ž pannen
tu najřřřřřřřřřřř bude moct wybrat do prwněřho tancu.“
Že wšředčých řřan řetěřly řádanky jař orečy ze řřomu ; ale
mláďenci jejřch ručěníčky pewno ři bráněřř, jařo obležěřř,
řřwau pewnořř, — wšředky řredloženě řádky hñed pěkně
uháblí. Dřotár, před řřolem pěkně wyumřřřwany, sa ne-
řřaral o nic, řen ři jen potahowal do řaněřřa, a rozřřajo-
wal pěkně, wolně, dobrě řečenečky, řřřřlowal sa ř obě-

ráuim kofteček, pašoval s upečenými husámi, zajídal
chutné syrničky, bélešty, makovníčky, lešvarničky, zapí-
jal si a utíral od dobrého vína mokré, od chutných pečé-
nek zamaštěné fúzky, hned o svoju kofellu, hned o bílu
na stole plachtíčku. Nasýtěný dokonále, odřechnuw si od
práce, wstane hore lioty sa. či ty pannenky zadržá
řlowo aj z ohledu jeho osoby? Celá společnost, která na
milého drotára byla cele zapomenula, sa zvědawe a we-
řelo ohlédla na něho — a pannenky odpowěděly wřlóně :
o zadržíme drotárku, prawda že zadržíme, jashby ne ?
proč by sme nezadržaly? Wřřecky půjdeme s Wámi radem
do tancu a tař Wáš wywrtíme, že no ! jak nám dopomožete
ř ručnířkom a dobře do řiwého řahábáte ; a jedna weřelá
dobala s wřlóným něřným úřměřem : a potom si wřřecky
budeme řpřwat : „Rara, rara, rara, ra ; Dostanem si dro-
tára.“ Jak trůřáte wyhrát, řrajanřto, jen řahábajte řměřlo.

Može teda, páni mládenci, započal drotář, chystajte
rozumy, lebo biele ručnířky — řábajte řwo je to ?

„Každá řrářa mňa má, ale řiadna panna,
První řa řobudim na uřwřřě rána.

Som w ruři, w řahradě, beže mňa wřřař je řwět,
W řimě řom řá řlawa, nemá mňa celý řwět.

Dčera mňa má řaždá, ale matka niřby,
Čnoř je tiež beřo mňa, ale nie řu řriwby.

W Január — řebruár — Mare — Aprřl řwřtnem,
W utěřřenom Májí z řoreňa řa wytnem.

Na řuce řyřbujem, ale w trávě trřim,
Wo Wiedni neřyřwám, w Pařři řa řořim.

Netařřem w dolině, řen na wřřoch, w hore,
Nemá mňa řluněkřo, widiř ma na řore.

Keď wyletim z britwy, smrt w nej môžeš spiť,
Keď máš krawa strati, môžeš to aj wypit.
Drotárom na každej ruke jedno sedm,
Z Trenčína do Wáhu jedným okom hľadím.
A to je len diwno, žijem ti ja w mori,
A wo wodě neisem, isem wšade kde hori;
A predea w plament, w ohni, lebo w dymě,
Mňa na darmo hľadáš — tam sa newidíme!"

Drotár sednul. Pannám sa počal od srdetka ľasť
kamen odwalowat, mládenct krčili čelo, žúžili oboči, ja-
ky jím byl drotár ty ručníčky už za rožky z wačku wyta-
howal. Keď žaden z nich neuhádel prwú, zahádal Drotár
ďále pohádku druhú takto:

W zašlutom zámku w utajenej chýži,
Zašlnutá pani s dukátni sa hraje.
Diamantow, zlata, na centy tam leží,
Grad jej otáčajú zlatolísté háje.
Z wábnej twáre její nádeje sa smějú,
Wšat sa len náhodou wo skutok otklejú.
Bohatá ta pani! predea pýta, bere,
Čím ju wiacej lúbiš, tým ťa wiacej dere.
Zriedka obohati tu i tu chudáka,
Dáwa paš do psoty, diplom za žobraka.
Zašlnutá pani w dobrej wuoli bola,
Umlentila rozdat ľubom své poslady,
Dewetdesiat owiec zlatorúnných z pola,
Dala domow dohnat do tmawej obrady.
Trom barancom diwym na tentie nožičky,
Čertom dala prísut ľahké potkowičky,

ránim kofteček, pašoval s upečenými husami, zajídal
chutné syrničky, bélešky, makovníčky, lešvarničky, zapí-
jal si a utíral od dobrého vína mokré, od chutných pečé-
nek zamaštěné fúzky, hned o svoju kofselu, hned o bílú
na stole plachtíčku. Nasýtěný dokonále, odrychnuv si od
práce, wstane **hore a zplyla sa**, či ty pannenky zadrží
sľowo aj z ohľedu jeho osoby? Celá spoločnosť, ktorá na
milého drotára byla cele zapomenúla, sa zvedawe a we-
selo ohľadla na něho — a pannenky odpowěděly wľídně :
o zadržíme drotárku, prawda že zadržíme, jasoby ne ?
proč by sme nezadržaly? Wšsecky půjdeme s Wámi radem
do tancu a tak Wás wywrtime, že no ! jak nám dopomůžete
k ručníčkom a dobře do živého zahádáte ; a jedna weselá
dobala s wľídným něžným úsměchem : a potom si wšsecky
budeme zpíwat : „Rara, rara, rara, ra ; Dostanem si dro-
tára.“ Jak trůfáte wyhrát, krajanko, jen zahádajte smělo.

Može teda, páni mládenci, započal drotár, chystajte
rozumy, lebo biele ručníčky — hádajte čwo je to ?

„Každá krása mňa má, ale žiadna panna,
První sa zobudím na uswitě rána.

Som w ruži, w zahradě, beže mňa wšsat je kwět,
W Rímě som já hlawa, nemá mňa celý swět.

Dcéra mňa má každá, ale matka nikdy,

Enost je tiež bezo mňa, ale nie sú křiwdy.

W Január — Február — Mare — Apríl křitnem,

W utěšenom Máji z koreňa sa wytnem.

Na lúce chybujem, ale w trávě trčím,

Wo Wiedni nebywám, w Parži sa zočím.

Nekastem w dolině, len na wrchoch, w hore,

Nemá mňa slunečko, widiš ma na zore.

Keď vyplietim z britvy, šnúr w nej môžeš šípiti,
 Keď máš krawa stratiť, môžeš to aj wypiti.
 Drotárom na každej ruke jedno sedm,
 Z Trenčína do Wáhu jedným okom hládkm.
 A to je len divno, žijem ti ja w mori,
 A wo wodě nejsm, jsem wšade kde horí;
 A predea w plameni, w ohni, lebo w dymě,
 Máš na darmo hladáš — tam sa newidíme!"

Drotár sebnul. Pannám sa počal ob srdečka ťažky
 kamen odwalovat, mládenec krtili čelo, zúžili oboči, jak-
 by jsm byl drotár ty ručníčky už za rožky z wačku wpta-
 howal. Keď žaden z nich neuhádel prwú, zahádal Drotár
 dále pohádku druhú takto:

W zašlutom zámku w utajenej chýži,
 Zašluta pani s dukátni sa hraje.
 Diamantow, zlata, na centy tam leží,
 Grad jej otáčajú zlatolísté háje.
 Z wábnej twáre její nádeje sa smějú,
 Však sa len náhodou wo skutok otklejú.
 Bohatá ta pani! predea pýtá, bere,
 Čím ju wíacej lúbiš, tým ťa wíacej dere.
 Zriedka obohatiť tu i tu chudáka,
 Dáva paš do psoty, diplom za jobráka.
 Zašluta pani w dobrej wuoli bola,
 Umienila rozdať luďom své poklady,
 Dewetdesiat owiec zlatorúnných z pola,
 Dala domow dohnat do tmavej ohrady.
 Trom barancom divným na tenké nožičky,
 Čertom dala prifut lahle potkowičky,

„Kdo w ohradě tmawej, a to na prwý chmat,
S dwanáš potkowkami lapené budeš mať,
Toho prebohatať čaka tu odplata,
Do wuole si muože nabrat z muojho zlata.“

Jak sa wolá tmawá owčtaren tej hádky?

Mládenci mľkali, ručníčky chystali, a pannám w sr-
dečku radošti škáľaly. Drotár si pýtal trocha z toho hria-
tyho, aby sa jessťe aj na tu tretí potúžil. Wssecky pan-
nenky hned ho obšťočili a dwě družičky hned aj posľužily,
Každá s plným hrnčikem. Ani jedné nebal kossika, nebo
by to nebylo ani swědčalo taký nemores wykonat — wypil
z oboch hrnců a pať zpýtal sa mládenců, či sa nepodajú
aj bez tej tretej hádky? Někteři sa aj začali klonit, ale
w nádeji, že snád — odpowěděli: chceme jessťe aj tu třetí
počut. Drotár:

„Zo sštyřčlenowiego mena hned prwý člen,
Tri tisíc aj dwe sto má w jednom centě mjen.
Druhý, do troch rázow máš al si nje loter,
Može začnt hádat, jeden: semel, bis, ter!
Kdo oštatok nezná, hněwat bych sa mosel,
Weť ten uhádne aj s dlhým uchom osel.“

Mládenci: Ej bohďaj ta parom rád měľ, aj s bro-
tárem! ten nám už do žiwěho trájá. Popodávali kažďo,
jak žbitě wojšto zbroj, blěle ručníčky wštěžným pannám,
které uradowané dw milěho drotára nezebly. — W tom
wstúpil Gajdoš. Drotár hned přestočil štůľ, rozkázal si
najprw Solo tanec: „Džemeľ,“ potom tú: „W patě
trn, w patě trn.“ A až přebne on wssecky pannenky poč-
núc od družičky, do wuľe wylřutit radem, potom sa wsse-
ďo pri trřlulujících gajdencoch: „Anička maličká, řde si bo-

la" začalo wrtět, strúcat, živo, hybto, weselo, po holénkách sa bit, na blaně pléšťat, na prsty lúšťat, tu i tu zawisťowat, ġajdossowi do hůta ġrosse hádzat. Swadba stála w plnom kwětě! Wsěcko bylo blaženě! Až ty stěny weselé! A jak bylo aš nassemu Šipowštemu okolo srdce? Ach pěkně, jasno, jako na wšsluní! Jako tomu, kdo po blůhě, bůrliwě, nepokojně plawbě, wssemi nassťastnými wětry zmšťtaný, doplynul sťšťastliwě na břeh na zelený, dostal sa do přístawu pokojněho. Jak sťšťetné duffi, která mnoho, welmi mnoho přetrpěla, a w trápení předce w prozřetednost boží nikdy nezůfala, wíru a dobré swědomí až do konce zachowala! Po tať blůhých, welmi blůhých, smutných, těžkých rokoč, w kterých nassťěstí wssedý ostré sťšpy do něho wmetalo, — dnes to byl první den weselý, radostný, w duffi jeho pokojný, blažený. Ach nebo, řed po blůhém trápení jeden, dwa dni weselé nastanu w životě, řlowěť lehce zapomíná aj na dwadcetletý řtříz w sladřě přítomnosti!

„W zeleném hájičku ptáček wyzpěwuje;
Nezpěwaj ptáčátko tať pěkně weselo!
Za řrowím zeleným, sťřelec řa už cílí. —
Ach řasto řiřtučkú řtudničku na poli
Zanesú wěťrowé, zawalují břehy;
Často bleř nassťěstí do radosti bije,
Řed řlowěť z řalicha blaženosti pije.“

Swadba stála weselá — muzykanti hráli. Ale osudné řalostně mračna už byly rozťáhnuté nad weselým domem Šipowšřch. Jeřřtě řa w domě jeho raduje, weseli;

prozpěvuje wšedto; — chwilečka!... troje ošamihnutí po-
mine, a dům Lipowského smutný, žalostný bude, jako
hrob — smutný a žalostný, jako ještě nikdy! U prostřed
najvolnější weselosti, wtrhne kwapně do jizby ozbrojené
vojsko, — Lipowského chytí, promazmi mocnými mocně
powázali, do paut železných těžko ořovali, dům celou
celý popřewracowali, peníze, dukáty do pět tisíc zlatých
nassli, wšedto sebau wzali, jeho samého z naložením súbu
a wrchností, z náručí zúfáníwé rodníky wtrhnutého, pod
ostrau stráží přeč před sebau hnali. Swadba sa změnila
w plač a twlení, žádný neznal příčiny uwěznění Li-
powského, ani on sám. — —

* *

Právě w tom čase, do kterého chystání a strojení sa
že swadbě u Lipowských padá, obíhala hrůzoplňná nowina
po celém okolí. Jakási zbojnická banda byla w noci napa-
dla jistého žida a žádala peníze. Židát peněz anebo neměl,
anebo nechťel wyjewit. Zúpežníci přistúpili k mučám.
Mladú židowku před očima židowýma powázali, nebožíz-
mi do paty wrtali, ale newyznala wíce jen 20 zlatých a
w mučách hrozných dokonala. Ze židáka rezali a drali kožu
za žíwa, ale newyznal ani tento jiného. Jedno malé ži-
bátko splassené ze sna začalo w lehu welmi křičat; toto je-
den z lúpežníků probodnul nožem do útlých prsěků. Peněz
w domě židákowém nenasli wíce, jen jak sám wyznával
20 zl. Wellé podezření pobílubrawosti na tomto hrozném
stutku padlo aj na kramára (Hrajnoba). Proto byl uwě-
zněný a wysšetrowaný. On ale s úplnau ducha přítomností
tajil wšedto před súdem, wylázał sa schytrale a wymíl ze
wšedčého tať, že byl na swobodu propuštěn se swědectwím

neminnosti. Jduce z temnice, pristawil sa w jednom hostinci — u cesty. Ze byl prawě weltrh, celý hostinec byl přeplněný ludem. Nassli sa hned aj jeho dáwní známí, kteří ho obstali a wšelakými otázkami obsypali. To mu podalo příležitost, že wytáhel svědectwí neminnosti, a každému ho s chlúbau a s chwastáním uložowal. Při tom mu wyletělo tu i tu trpké slowo proti nespravedlivému nakládání s nim světské wrchnosti — a wšeobecne politování přítomných dostalo sa mu za podíl.

W tomže hostinci seděl také jakýsi měšťan, kterého před rokem byli wykradli. Tento si poznal na tramárowi a na jeho ženě kúsky štatů, které mu tentrát odňaté byly. Měšťan tento ide nezpozorovaný i hostinskému, šepne mu cosi do ucha a wyšel wen. Hrajnoha mezi tím, netuše ani nejmenšího nebezpečí, chutnal a howěl si s pečenkami a dobrým winem. Naraz wtwapí do hostince silná ozbrojená stráž, — Hrajnohu powážju. On žádá zwědět příčinu, proč s nim takto nakládajú? Měšťan okradený oznámil mu příčinu. Začal sice tajit, ale bylo na něm poznat zle ukrýtu přetvářenost, zleknutí patrně mütlo mu aj řeč. Darmo bylo wšedco, mosel zase do toho samého wězení zpátky, z kterého jen před několik hodinami byl na swobodu wyšel.

Hrajnoha sa před súdem poznawu postawený, swau obhajowau zbrojau zase začal wšemožně bránit — tajil, zapíral wšedco; ale jeho mladá žena — či co byla — při slíbeném omilostnění jí samé, wyznala, wyhradila strachem a nádejsami přemožená, wšedco. Hrajnoha wida své nerowné, wida wšedco prozraděné, wida sa na smrt obžalováného — složil hrůzoplne wyznání swých zločinů před

prozpěvuje wšedto; — chwiłečka!... troje okamihnutí pomine, a dům Lipowského smutný, žalostný bude, jako hrob — smutný a žalostný, jako ještě nikdy! U prostřed najvolnější wesclosti, wtrhne kwapně do jizby ozbrojené wojsko, — Lipowského chytí, promazmi mocnými mocně powázali, do paut železných těžko ofowali, dům celučky celý popřewracowali, peníze, dukáty do pět tisíc zlatých nassli, wšedto sebau wzali, jeho samého z naložení súdu a wrchnosti, z náruči zúfánlivé rodníky wytrhnutého, pod ostrau stráží přeč před sebau hnali. Swadba sa změnila w plač a kwilení, žádný neznal příčiny uwěznění Lipowského, ani on sám. —

* *

Právě w tom čase, do kterého chystání a strojení sa ke swadbě u Lipowských padá, obíhala hrůzyplná nowina po celém okolí. Jakási zbojnická banda byla w noci napadla jistého žida a žádala peníze. Židát peněz anebo neměl, anebo nechtěl wyjewit. Zúpežníci přistúpili k mučám. Mladú židowku před očima židowýma powázali, nebožičmi do paty wrtali, ale newyznala wíce jen 20 zlatých a w mučách hrozných dokonala. Ze židáka rezali a drali kožu za žíwa, ale newyznal ani tento jiného. Jedno malé židátko splašené ze sna začalo w leku welini křičat; toto jeden z úpežníků probodnul nožem do útlých prsěků. Peněz w domě židákowém nenassli wíce, jen jak sám wyznával 20 zł. Welké podezření podilubrawosti na tomto hrozném skutku padlo aj na kramára (Hrajnoba). Proto byl uwězněn a wyšetrománý. On ale s úplnau ducha přítomností tajil wšedto před súdem, wylázał sa schytrale a wymíl ze wšedčého tak, že byl na swobodu propuštěn se swědectwím

neminnosti. Jduce z temnice, přistavil sa w jednom hostinci — u cesty. Ze byl právě weltrh, celý hostinec byl přeplněn ludem. Naskli sa hned aj jeho dáwní známi, kteří ho obštali a wšelikými otázkami obsypali. To mu podalo příležitost, že wytáhel svědectwí neminnosti, a každému ho s chlúbau a s chwasťaním ulazowal. Při tom mu wyletělo tu i tu trpké slowo proti nespravedlivému nakládání s nim světské wrchnosti — a wšseobecné politování přítomných dostalo sa mu za podíl.

W tomže hostinci seděl také jakýsi měšťan, kterého před rokem byli wykradli. Tento si poznal na kramárowi a na jeho ženě kúsky štatů, které mu tentrát obňaté byly. Měšťan tento ide nezpozorowaný k hostinskému, šepne mu cosi do ucha a wyšel wen. Hrajnoha mezi tím, ne tuffici ani nejmenšího nebezpečenstwa, chutnal a howěl si s pečenkami a dobrým winem. Maraz wkwapí do hostince silná ozbrojená stráž, — Hrajnohu powážú. On žádá zwědět přčinu, proč s nim takto nakládají? Měšťan okradený oznámil mu přčinu. Začal sice tajit, ale bylo na něm poznat zle ukrýtú přetwátenost, zleknutí patrné mútilo mu aj reč. Darmo bylo wšsedo, mosel zase do toho samého wězení zpátky, z kterého jen před několic hodinami byl na swobodu wyšel.

Hrajnoha sa před súdem poznawu postawený, swau obyčejnou zbrojau zase začal wšsemožně bránit — tajil, zapíral wšsedo; ale jeho mladá žena — či co byla — při slíbeném omilostnení jí samé, wyznala, wyzradila strachem a nádejami přemožená, wšsedo. Hrajnoha wida své nerowné, wida wšsedo prozradené, wida sa na smrt odsuzeného — složil hrůzoplně wyznání swých zločinů před

súdem. Nejen že lúpeže provozoval od dávnych, dlhých rokú, ale aj mnohé vraždy a newinné životy leželi na jeho svedomí. Prostosrdečných přátelů a známých, mnohých cestujících, s kterými sa do wlicného showoru byl předně pustil, ba i swau první ženu a své wlastní dělatko, byl swau rufau zamraždil. Po tomto wyznání do-
dal s chladným smíchem: „Rebch sa jen tentokrát byl wyswobodil, tedy bych sa byl wšedým sudcom, wšedým tēmnicám a wšedým katom wysmál.“ — Žádným způso-
bem ale nebyl k naklonění, aby swojích kamarátů udal. Pewně twrdil, že sa on na jejich jmena a obydlí nikdy nedotazoval. Sudcowé jen dotírali a dotírali na něho; ale bez prospěchu, nadarmo. Konečně, po jedné dlhé, zamyslené, napnutosti plné chvíli, sa wyslowil, že je-
dnoho tedy předce může prozradit, a to takého, který při wšedých jeho lúpežech a vraždách od dávnych rokú jeho nejwěrnějším spolutowarýšem byl, a na wšedém podíl bral. Na zwědawú otázku zwědawých sudců, kdo by ten byl? jmenowal bezbožný Grajnoha, nasseho statečného Lipowského. —

Právě stála, jak sme widěli, Aničkyna swadba, keď Lipowského na rozkaz súdu odwedli w putoch okowaného. Hned při prvním wysšetkowání wyznal Lipowsky upřímně wšedo, jak ho jedentkrát Grajnoha newědomého zwedel do hor, a powypřáwal celú udalost důkladně. Dstatní ale, jak sa samo sebou rozumí, zapíral, za nepravdu wyhlassowal a k ničemu více sa přiznat nemohel. Lipowsky a Grajnoha postawení byli z oči w oči. Grajnoha mu aj do očí s celau smělostí twrdil wšedo to, co před sud-
cemi byl na něho zlomyslně uwalil. Wšedý prosby pro

wšemohaucího, spravedlivého a wšewědícího Boha, wšedý slzy Lipowského, neprorokly zatwrdilé srdce zlosyna. — Grajnoha setrwal důsledně při swém nepřawém udání, s osvědčowaním a zaklínáním sa s welikau přísahau, že je hotowý za prawdowost každého slowa dussi swau položít.

Ke wšemu tomuto přistúpilo ještě to, že u Lipowského, jehož chudoba wseobecne známa byla, taž značnú summu peněz nassli. Darma bránil chudák swú newinnost wyznáním nejupřímnějším — wšedco, co udáwal, powažowané bylo jen za chytrú wýmluwu. Tomu nikdo nechtel wěrit, žeby ten otrhaný starý Hoodinár takú summu peněz byl při sobě nosíwal. Wšedco proti Lipowskému bylo více než wíce podobné. Grajnoha a Lipowský byli odsúzení prawazem jednohlasně na smrt. Náhlý posel na koni letěl do nedaletého města pro lata. Odsúzení byli weřejně wystawení.

Smutná nowina o odsúzení Lipowského wšedých obywatelů te wěsnice, w které bydlel, dojala boleštně. Newiděls tam nikde weselé twáče, nikde suchého oka, kteréby nebylo zaplakalo. Po nassich slowenských dědinách lud zateštní, zabolí ho cosi, — zateštní led někde u chodníčka, u cesty, známý dáwný strom wytnú, okolo kterého i oni i otcowé jejích do susedného městečka chodíwali na trh; tak oplakáwali nyní dobří susedé nešťastného Lipowského, který nikdy nikomu nic neublížil, a led nemohl spomoci, aspon jistě nezastřodil, žádnému nikdy osydel nešťěstí nestrojil. Těch w jeho domě nalezených pět tisíc zlatých ale, i susedům jeho zmútilo hlavy a dosawádní dobrou domnětku o něm. Znal jej sice každý jako statečného poctiwého člověka, ale znal swět i jeho chudobu. A tu naráz z této chu-

dobry jak wytkwilo tak, toliko bohatstwi! „Kdoby to byl jen myslel o tom člověku, že ten po takových chodníkoch kráča!“ bylo všeobecné posuzování nešťastného, tak mluvila ze sousedů jeho aj zavisť, která sa vždy i penězom bližního přitovarýšit zvykla. Ze světe to tak ide: je-li kdo chudobný, nemá-li nic, obyčejně si ho málo kdo všimne, a mnohý powí — to je trhan, nic nemá! Je-li kdo bohatší, to má zase závisťníků a utrhačů, kteří tikají, — našlamal, nadržal ze světa! Tak lidé aj šťastní nešťastného Lipowského záviděli, nepravě posuzovali; žeby to od starého Hobinára byl zdědil, to za bájkou drželi. Aj sudcové, aj sousedé odsuzovali a odsúdili Lipowského, jen ten nebeský súd tam hore, který všecko widí, sádil jinaké. Ach na zemi této často jinaké sádí svět, a jinaké nebe! Živá duša sa neukázala w Osudném na tom místě, kde stál smutný Lipowského domček; jakby klatba veliká byla spočívala na něm, každý od něho božil a daleka, a vyhýbawal mu jako čerstmému hrobu w noci wen z cintera u ždi, w kterém nešťastného samowraha byli w tichosti pohrobili po západu slunečka božského, aby mu ani jen do hrobu nezasvětilo. A w smutném domčku ta úbohá rodinka! Jen před wčerem byl ještě dům jejich domem weselosti, a dnes už smutnější od smutného hrobu. Jen před wčerem weselá swadba, radost, ples, hubba, zpěwy; a dnes plač, nářeky, zúsanlivé wydechy, zalamování raut tam hore do nebe, a žalostný pohřeb toho, který bez pohřebu do hrobu musí, do přewčasného! Byl tu w malikosti — obraz dnešního. Od plátu a nářetu, diw sa stěny nerozstupowaly, — a u dveří w kuchyni pláčem tímto znepokožený a zbáčený domáci pšil,

zavýjal do nebe hrůzy a bólu plným nepřetrženým výtím. Zavýjání jeho přivolalo celé stádo psů z celé dědiny k domu Lipovských, kteří v hustých hrbách bez porádku obstoupili kolem domček a všeci souhlasně počaly zavýjat a zafílat do výsosti jejich strážlivé volání: „úú úú úú úú!“ jakoby se všecy mětry na světě byly přes úzký puštinu staly prolomily, jakoby ať oni byli volali k Stvořiteli: Vševědúci, jen ty vidíš nevinnost, jen ty můžeš spomocť!

V tom klesne celá rodina na kolena na zem, menší i větší dítky sepínají ruce k nebi, — že se budá modlit. Matka vezme do ruky modlitební knížku — ach ale jak túto zahledlí, jakby se bylo těžké mračno protáhlo, do nového se všecy pustilo pláč... z té knížecy sa každodenně miluný otec jejich s nimi takto modlíval!... Pláč modlitbu učinil nemožnú. Všeci začali knížku objímat; hladit, slzami polévat, k srdečkám si vinút, že žalostným.

Red takto první zúsanlivá bolest své právo nadeškolit vykonala a moc náboženstva prámo své slabunto jen ještě přejímat počnala, jedna jistřička nádeje, v slzách ještě neutupená, zableskla v myšlenkách. A nádeje je radeš želená vzbudky; ona sa i zúsařicim jen z daleka utáje — již, uteká, umlkne hned žalost i křik. Nešťastná robitka odhodlala sa do nedalekého města, aby tam padla na kolena před súdem a prosila o milost. Teby na cestu! na cestu! Všeci! Všeci! Ve jmenu božím do města! Jen Anička samotná, tato před včerem sesobášená panna zostala doma, aby, praj, navštíwila ještě a těšila nešťastného otca... Horšé to těšení! kde ma slza slzu suffit! —

Jak vychodili Lipovští wen z dědiny, malý pětročný

chlapetek posel sa na kameň a spadna, rozrazil si do hrudi hlavičku. „Ach Bože můj, Bože můj, to je zle znamení!“ Zať vyšli wien z dědiny, pustili sa šířím polem pro ztrácení cesty; asi tři sto kroků w poli hluboko předběhl před nimi w poli naležaný polní zajíc. „Ach Bože můj, Bože můj, zase zlé znamení!“ — vzdychla si hluboko sama pro sebe zformúcená Lipowská. Ale šli z pola na hradbů cestu, postretli starého žebráčka. Kam idete dobří lidé? Proč ste smutní? Milost prosit! Milost prosit! ideme žebráčku. „Choďte s Pánem Bohem a nebuďte smutní!“ Za pět hodin přišli do jedné dědiny, wien z dědiny byl lipami ohradený cinter, tam si sedli, a oddychli newládně. W cinteri jašáši wdowicka s pěti srotami, naríkali při hrobě — při čerstwozlopaném.

Na druhý deň ráno o hodině 11. klesli rodníci Lipowského před soudem světlým, soudem spravedlivým, ale ne w šewě duci m. — Žádná milost! Žáden pardon Lipowskému!...

Z brány města wystupuje rodníka smutná — s nepořízenou; za sebou nechává město, w kterém poslední nádeje uwadly... Z brány města wyletí také s velikým hřmotem pozlácený krásný koč o čtyřech pěkných, bujných, bílých paripách. W krásném, pozláceném koč seděli dva anjele — dvě krásné, mladučké, bohaté grófsky (hraběnsky), jedna polka, druhá česka, a dvě komorné. Na zadu stáli dva pěkně vyšňurowaní mládenci. Pařipy letěly cwoalem, pyšně přebíraly hybkými nožičkami, ostrokované kopyto klesalo z kameňa ohnivě jiskřící, koč hrměl proštěblem cesty, za kočem sa dwíhal oblak z prachu, sluncečko písklo.

Robtnka Lipowská pobírala sa také středem cesty, těžkými žalostmi obtěžená. Blížky koč za nimi hrměl, oni ale neshýšeli, w zarmúcených duffičkách ještě čujnější bolesti bůřily. Koč letí již za hrbtem, vozka křičí, aby vyšli z cesty, — neposlouchá žádný; — usiluje sa rozleťné cwa-lem koně přistawit, ani tyto neposlouchají; až jak doletěti ke samé rovince, a w kočt dvě krásné, mladé hraběnký le-tem nebezpečenstwí zbledly jak slunečko, řed ho oblaky za- strú — jakoby byl uťal, pařipy zastaly, pokojně, tichúnto, jakby sa nic nebylo stalo. Rozhněwaný vozka skočí dolu a rozěšlahá silným šibem bica po smutných hlavičkách, w hrbce stúlených, uplakaných, a — chce jet dále. Ale koně za ten swět z místa! jakby byli přitroskli k zemi; ani nena- wyhlé šlahání bičem neprosnělo. Tak wypršela malá štwrť hodinka; Lipowské ušli mezi tým hodný kusel cesty. Na- jednu — schytá sa koně aj s kočem do letu, letěli jak wě- tkem, že sa koleja sotwy země dotýkaly. Po druhýkrát do- honili Lipowských nalehané, splašené, a po druhýkrát za- stali při nich pokojně, jakby jich byl k zemi přitul.

„Kdo jste? dobri lidé!“ zeptá sa jich z kočá jedna z mladých grófek, a tu spatřila na čerweno vyplakané oči, bolestmi welkými rozetwané twáře. Přivolá jich blíž, a dá si na krátce wyložit šz jejich příčinu. Po krátkem wy- sledku začaly dvě mladé hraběnký mezi sebou coši po fran- cúžky howorit a usnesli sa w okamžení na tom, že sa wrá- tia do města zpátky a těchto neshťastných wezmú sebou, aby jich w neshťastném položení jejich několiť dní we swém pa- láci, w krásných zahradách těšily a los jejich jím učinily šnestědným. Druhá hraběnka odpověděla; podržíme jich pohostinnu aspoň štrnáš dní, potom jich dobře obdaruje-

W y s a d n í d ů m.

Lipowšty a Hrajnoha seděli na smrti wysadění spolu. Hrajnoha pil a jedel, Lipowšty žalostný boj medel w srdci swém, který mu na twáři patrný byl. Bez pochyby užty skládal sám se sebou w svědomí že žilovla swého, a po chwili připrawowal sa a posílňowal k smrti tauto písni :

(Lipowšty si nábožně zpíwá.)

1. Dúsej w Boha ! wida strassnú Buři wiset nad sebou ; Když budúcnost z twáři mračnau smutná stojí před tebou.

2. Dúsej w Boha ! když do búšti Stežla twá tě zamotá, Že když hwězdu twú na púšti stryše bušta mrátota.

3. Dúsej w Boha ! když se mšiwí Proti tobě zdwiduší, Když ti lidé žlostní, štiwí Dšibla nastrosuší.

4. Dúsej w Boha, když i tobě Angel smrti pošyne, Když ti při twém tmawém hrobě čas žimota dopšyne.

5. Dúsej w Boha ! poruč Dci, Co tě trápi důwěrně ; Běh swěta jest w jeho moci, On jest šibi wšdy měrně.

6. Jeho slowo můj podwzátit Kadu lštiwých chytřáků, Šim k žábubě můj obrátit Dšibla žlých mudráků.

(Hrajnoha sám pro sebe ráhamě na jeho zpěw odpowšdá.)

1. Tomu sem nikdy newěřit, Že mám Boha nad sebou ; Ty jen dúsej ! Wšak dožúšás, Že máš smrt už před tebou.

2. W můj nůž tam buch búšal, kde je šuká hory mrátota ; Wěšt už z ošdel smrti Dúšání newymotá.

3. Weš uwidím, řed řa ruřa Kata k šlápnu přiwáže ; Či ti twůj Bůh, w něhož dúšás, Šatů pomoc uřáže.

4. Weš, řebu to angel z nebe ! Jeřli řaké nebe je ; Ž ta řého se potěření Šrdce moře jen řmřeje !

5. Tento řhubát řewně wěřš, Že je božš řření ; No, uwidím, ři je w řtutku. A ři řáden Bůh neř !

6. Jeřli je Bůh ! ři ne w i n ů š ! Řech ři přřjde na pomoc ! Uwidím — řbo, w řbrá řáwolu ! Má řyťrost ? Či řaká moc.

Na druhý deň po štretnutí sa robiny Lipowštych a řraběneř, pěťný byl den, pěťný řako řentrát, řed Lipow-

ky stroja z osudného mlhna sa byl užším vyslobobil, a potom w newědomosti w poli pod šibenican přenocoval, kde ho i wolnému ránu zpěw štriváním ze sna byl probudil. Samotná Anička, pozůstala doma, letěla hned před nšwitem, ještě posladnírát, i wšarnému domu, rozlútit sa s milným otcem. Ale — Lipowky a Praj-
noha seděli už na vysokém woze, silnan stráž obšápeným, který loně krot za krotém, tichým wlakem táhli i blížěmu wen z města poprawněmu místu. Připustěná wice nebyla, ota si wic newiděla, s nim sa nerozlútila; dobří lidé odwěbli ju wen z městěčka přeč daleko, aby nehleděla na smrt otcowu. W zúsanliwé bolesti letěla, letěla tam ju oči neshy, až w dalekých hustých horách na tři míle daleko flešla na zem, zapomněla na swět a w swětě na wšedco, bolesti, zármutku, žalosti necitila už wice žádně. Tak aj struny na trýchlozwučné harfe, ked sa na nich dláho, silno hraly žalné zpěwy, seshábnú, pospúšťajú sa a hlasy jejích wymru. W silné žalosti oslábnú struny srdce, na nichž žalost hráwá, stupnú cithy jako muž, ked s ním šaly krájal: — nebe nedá wice želu, nežli muže člowět snešti. W horách takto zaspala, nowé jily sbírala; spala dwa dni aj dwě noci aj tři hodiny. Na druhú noc i ránu, jať najtwrdšši spala, wykradly sa myšlenky we sně ze smutné hlawičky, a zaletěly na poprawní místo, aby jí oznámily, co ony tam widěly. Newiděly tam už osudných stlúpů, už byly wykopané a přeč odwezené; ale widěly tam dwě čeršwé hroby. Wrátily sa tedy do smutné hlawičky, a wyprávaly přiletěné zpátky: „Widěly sme tam dwa hroby čerstwoykopané, šibenice už nestojá, už jsú odwezené.“

W tomto sniwání začaly ze dwých jawřených očí po

smutné twáři její dva malí potůčkové slz vytekaly, jakby si tam byla žalost dvě studničky vykopala. Milénlivější přes den slávičkové sletovali ze zelených ratolestí v malých hejnách dolu, a pili žízniwe ze slzavých potůčků těchto. Slzami žalosti napojení pomyletowali do zelenobuštěných ratolestí zpátky, a do **tatýchto smutných žalunů** sa rozplynuly jejich slavné zpěwy:

„Pri zelené lúce
W lipowských zahrádce,
Před olénkem jará
Stála lipa stará.

Z těch našich hájiček
Wždy třisto sláviček,
Dobrá nocí k ránu
Zléávalo na ně.

Tam pěsničky w ráji
Naučené w raji
Zpíwali sme hlasem
Tichým nočním časem.

Zpěwy nasse jarné,
Weselé a žalné,
Sa po celém kraji
Pětně rozléhaly.

Nikomu sme nikdy
Nerobili křivdy,
Lubom neshobili
Sny sme jim sladili.

Neutržili listku
Ani ratolestku
Nezlomili tenká,
Zpíwali sme wenu.

Neptřísli sme pýtat,
Ne wčeličky chytat,
Sny sme netržali,
Ticháčko letali....

Už lípky není,
Už sa nezelení
Už leží zvalená
Zolotá z totena !

Ach nač ju zožali
Nač ju vyrúbali;
Už lípky nemáme,
Kde si zaspíváme !

Už tam onéměly
Nasse pětné zpěvy,
Ked nám lípku stali
Weseloši nám wzali.

Nejeden žebráček
Staručky chudáček
W jej sladkém chláběčku
Ušnul si chvílečku.

Náš hajíček hustý;
Dům Lipowstých pusť,
Pusté jeho okolí,
Lípy tam už nestoji.

Ach, ach, stali ju!
Lísty z něj už hntjú!

Už sme na tú lípku, už sme došliali,
Ani na památku lístečka newzali,
Ani na rozlučku jen nezaspíwali,
Ani ob konárku sa neodebrali....“

Pod týmto zpěmem spala Anička w stratěných horách
w tichučkém údolí. Pročítaná je sna, neznala sama, kde
sa tam wzala; wstala bore a hleděla po horách — ale

w horách... jen hory widěla, a do takého smutného
zpěvu sa pustila :

Darmo plačem tým horám!

Darmo sa w nich obzerám.

Nikde, nikde w sférom světe —

Mojho otca už nemám!

Hory, hory zelené!

Nečakajte jeseně;

Opadnite z listu dolu,

Hory, hory veselé!

Moje červené líčka!

W každem jedna ružička,

Uwadnite, oblednite,

Remá otca Anička!

Bez slunečka zmadne květ,

Bez otca je smutný svět.

Ach kdeže je k nebi cesta...

Letěla bych za ním hned.

Hora sa rozželeňá,

Čo aj zmadnúť mosela,

Ale moje smutné světy,

Sa wiac nerozveselá.

Reprisnilo sa mi to,

Ach že já schodím takto!

Kdo by mi to byl powěděl

Bože, Bože, Bože můj!.....

A tu sa pustila do tak hlasitého pláču, že aj ty da-
léhé hory w oblase s ňou plácaly. „Ach můj dobrý otec!

Už lípy není,
Už sa nezelení
Už leží zvalená
Žolotá z žolena!

Ach nač ju žolali
Nač ju vyrúbali;
Už lípy nemáme,
Kde si zaspíváme!

Už tam oněměly
Nasse pěkné zpěmy,
Ked nám lípu stali
Weseloš nám wzali.

Nejeden žebráček
Staručký chudáček
W jej slabším chláběčku
Ušnul si chvílečku.

Naš hajíček hustý;
Dům Lipomšťských pustý,
Pusté jeho okolí,
Lípy tam už nestojí.

Ach, ach, stali ju!
Lísty z něj už hnijú!

Už sme na tú lípu, už sme došliali,
Ani na památku lístečka nemzali,
Ani na rozlučnú jen nezaspíwali,
Ani ob konárku sa neodebrali...“

Pod týmto zpěmem spala Anička w stratěných horách
w tichúčkém údolí. Pročtená že sna, neznala sama, kde
sa tam wzala; wstala hore a hleděla po horách — ale

w horách... jen hory widěla, a do takéhoto smutného
zpěvu sa pustila :

Darmo plačem tým horám!

Darmo sa w nich obzerám.

Nikde, nikde w šírom světě —

Mojho otca už nemám!

Hory, hory zelené!

Rečakajte jeseně;

Dpadnite z listu dolu,

Hory, hory veselé!

Moje čermené líčka!

W každem jedna ružička,

Uwadnite, oblednite,

Nemá otca Anička!

Bez slunečka zwadne květ,

Bez otca je smutný svět.

Ach kdeže je k nebi cesta...

Četěla bych za ním hned.

Hora sa rozzeleňá,

Čo aj zwadnúť mosela,

Ale moje smutné světy,

Sa wiac nerozweselá.

Neprisnilo sa mi to,

Ach že já schodím takto!

Kdo by mi to byl powěděl

Bože, Bože, Bože můj!.....

A tu sa pustila do tak hlasitého pláču, že aj ty da-
lelé hory w oblase s ňou plakaly. „Ach můj dobrý otec!

dobry jak vykwitlo tak, toliké bohatství! „Kdoby to byl jen myslel o tom člověku, že ten po takových chodničích kráčí!“ bylo všeobecné posuzování nešťastného, tak mluvila ze sousedů jeho aj záměst, která sa vždy i penězom blízkého přítomaryšit zvykla. Ze světe to tak ide: je-li kdo chudobný, nemá nic, obyčejně si ho málo kdo všimne, a mnohý powí — to je trhan, nic nemá! Je-li kdo bohatší, to má zase závistníků a utrhačů, kteří takají, — nasmal, nazdíral ze světa! Tak lidé aj sítěst nešťastného Lipowského záviděli, nepravě posuzovali; žeby to od starého Hodynára byl zdědil, to za bájku drželi. Aj sudcové, aj sousedé odsuzovali a odsúdili Lipowského, jen ten nebeský súd tam hore, který všedo widí, súdil jináče. Ach na zemi této často jináče sádi svět, a jináče nebe! Živá duša sa neukázala w Osudném na tom místě, kde stál smutný Lipowského domček; jaby klášba veliká byla spočíwala na něm, každý od něho bočil z daleka, a vyhýbowal mu jako čerstvému hrobu w noci wen z cintera u zdi, w kterém nešťastného samowraha byli w tichosti pohrobili po západu sluncečka božského, aby mu ani jen do hrobu nezaswtílo. A w smutném domčku ta úbohá robitka! Jen před wčerem byl ještě dům jejich domem weselosti, a dnes už smutnější od smutného hrobu. Jen před wčerem weselá swadba, radošt, ples, hubba, zpěwy; a dnes plač, nářeky, zúsanlivé wzdechy, zalamování raut tam hore do nebe, a žalostný pohřeb toho, který bez pohřebu do hrobu musí, do přewčasného! Byl tu w malíčkosťi — obraz dně súdného. Ob pláču a nářeku, diw sa stěny nerozstupowaly, — a u dweří w kuchyni plačem týmto znepokožený a zbitý domáci pšíl,

zamýšlal do nebe hrůzy a bólu plným nepřetržitým výtím. Zamýšlání jeho přivolalo celé stádo psů z celé dědiny k domu Lipowských, kteří v hustých hrbách bez porádku obstoupili kolem domček a všecí súčasně počaly zamýšlat a zafílat do výsosti jejich strážlivé volání: „úú úú úú úú!“ jakoby se všecí větry na světě byly přes úzký pušlinu staly prolomily, jakoby aj oni byli volali k Stvořiteli: Všewědúci, jen ty vídíš newinnost, jen ty můžeš spomocť!

W tom klesne celá rodina na kolena na zem, menší i větší dítky sepínají ručičky k nebi, — že se budú modlit. Matka vezme do ruky modlitební knížku — ach ale jak túto zahledí, jakby se bylo těžké mračno protáhlo, do nového se všecí pustilo plaču... z té knížčky se každodenně milunký otec jejich s nimi takto modlil!... Pláč modlitbu učinil nemožnú. Všecí začali knížčku objímat, hladit, slzami polévat, k srdečkám si winút, že žalostným.

Red takto první zúsanlivá bolest své právo nadešolík výkonala a moc náboženstwa právo své slabunko jen ještě přežímat počínala, jedna jistřička nádeje, w slzách ještě neutopená, zableskla w myšlenkách. A nádeje je rastleť zelená wždyť; ona sa i zúfajším jen z daleka nhláže — již, uteká, umlkne hned žalost i kříž. Nešťastná roditelka odhodlala sa do nedalekého města, aby tam padla na kolena před súdem a prosila o milost. Teby na cestu! Všecí! Všecí! We jmenu božím do města! Jen Anička samotná, tato před wčerem sesobášená panna zostala doma, aby, praj, nawštíwila ještě a těšila nešťastného otca.... Horší to těšení! kde ma slza slzu suffit! —

Žak vychodili Lipowští wen z dědiny, malý pětročný

hlapeček posel sa na kameň a spadna, rozrazil si do krvi hlavičku. „Ach Bože můj, Bože můj, to je zlé znamení!“ Zať vyšli wien z dědiny, pustili sa širším polem pro zkrácení cesty; aš tři sto kroků w poli hluboko předběhl před nimi w poli nalezaný polní zajíc. „Ach Bože můj, Bože můj, zase zlé znamení!“ — vzdychla si hluboko sama pro sebe zformáčená Lipowská. Kde sešli z pola na hradbů cestu, postretli starého jebráčka. Kam idete dobří lidé? Proč ste smutní? Milost profit! Milost profit! ideme žebráčku. „Chodte s Pánem Bohem a nebuďte smutní!“ Za pět hodin přišli do jedné dědiny, wien z dědiny byl lipami ohraděný cinter, tam si sedli, a oddychli newládní. W cinteri jačáši wdowička s pěti srotami, naríkali při hrobě — při čerstwozkopaném.

Na druhý deň ráno o hodině 11. kletí rodinka Lipowského před soudem světským, soudem spravedlivým, ale ne w šewěbúci m. — Žádná milost! Žáden pardon Lipowskému!...

Z brány města wystupuje rodinka smutná — s neporízenou; za sebau nechává město, w kterém poslední nádeje uwadly... Z brány města wyletí také s velikým hromotem pozlácený krásný koč o čtyřech pěkných, bujných, bílých paripách. W krásném, pozláceném koči seděli dwa angele — dvě krásné, mladučké, bohaté gróšky (hraběnky), jedna polka, druhá češka, a dvě komorné. Na zadu stáli dwa pěkně vyššnurowaní mládenci. Patřipy letěly ewalem, pyšně přebíraly hybkými nožičkami, ostrokované kopyto křesalo z kameňa ohnivě jiskřky, koč hrměl proštěbekem cesty, za kočem sa dwíhal oblač z prachu, slu-nečo písklo.

Hobinka Řipovská pobírala sa také středem cesty, těžkými žalostmi obtěžena. Blížky koč za nimi hrměl, oni ale nespíššeli, w zarmúcených duffičkách ještě čujnějšie bolesti búrily. Koč letí již za chrbtem, vozka křičí, aby vyhlí z cesty, — neposluchá žádn; — usiluje sa rozletěné ewalem koně přistawit, ani tyto neposluchají; až jak doletěti ke samé rovince, a w kočí dvě krásné, mladé hraběnký ležkem nebezpečenstwí zbledly jak slunečko, keď ho oblaky zastrú — jakoby byl utal, patřipý zastaly, pokojně, tichúňko, jakby sa nic nebylo stalo. Rozhňěwaný vozka skočí dolu a rozesslahá silným ssibem bica po smutných hlavičkách, w hrbce štúlených, uplakaných, a — chce jet dále. Ale koně za ten swět z místa! jakby byli přirostli k zemi; ani nena- myšle sslahání bičem neprospělo. Tak wyprssela malá ssťwrt hobinka; Řipowští usšli mezi tým hodný kusel cesty. Na- jednu — schytá sa koně aj s kočem do letu, letěli jak wětkem, že sa koleja sotwý země dotýkaly. Po druhýkrát do- honili Řipowských nalekané, splassené, a po druhýkrát za- stali pri nich pokojně, jakby již byl k zemi přitul.

„Kdo jste? dobří lidé!“ zeptá sa jich z koča jedna z mladých grófek, a tu spatřila na čerweno wyplakané oči, bolestmi welkými rozermané twáře. Přiwolá jich blíž, a dá si na krátce wyložit slz jejich příčinu. Po krátkem wyslechu začaly dvě mladé hraběnký mezi sebou coš po francúzsky howorit a usnesli sa w okamžení na tom, že sa wrátia do města zpátky a těchto nessesťastných wezmú sebou, aby jich w nessesťastném položení jejich několiť dní we swém pa- láci, w krásných zahrabách těssily a los jejich jím učinily snessťedlným. Druhá hraběnka odpowěděla; podržíme jich pohostinnu aspoň ssťrnást dní, potom jich dobře obbaruje-

me, a dáme zavěst domu. První gróffa řekla : ba samy jich potom domu doprovedíme. — Druhá smutně, dva slu-
hové dostali znamení, aby šli s touto volu a šli domu
přes, Lipowských ale volaly gróffy, aby si posedali hore,
a jeli s nimi s nimi, že tam možná dočad chtě bývat w pře-
stém paláci, w pěkných zahradách a wšedého budú mět doš.
„Ach děkujeme, pěkně děkujeme, milostivé paně! Bůh wám
odrlať za waffe dobré srdce! Ale w rajských zahradách wa-
šich pro nás nekritnu ruže potěšení; kdo stratil newin-
nost aneb jako n. y weselešť srdce, ten z raje ničtá, — my
s wám nepůjdeme. Bůh s wámi! „Pospícháme, ještě na-
posledy chceme milého otca a manžela widět.“ — Mladé
gróffy nepuštily jich přet, ale použily, widíce to, malého
slamu, a šlily, že jich ještě dnes na tomto koči dají za-
wěst, tam budú chet, — tajně ale myslely si, najšáž jich
jen s nám dostaneme, uspokojiti nešťastných bude naše
wěc. Posedali tedy na koč: matka Lipowská, děti, zeť, sa-
mi newěděli, co sa to s nimi děje. Wozka sa obrátí a bílé
koněky pospíchají do města zpátky. Jako ale před tým tá-
hli koč za sebou, co nejakowé lehunté perečko, tak wčil jen
s napnutím wšedých sil hýbali sa z místa, jakby jim byl
ohromné, lažké staly naložil — ach nebo žalosti, w srdci
nešťastných jsú těžké, závažné; lehunté we světě jsú jen
radošti a pokoj! Belikú úlohu wzaly na sebe ušlechtilé
hraběny! Těžké bude dílo na budící den ráno, w oša-
mžent odprawy nešťastného Lipowského, těšiti a kojiti zú-
falešných zármutek! Ale aj za toto spoluútrpné chťení la-
swého, lidumilného srdce, ušlechtilým hraběnkám, nech
je Pán Bůh milostiwý!....

W h s a d n í d ů m.

Lipowsky a Hrajnoha seděli na smrti vysádní spolu.

Hrajnoha pil a jedel, Lipowsky žalostný boj medel w srdci swém, který mu na twári patrný byl. Bez pochyby ucty kládal sám se sebau w svědomí že žiwota swého, a po chwili připrawowal sa a posilňowal k smrti tauto písní :

(Lipowsky si nábožně zpíwá.)

1. Dúsej w Boha ! wída
strašnú Buň wíset nad sebau ;
Když budúcnosť s twáři mra-
činou Smutná stojí před tebau.

2. Dúsej w Boha ! když do
bústi Stezka twá tě zamotá,
I když hvězdu twú na pústi
Strýje hustá mráclota.

3. Dúsej w Boha ! když se
mstiwí Proti tobě zbmívají,
Když ti lidé zlostní, lstiwí O-
sídla nastrojují.

4. Dúsej w Boha, když i to-
bě Angel smrti pošyne, Když ti
při twém tmawém hrobě Čas
žiwota doplyne.

5. Dúsej w Boha ! poruč
Dci, Co tě trápi důvěrně ;
Běh světa jest w jeho moci,
On jest řídí vždy měrně.

6. Jeho slovo můj' podwra-
tit Radu lstiwých chytřá-
ků, Jím i jáhubě můj' obrá-
tit Osídla zlých mudráků.

(Hrajnoha sám pro sebe rá-
bawě na jeho zpěw odpowídá.)

1. Tomu sem nikdy newěřil,
Že mám Boha nad sebau ; Ty
sen dúsej ! Wšak dobůšáš, Kd
máš smrt už před tebau.

2. W můj' nůž tam bych dů-
fal, kde je Huká hora mráclota ;
Wělit už z ostřed smrti Důsání
newymotá.

3. Weť umívím, led iá ruža
Kata i slápu přimáže ; Či ti
twuj Bůh, w něhož důfáš, Ja-
tá pomoc ukáže.

4. Weť, lebo to angel z ne-
be ! Jestli jaké nebe je ; I ta-
kého se potěšení Srdce moje jen
směje !

5. Tento chubát pevně věřil,
Že je boží křžení ; No, umívím,
či je w skutku. A či jáden Bůh
není !

6. Jestli je Bůh ! jsi newin-
ný ! Nech ti přisje na pomoc !
Umívím — kdo wybrá sláwu !
Má chytrost ? Či jaká moc.

Na druhý deň po stretnutí sa rodiny Lipowských a Hrajnoha, pěkný byl den, pěkný jako tentokrát, led Lipow-

ky srota z osudného mlýna sa byl utěkem wyswobodil, a potom w newědomosti w poli pod šibeniceu přenocoval, kde ho i wolnému ránu zpěw štrivántůw ze sna byl probudil. Samotná Aniška, pozůstalá doma, letěla hned před uswitem, ještě posladníkrát, i wysadnému domu, rozlúčiti sa s miluným otcem. Ale — Lipowšty a Hrajnoba seděli už na wysokém woze, silnau strážl obštúpenšm, který koně krot za krotém, tichým wlakem táhli i blížkému wen z města poprawnému místu. Připustiěná wíce nebyla, otca si wíc newiděla, s nim sa nerozlúčila; dobří lidé odwědli ju wen z městčka přeč daleko, aby nehleděla na smrti otcowu. W zúsanliwé bolesti letěla, letěla tam ju oči nesly, až w dalekých hustých horách na tři míle daleko klesla na zem, zapomněla na swět a w swětě na wšedco, bolesti, zármutku, žalosti necítla už wíce žádne. Tak aj struny na trůchlozwučné haršě, ked sa na nich dlúho, silno hraly žalné zpěwy, sešlábnú, pospúšťajú sa a hlasý jejích wymrú. W silné žalosti oslábnú struny srdce, na nichž žalost hrává, stupnú city jako núž, ked s ním staly krájal: — nebe nebá wíce želu, nežli může člowěk sнести. W horách takto zaspala, nowe jily sbírala; spala dwa dni aj dvě noci aj tři hodiny. Na druhú noc i ránu, jak najtworďši spala, wykradly sa myšlenky we sně ze smutné hlavičky, a zaletěly na poprawní místo, aby jí oznámily, co ony tam widěly. Newiděly tam už osudných slúpů, už byly wykopané a přeč odwezené; ale widěly tam dwa čerstwé hroby. Wrátily sa tedy do smutné hlavičky, a wyprávaly přiletěně zpátky: „Widěly sme tam dwa hroby čerstwozkopané, šibenice už nestojá, už jsú odwezené.“

W tomto sniwání začaly ze dwých zawřených očí po

smutné twáři její dva malí potůčkové slz vytekat, jakby si tam byla žalost dvě studničky vykopala. Mlčenlivější přes den slávičkové sletovali ze zelených ratolestí v malých hejnách dolu, a pili žízniwe ze slzavých potůčků těchto. Slzami žalosti napojeni povyletovali do zelenohuštěných ratolestí zpátky, a do takýchto smutných žalů sa rozplynuly jejich slavné zpěvy :

„Pri zelené láce
 W Lipowských zahrádce,
 Před okénkem jará
 Stála lipa stará.
 Z těch našich básněk
 Wždy třisto sláviček,
 Od půl noci k ránu
 Pěťávalo na ná.
 Tam pěsíčky w ráji
 Naučené w raji
 Zpíwali sme hlasem
 Tichým nočním časem.
 Zpěvy naše jarné,
 Weselé a žalné,
 Sa po celém traji
 Pětně rozléhaly.
 Nikomu sme nikdy
 Nerobili krivdy,
 Lubom nespokobili
 Sny sme jim slabili.
 Neutržli listu
 Ani ratolestku
 Nezlomili tenku,
 Zpíwali sme wenku.
 Nepřifflí sme pštát,
 Ne wceličky wptat,
 Sny sme netržali,
 Ticháčko letali....

Už lípky není,
Už sa nezelení
Už leží zvalená
Zolata z kotena !

Ach nač ju zolali
Nač ju vyrúbali;
Už lípky nemáme,
Kde si zaspíváme !

Už tam onémely
Nasse pěkné zpěvy,
Ked nám lípku stali
Weselošť nám wzali.

Nejeden žebráček
Staručký chudáček
W jej sladkém chládečku
Usnul si chvílečku.

Naš hajíček hustý;
Dům Lipowských pusť,
Pusť jeho okolí,
Lípy tam už nestojí.

Ach, ach, stali ju!
Lípy z něj už hnijú!

Už sme na tú lípku, už sme došielali,
Ani na památku lístečka nemzali,
Ani na rozlučnú jen nezazpívali,
Ani od konárku sa neodebrali....“

Pod týmto zpěvem spala Anička w stratěných horách
w tichučkém údolí. Pročtená že sna, neznala sama, kde
sa tam wzala; wstala bore a hleděla po horách — ale

w horách... jen hory widěla, a do takéhoto smutného
zpěvu sa pustila :

Darmo plačem tým horám!

Darmo sa w nich obzerám.

Nikde, nikde w šířom světě —

Mojho otca už nemám!

Hory, hory zelené!

Nečakajte jeseně;

Dpadnite z listu dolu,

Hory, hory wesele!

Moje čermené líčka!

W každem jedna ružička,

Uwadnite, oblednite,

Nemá otca Anička!

Bez slunečka zwadne květ,

Bez otca je smutný svět.

Ach kdeže je t nebi cesta...

Letěla bych za ním hned.

Hora sa rozzeleňá,

Co aj zwadnúť mosela,

Ale moje smutné světy,

Sa wiac nerozweselá.

Neprisnilo sa mi to,

Ach že já schodím takto!

Kdo by mi to byl powěděl

Bože, Bože, Bože můj!.....

A tu sa pustila do tak hlasitého pláču, že aj ty da-
lešie hory w ohlase s ňou plakaly. „Ach můj dobrý otec!

„Ani mi jen pohřebu neměl potěšného!“ V tomto pláči sa vybrala hustými dolinami, najzelenějších nasbírala ratolesti a byblých proutků, natrhala, nanosila wselijačých květů, nassla jeden ostrý kameň — a tak najprw wynassla w horách powýssené místo, z ratolesti ze zelených uplétla umrlčí truhlu a wrchnáček, powykládala, popřeplétala wssedlo květinami, diwými ružičkami, obkropila slzami horkými, jakby byl wssedlo drahými diamanty powykládal, drobnými perlami posypal. W rakwi spravila ušlání ze zelenučkého mochu a z ružového listu, z modrých nezabudek uwila malú podusku, na wrchnátku wyložila bělunými diwými ružičkami jmeno „Peter Pipowsky“ a wěk jeho 47 let.“ Na wrchu čerweným drobuným květem wysadila podobu „křížka.“ S ostrým kamenem wykopala hrob, wykonala celú obyčajnú pohřebnú nábožnost, píseň žalostnú zazpíwala, nábožně sa pomodlila, — chór zpěwáků představowalí ptáčkové, kteří smutně pěkně wyzpěwowali, ssument a wání wětrů po horách bylo wyzvánění. Rakew zahrabala, hrob trávníčkem zeleným pěkně obložila, slzami pokropila, křížem označila, kvítím wysadila, kolenačky kolem stóráž oplakala, třikrát zažehnala, žiwým plotem ohradila, na památku stromček mladý zasačila, kameň hrobowý postavila, naň wersšíček napísala, a esště raz zaplakala. — —

Co robí? kde plače? kde žije? či žije? sladká má mamička! smutná má rodinka! Takto si wzdychla nanětolik zpamatowaná Anička w nepřehledných dalekých horách sama samulinka. Z umínila si zrowna domu běžat. Ale w které straně swěta leží domček jejích smutný? Kde je? jak sem přišla? kady přišla, teby, jak dlúho je tu,

ľaby má wen... toto wšeddo newěděla. Wššla tedy na jeden wysoký wrch, aby wyžračila najbližší wen z hory cestu. Z wrchu wysokého ale newiděla žúfol, wúfol jen čiré, husté hory. Pustila sa tedy na slepé štěstí horama, ale na neshěstí, w protiwnú od domu stranu swěta issla blúbej do hor. Právě zamítla w jednu hustú dolinu, z které sa mumláni medwěďů po horách rozléhalo, jakby tam byly malé oblaky z ostrá pohrmívaly. Myslenky její, z koleje wšedě bázně před nebezpečenstwím, žalostmi wyhoděné, wědly ju slepo w dolinu hnízda této dramě žwěry. W bezejmenných těch horách nassla jeden skelet (kostí z člowěka) blúhé wlasý při hlavě, byly ještě neporušené, z čehož poznala, že to tedyš ženská osoba byla, která tu buďto diwým žwěrem roztrhaná, buďto zlým člowěkem zavražděná, anebo sem zablúdiwší, hladem umorená byla. Při tomto pohledě ju první bázeň zaujala, zastála zarazená, považowala ty kosti a myslěla: Ach Bože můj dobrý! snad ať mňa w týchto horách takyto čeká osud, — snad ani mňa už wice rodinka smutná newidí!... Z myšlének těchto wyrazil ju jakýsi šuchot w horách. Bůh zná, co bylo! Běžela-li to bystrá jedowatá jassierica anebo hadisko, aneb snad zlý člowěk tam někde ukrýty. W strassliwých horách těchto opustíme ju ode wšedě pomoci ľudské vzdálení, ochraně boží poručení; a že sme už blízko konce wyprawování osudu Řipowského, řed sme ho přes celý jeho život, počnauč od malého školáčka, až po osudné odsúzení newinného na smrt, wždydy sprowázeli, neopustíme jej ani w tom posledním okamžení, kde smrt před ním stojí — zájdíme ještě na popravní místo, abysme widěli, jak bude zemírat, jak dořonáwat strastiplný život swůj?....

Na popravním místě čekal tat, aby vyšel na
dvůch obětích smutnú svou povinnost. Hrajnoha neukázal
žádné sláčenosti srdce, tím méně i spátení byly na něm
nejakové znaky lítosti a kajščenosti ducha pro spáchané a na
svědomí uvalené zločiny svoje. Jakby sa byl i takové-
muto zkončení života od dávných roků hotoval. Řipowšy
zaše u boku Hrajnohy, řeb sa už i z moci zúsanlivé bolesti
byl wymohel, wrhel sa do náruči milosrdenstwa božšho
pokorně; s proléváním mnohých slz zpíwal si cestau i smrti,
tá pro každého tělesného syna prachu, w hlubokém nešťěstí
postaveného, nejtěšši, nejpronikawěšši, wyneššenu píseň:
„Go Báh čini, wšše dobré jest.“ Jak ale zablědnul z da-
leka už dvě řibenice, zblednul celš, celutš, jakoby smrt
chladným svým dechem byla na něho dechla, studenš pot
vyššupil na něm, začal sa w duchu wručně modlit, a pak,
posbírám wššedcu přítomnosti a sílu ducha, wysčíwal ješšě
posledníkrát, svou oblíbenú píseň: „W tebe i sem o māj
Bože dúfal, Dejž abyš sobě nezúfal, A ne-
přišel i zahanbeni. Prosim tebe, chraň mne
i nebe, Podle wěrných zaslíbeni.“ Píseň túto řeb
sa blížili s vozem i řibenici, tat zpíwal krásně, tat bla-
šitě wručně, že husté zástupy ludu každé slovíčko na daleko
rozuměli; wššedco plakalo, jako děšš. První šel i smrti
Řipowšy. Přiššupil i Hrajnohowi, podal mu prawú ruku
a řekl: Odpúššám ti māj přitelu listiwš, Buš ti Pán
Báh milosťiwš. Bez pomoci řatowšch pomocníkú sám wy-
ššupil na schody; řat stál hore na řebřičku, hodil mu ná-
hle s uměšlau zpúšobnosti osudnš prowážet okolo hřbta, —
pomocníci řatowš přiššočili i schodkú, na nichž stál Ři-
powšy, aby jšch odsněšili z pod něho, jaknáhle řat prowážet

na slín připne, a newolnú hlavíčku promazem zasmekne: tisíc očí hledělo, tisíce srdcí trnulo — a w tom okamihu „Pardón! Pardón!“ zawolajú zástupové s welikým plesáním a wplěwáním slz weliké radošti — Pardón! Pardón! ohlasowalo sa celé blízke okolí. Právě ještě na čas byl doletěl na **wranném koni jezdec**, omilostněn ze sudneho města Lipowského nesúci. Za jezdcem týmto asi dvě sto kroků letěly silným cwalem štyři krásné paripy, za pěknými krásnými paripami, pěkný, krásný, pozlácený koč, w pěkném, krásném, pozláceném kočí seděli dva angelé, dvě krásné, mladé, lidomilné, bohaté hraběnký a s nimi — kromě Aničky — celá rodina Lipowského. Práceplná, těžká, napnutá byla tá noc celá, w které dvě hraběnký hořce, těžce wychobily, wymodlíly, wyprosily, obdržely, slzami a posbami neodbitnými wynutily milost túto pro Lipowského.

Kdo opíše blaženost newinného Lipowského w okamžení tomto! — Nastrže jináče ale bylo okolo srdce při slyšení tohoto omilostněn žbledlému jak stěna Hrajnowi. On, který dosawád w žádného Boha, w žádnú wěčnost, w žádné řízení boží newěřil, nyní wywolal tichým, slabým hlasem před sebe: „Dwsem — owsem, předca je Pán Bůh nad nama! Jest boží řízení! Toto byla poslední moja próba, kde sem sa chcel přesvědčit, je-li tam hore někdo, kdo by řídil osudy nasse. Už sem myslel, že mám wyhráté, měl ale widim, že sem já prohrál!“ Na otázku, jako to rozumí, co s tým chce powědět? wyznal upřímně newinnost Lipowského, kterého, prý, vždycky znal jako pobožného, statečného, Boha sa bohládajícího člowěka, a

Na popravním místě čelal tat, aby vyšel na
dvůch obětích smutnou svou povinnost. Hrajinoha neudával
žádné slábnosti srdce, tím méně i spánek byly na něm
nejakové znaky lítosti a laskavosti ducha pro spáchané a na
svědomí uvalené zločiny svoje. Jakkoli byl i takové-
muto zločnění života od dávných roků hotov. Řipomský
jase u boku Hrajinohy, led sa už i moci zúsanlivé bolesti
byl vymohel, vrhel sa do náruči milosrdenství božského
pokorně; s proléváním mnohých slz žilval si cestu i smrti,
tá pro každého tělesného syna prachu, v hlubokém neštěstí
postaveného, nejštěstí, nejpronikavější, vyzněnání píseň:
„Co Bůh čini, vše dobré jest.“ Jak ale zahlédl i da-
leka už dvě stibenice, zblednul celý, celou, jakoby smrt
chladným svým dechem byla na něho dechla, studený pot
vystoupil na něm, začal sa v duchu vroucně modlit, a pak,
posbírav osvědčení přítomnosti a sílu ducha, vyšelval ještě
posledníkrát, svou oblíbenou píseň: „V tebeť sem o můj
Bože důfal, Dejž abych sobě nezáfal, A ne-
přijel i zahanbení. Prosim tebe, chraň mne
z nebe, Podle věrných zaslíbení.“ Píseň tuto led
sa blížili s vozem i stibenici, tak žilval krásně, tak bla-
stivě vroucně, že husté zástupy ludu každé slovíčko na daleko
rozuměli; osvědco plakalo, jako běží. První šel i smrti
Řipomský. Přistoupil i Hrajinohovi, podal mu pravou ruku
a řekl: Odpustím ti můj příteli lstivý, Buď ti Pán
Bůh milostivý. Bez pomoci katových pomocníků sám vy-
stoupil na schody; tat stál hore na řebříčku, hodil mu ná-
hle s umělou způsobilostí osudný provázek okolo hrbla, —
pomocníci katovy přiskočili i schodům, na nichž stál Ři-
pomský, aby jich odsuneli z pod něho, jak náhle tat provázek

na tlin připne, a newolnú hlavíčku prowajem zasmetne: tisícce oči bledělo, tisícce srdci trnulo — a w tom ošamihu „Pardón! Pardón!“ zawolajú zástupové s welikým plesáním a wyléwáním slz weliké radosti — Pardón! Pardón! oblasowalo sa celé blízke okolí. Právě jessťe na čas byl doletěl na wranném koni jezdec, omilostěně ze súdneho města Lipowského nesúci. Za jezdcem týmto asi dvě sto trojú letěly silným cwalem čtyři krásné paripy, za pěknými krásnými paripami, pěkný, krásný, pozlácený koč, w pěkném, krásném, pozláceném kočci seděli dwa angelé, dvě krásné, mladé, lidomilné, bohaté hraběnty a s nimi — kromě Uničky — celá rodina Lipowského. Práceplná, těžká, napnutá byla tá noc celá, w které dvě hraběnty hore, těžce vychodily, wymodlíly, wyprosily, obdržely, slzami a posbami neodditnými wynútily milost táto pro Lipowského.

Kdo opíše blaženost newinného Lipowského w okamžení tomto! — Nasťže jináče ale bylo okolo srdce při slyšení tohoto omilostěně zbledlému jak stěna Hrajnowi. On, který dosawád w žádného Boha, w žádnú wěčnost, w žádné řízení boží newěřil, nyní wywolal tichým, slabým hlasem před sebe: „Dwřsem — owřsem, přebca je Pán Bůh nad nama! Jest boží řízení! Toto byla poslední moja próba, kde sem sa chcel přesvědčit, jestli tam hore někdo, kdoby řídil osudy nasse. Už sem myslél, že mám wyhráté, wčil ale widim, že sem já prohrál!“ Na otázku, jako to rozumí, co s tím chce powědět? wyznal upřímně newinnost Lipowského, kterého, prý, wždycky znal jako pobožného, statečného, Boha sa dohládajícího člověka, a

že právě na něm — na newinném měl naposledy jen zůstít, zbálil ho tento jeho Pán Bůh, v kterého tak důfal, neopustil. Při tom prošel pro seba jeden den milosti, aby ještě velké a důležité věci powyznávat mohl. Wewedený zpátky do žaláře, kajícím srdcem sa k smrti připravoval, horce oplakával své ale činy, jakby v potůčku slzavém nečistě svědomí své byl chtěl wyumývat. Wyžnal ještě mnohé hrozné ubalosti ze života svého, udal wsech svých spolulůpežníků, z kterých jeden ještě ten samý den padnul súdcům do ruk, potwrdil ještě jedenkrátě Lipowského newinnost, a na druhý den, i se svým lůpežnickým súdruhým, kajícím srdcem wypustil ducha na místě poprawném. W noci před swau smrtí, plakal na svých rodičů, kteří w nesworném manželství žili, kdež on co malý chlapec též wdával často ukrutné bitky, wady, hříchů w domácnosti, co w něm wsecky lepši city a náklonnosti hned w dětinstwí ubušilo, a sime ukrutnosti do něho zafelo. Preto prošel súdců, aby na jeho hrob na kameni, k wystraze jiným, tento hrobový nápis dali, který si sám složil.

Tu leží Grajnoha, zbojník wychýrený,
Na poprawném místě, katem odprawený. —
Že sem smutně stonal, není j en má wina;
Zakého kdo chová, takého má syna.
Rodičové w hrobech! čujte můj z hrobu hlas:
Z potupného mého hrobu plačem na wás.
Zle ste mňa učili Pána Boha znáti,
Neučili nikdy blížních milowati, —
Nezbraňowali mi, řed sem ptáčků mučil,
Na ptáčcích sem lidí mordowat sa učil.

Abé manžel manželku tŕízni a sužuje,
 Utrutnost swým dítkám do srdce wšštěpuje.
 Swár mezi rodičmi, hřích, wady a blíž,
 Neraž wychowaly už pod lata dítky!
 Mně w mé malíčosti, Ty to wíš, můj Bože!
 Swár rodičů bránil mě morderstvé nože.
 Reby otec s matkou pěkně sa byl ráčil: —
 Ach mně by oči mé ne tat byl zatlačil.

Dmilostného Lipowského měla rodinka jeho z krásného toča dolu zesednutá, samým objímáním storo od radosti usmrtit. Malíčky pětročný chlapeček jeho objal si ho ručičkama a držal tak pevně, žeby byl šlur odtrhel peň od kořena, nežli malíčkého hrdinu tohoto od milunkého otca. Dvě hraběňky, jejíž prostřednictvím milost obfáhnul, pobrali wšedých do pěkného, pozláceného toča, a zawězli jich w průvodu welkého, uradowaného zástupu do jeho domu na Dsudné. Ušlechtilé hraběňky se slibem, že jich o osm dní přijdu nawšttwit a s osvědčením, že toto jsú w jejíž žiwotě nejsladší hodiny, s tisícnásobným požeňnawáním jak od Lipowských, tak od welkého množstwi ošolitých wěsnic obywatelstwa, odebraly sa do swých welkoměstských paláců s nemyslowným wnětrním, blaženým pokojem božím, — bylo jim, jakoby jim bylo nebe wšedých swé radosti do srdci wlélo — celé oblažené, radosti uplakané! . . .

Lipowsky a rodinka jeho s mladým zetem, zase měli wšedco štěstí w domě, které byli utratili, i peníze odňaté, přinesli jim zpátky; jen — chybowała esťe koruna k této radosti. . . . stratěná Anička. Dům, leč přišli do něho,

byl jako vymřelý, puš, prást, to kotna wšedlo po-
strárané, žádná newřel, sam sa potěla, kde moze byt,
co sa s ní šalo, nišdo ji newřel. Celá radoť byla zase
zafalená, smutné, tešliré tušeni probíhalo jim w my-
šlenkách. Chodili wšeci, hledali, domřdali sa, minul
den jeden, minul den druhý, ale o Aničce nišde ani sly-
chu. Matka Lipowšá měla w noci třetí sen; přišnřlo sa
jí, že si widěla Aničku w řetěných bělných šatách oble-
čená, černým pásem opášaná, w krásném wěnci na hla-
vě, černý ručnřk w ruce, a takto přestrojená widěla ju
ušekat a padnat do jedné hluboké studně. Sen tento zne-
pokojil wšedých welice. Půl dědiny sa vybralo na wšedý
strany swěta, chodili, hledali, dopytowali sa — minul
den třetí, ale o Aničce nišde slychu, nišde žádné stopy.
Matka Lipowšá měla w noci druhý třetí sen; přišnřlo sa
jí, že si widěla Aničku w horách hustých dalekých twřit
hledat, kde ju naráz tři diwoké zwěři na kuse roztrhaly,
a řesolwěl z něj řrěw tepluřká šřifla, wšadý wyrostel
pěkný řer ruřowý, kde menšřř řapeřky řaply, wyrostly mo-
dré nezabudky. W den šřtwrtý se šwitáním celá dědina sa
wybrala na wšedý strany swěta, polem, horama; osada-
ma hledat šřratěnu Aničku; chodili, hledali, domřdali sa,
minul den šřtwrtý, ale o Aničce ani slychu, ani dychu
w žádné swěta straně. Wšedó ju už oplakalo mřtwú, te-
šnil smutný mladoženich, s nim plakali wšeci. W pátý
den ráno wybral sa ešřtě mladý zeť swětem samotný hledat
swá milowaná Aničku, té noci sa mu bylo přišnřlo, že
ju nassel w horách, jař maliny trhala, a domředel si ju
šřlastně domu. W pátý den weřer modřili sa okolo stola a
žptwali smutné řalmy u Lipowšých daleko do noci nad

stratěnou dcérou, — w tom počut kroky wenku, kdosi přejde okolo oken, kroky jsú slabé, zdají sa byt kroky ženské — stočí wšsedo ke dwerám, kuchynské dweře pevně wržgnú, zawrú sa, na dweřách jízbených chytí kdosi slučku, otewře — do jízby wtročí. mladý Martin Klason, ale bez Aničky, smutný, neweselý. — W šestý den před uswitem wybral sa mladý zeť do hor do dalekých. Wečer, při modlitbách čekali ho u Lipowských; ale zase přišel zpátky bez Aničky smutný, neweselý, bledowypatáný, sednul si ke dwerám celý unawený. Po žalostné půl hodině pustili sa wšeci po žalostném pláči do nábožného zpěwu: „Dávej w Boha! poruč Dci, co tě trápí důvěrně, Běh světa jest w jeho moci, On jej řídí vždy wěrně.“ Po tomto zpěvě uniklo wšsedo jako w hrobě, ticho bylo jako na cinteri, nic nebylo počut, jen jednoho čerwíčka jak w drewě wrtal. Bledá lampa plápolala na stole, kdelady po jízbe zadržovali wšeci, len Lipowský bděl. „Ona je! ona je!“ vykřikla ze sna Lipowská; vykřik tento zobudil wšedých. Ach Bože můj! byl to za strasný sen, přehowotila upamatovaná. Widěla sem Aničku právě wčil pod oknem stát, přišla po smrti domu a prosila, abych jí otewřela okno. Dcéro moja! pročže okno, poťť nám dweřmi. „Nemožem, nemožem, Mamičko moja!“ A co žádáš, dcéro moja? co si přišla? „Dajte mňa pochowat, prijdte mňa zahrabat, Mamičko moja!“ A kdeže ňa najdeme, Aničko moja? „Tam w horách daleko, w dolnách hluboko; dajte mňa pochowat, prijdte mňa zahrabat, Mamičko moja!“

Glásník w dēdině wolal jedenáctú půlnoční hodinu. Po malé tiché chvíli zazdalo sa Lipowskému, že počuje w kuchyni hrmot. Okolo oken nebylo počut žádného lud=

Ľáho kroku, a všetce prišiel kroki, na ľudynské dvete kroki
 sa robíval. Nešiel nikto sčovať, ťmáli wšeci. Na dwe-
 rách ľudynských buhot! robívali! a zamlknuté nebyly.
 Ľmot po chvilách čím ďal, tým wějš. Kdo je to!? za-
 wola Ľipowský. Játua odpowit. Za stamizni sa utišilo;
 jaś nowé slováni. Ľipowský wšane, ěleri do ošna, wensu
 ani žiwé tuffe, měšicet jasno switil; otwete jizbené dwete
 a zawola do ľudyně: Kdo je to? — Odpowěd játua.
 Ľmot dobrá chwila přestál, aš o šest minút ale poznowa
 začne na dwerách báhání, štepót, šlopót, až wšedých hrůza
 přejímala. Jen mladý žet smělý, edwáží sa, wšštoči wen
 z jizby, otwete smělo ľudynské dwete, a do jizby wběhne
 — domácí Ľipowských psík, který essit ani jednemu ne-
 byl na rozum přišel; w takých okolností wšeci byli naň-
 ho zapomenúli. Psík byl wychudlý, umazaný, mokrý, a
 sam běhá hneď se dwerám, hneď ode dwětí, a štutí, štáte,
 wytrucuje očástem, wšštatuje každemu do lůna, pochle-
 buje, líže ruky, twáre, a zase štočí dolu, chce wen dwe-
 rami kamsi přet, zassitěkuje diwno, jakby byl rad coś po-
 wědět, jakby jich wolal, aby išli za nim. Konečně chytí
 Ľipowského za nohu a táhne ho šilau wen z jizby. Wššfli
 tedy wšeci za psíkem; wensu začal psík radošně šitěkat,
 očástem wšěžně wytrucowat — a wedel jich wšedých přet
 od dědiny. Aš na dwe što kroki pod jednau hrůškau za-
 stane, přijdu k tomu místu aj ostatní, a tam ach! — co
 uwiděli? ... Aničku štratěnu, na peň štromu opretí, ne-
 wladěnu, slabú, ale žiwú. W štratěných horách tuto swoju
 dobrou opatrowkyňu, která při obědě někdy na něho neza-
 pomněla, domácí, wěrný psík po wíce dnůch wšštopowal,
 našel, z hory wen wywědel. Žalostí ale a pláčem zeslá-

hnutí, a že přes toliké diti jen šlavičku a maliny w hoř-
rách jedla, a že šel čerstvou wodičku pila, zemblená, ne-
vládala už dále, klesla pod stromem, a psík běžal domu-
dobíval sa na dveře, volal na pomoc. Mladý zeť uchýtil
si hned Aničku do náručí a zanesl do domu. Tu poklekali
wsfeci na kolena, a za Lipovským tatko sa začali modlit:

„O! swatě, dobrotiwé řízení boží! Bože milosrdný!
Nepřebranná dobroto! W službě twé stojš wsfeco; i ten
nejmenší nerozumný twor řoná twé rozkazy! Wšemohúci
a dobrý jsi, o Hospodine! Kdo vždy w tebe důfal, nikdy
opuštěn nebyl. Zemské-swěta nádeje jsi falešné panny;
nádeje w Bohu složené, zlatý most do nebe slastí. W tebeť
sem i já, o můj Bože! důfal, důfal w šťastí i w nešťastí.
Než co mluvím? Nešťastný sem w životě mém ještě ni-
kdy nebyl — celé mé žití protkáno bylo milosrdenstwím
twým! Každý trpěl, těžký den měl vždy i své sladké oka-
mžení, které sem u tebe našel, nebeský Otče můj! O po-
dejte mi chóry archangelské harfu slávy z nebe! ať esla-
wujem Boha dobrotiwého a zpívám jemu díčinění píseň!
Milost jeho na mně jestit nemyluwná! On z potupné
smrti wyswobodil mne, prozpěwujem chválu jeho! On
mne nehodného wywolil milostiwě za nástroj, aby jeden
hrůsný poznal a uznal, že žije nad námi někdo, kdo osudy
nasse spravedliwě řídí. Ach wšemohúci jsi, Bože můj!
Herodes brúsil nože, zbroj proti jednomu bethlehemskému
nemlúwnátku, a rozposlal své žoldnery k mordu. Tyš o
Bože wšemohúci! nepotřeboval ani zbroje, ani wojsko
k ochraně Jednorozeného twého, — jeden púhý sen
to byl, jedna myšlenka, jediné wnučnutí: „wstaň, wezmi
děťátko, a utě do Egypta!“ kterým wítěžila twá moc nad

mocným vládkem země! — Grad přepurný, nedobitý
ještě Pán Bůh náš! Kdo v jeho ochraně stojí, ach proč
se ten světa bojí!?"

Do té doby Šipovský i se svou rodinkou každého
roku na výročí den svého omilostnění světlival přes celý
svůj život „Svátek řízení božího.“ První tak-
ový radostný svátek počili svou přítomností i dvě
mladé hraběnky. Na prvním tomto svátku brala podíl
celá vědina. V rozmluvách o Hrajsnovi, při rozebí-
rání jeho neobanlivého vychovávání — poznali uslech-
tilé hraběnky, kde je kořen zlého — a daly na své útraty
v Dřubném, s dobrým platem pro učitele, vystavit pře-
knu, prostrannou školu. „Školy rúcajú temnice,
berú řemeslo latům.“

Poznámání. Lápežník Hrajsnova žil před bávnými časy;
do nestorší doby amšal přenesen je v této rozprávce z pří-
činy vyobrazení Labyrintu.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn